

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Orońsko, maj 2025

Spis treści

SPIS TABEL	3
SPIS WYKRESÓW	4
SPIS MAP	4
1. WSTĘP.....	5
2. PODSTAWOWE INFORMACJE O GMINIE	6
2.1. Lokalizacja	6
2.2. Demografia.....	7
3. GŁÓWNE OBSZARY DZIAŁALNOŚCI GMINY.....	11
3.1. Gospodarka i infrastruktura	11
3.1.1. Inwestycje infrastrukturalne.....	19
3.1.2. Transport i komunikacja	24
3.2. Edukacja, kultura, sport i turystyka.....	25
3.2.1. Charakterystyka instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 oraz w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.	25
3.2.2. Charakterystyka szkół podstawowych.....	29
3.2.3. Działalność świetlic gminnych oraz bibliotek	36
3.2.4. Obiekty sportowe i rekreacyjne oraz ich rozwój, wymienić inwestycje w tym zakresie	40
3.2.5. Turystyka na terenie gminy	43
3.3. Jakość życia	46
3.3.1. Bezpieczeństwo ludności.....	46
3.3.2. Działania skierowane do seniorów	47
3.3.3. Działania skierowane do osób z niepełnosprawnościami	49
3.3.4. Zatrudnienie i rozwój społeczny	50
3.4. Ochrona zdrowia	51
3.5. Działania w zakresie opieki zdrowotnej	53
3.6. Ochrona środowiska, gospodarka wodna i gospodarka odpadami	54
3.6.1. Gospodarka odpadami.....	54
3.6.2. Ochrona przyrody	56
3.6.3. Środowisko naturalne	58
3.6.4. Opieka nad zwierzętami oraz analiza środowisk bytowania dzikich zwierząt.....	59
3.7. Ochrona zabytków i pomników przyrody ożywionej.	60
3.8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi	64
3.9. Promocja Gminy	66

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

3.10.	Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej	72
3.11.	Przeciwdziałanie uzależnieniom w gminie	74
4.	Finanse gminy	80
4.1.	Budżet gminy	80
4.1.1.	Dochody	80
4.1.2.	Wydatki	87
4.1.3.	Bilans budżetu.	89
4.1.4.	Zadłużenie Gminy	90
5.	Informacja o najważniejszych działaniach zrealizowanych na terenie gminy Orońsko	91
5.1.	Informacja o realizacji uchwał rady gminy, realizacji polityk, programów, strategii.	93
6.	WYKAZ PROJEKTÓW ZREALIZOWANYCH ZE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH	114
7.	PODSUMOWANIE	115
7.1.	WNIOSKI	115
7.2.	ZAGROŻENIA	117

SPIS TABEL

Tabela 1. Liczba ludności z przedziałem wiekowym według płci na terenie Gminy Orońsko (dane: GUS stan na 31 grudnia 2024r.)	7
Tabela 2. Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości w 2024r. (Urząd Gminy Orońsko)	8
Tabela 3. Stan budynków, w których znajdują się lokale mieszkalne	11
Tabela 4. Inwestycje zrealizowane w 2024r. (źródło: sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Orońsko za 2024r.)	21
Tabela 5. Ilość oddziałów przedszkolnych i ilość dzieci uczęszczających do przedszkola samorządowego od stycznia do sierpnia 2024 roku	26
Tabela 6. Ilość oddziałów przedszkolnych i ilość dzieci uczęszczających do przedszkola samorządowego od września do grudnia 2024 roku.	26
Tabela 7. Wykaz pracowników pedagogicznych	28
Tabela 8. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach z podziałem na klasy (rok 2024)	30
Tabela 9. Kadra nauczycielska w 2024 roku w przeliczeniu na pełne etaty w Publicznych Szkołach Podstawowych w gminie Orońsko	31
Tabela 10. Liczba nauczycieli zatrudnionych/zwolnionych w 2024 roku	31
Tabela 11. Liczba uczniów dowożonych do szkół z uwzględnieniem dzieci z orzeczeniem	35
Tabela 12. Stan techniczny obiektów sportowych na terenie gminy Orońsko w 2024 roku	42
Tabela 13. Stan Techniczny i Organizacyjny Ochotniczych Straży Pożarnych	47
Tabela 14. Zadania finansowane w 2024r., ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	77

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Tabela 15. Dochody Gminy w 2024.....	83
Tabela 16. Wydatki Gminy w 2024.....	89
Tabela 17. Uchwały zrealizowane przez gminę Orońsko	93
Tabela 18. Rejestr wniosków Komisji Finansowo-Budżetowej i Spraw Socjalnych złożonych w 2024 roku	105
Tabela 19. Rejestr wniosków Komisji Rewizyjnej złożonych w 2024 roku.....	106
Tabela 20. Rejestr wniosków Komisji Oświaty, Kultury, Zdrowia i Sportu złożonych w 2024 roku.....	108
Tabela 21. Rejestr wniosków Komisji Rolnictwa, Rozwoju Gospodarczego, Promocji i Aktywności Społecznej złożonych w 2024 roku	110
Tabela 22. Rejestr wniosków Komisji Samorządu Ładu, Porządku Publicznego, Handlu i Usług złożonych w 2024 roku.....	110
Tabela 23. Rejestr wniosków Komisji Skarg, Wniosków i Petycji złożonych w 2024 roku.....	112

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1. Struktura ludności Gminy Orońsko w 2024 z podziałem na kategorie wiekowe.....	9
Wykres 2. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w gminie Orońsko w 2024 roku.	10
Wykres 3. Stan mienia komunalnego z podziałem na dzierżawę, zarząd, wieczyste użytkowanie.	13
Wykres 4. Stan mienia komunalnego, wykaz zmian budynków, stan na 31.12.2024r.	14
Wykres 5. Stan mienia komunalnego, wykaz zmian - budowli, stan na 31.12.2024r.	14
Wykres 6. Stan mienia komunalnego, zmiany - kotły, maszyny energetyczne, stan na 31.12.2024r.	15
Wykres 7. Stan mienia komunalnego, wykaz zmian – maszyny i urządzenia, stan na 31.12.2024r.	15
Wykres 8. Stan mienia komunalnego, zmiany – urządzenia techniczne, stan na 31.12.2024r.	16
Wykres 9. Stan mienia komunalnego, zmiany – środki transportu, stan na 31.12.2024r.	16
Wykres 10. Stan mienia komunalnego – narzędzia, aparaty, sprzęt i wyposażenie , stan na 31.12.2024r....	17
Wykres 11. Liczba dzieci w oddziałach Przedszkola.....	27
Wykres 12. Zatrudnienie kadry niepedagogicznej w przeliczeniu na etaty.	28
Wykres 13. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach z podziałem na klasy.	29
Wykres 14. Podział absolwentów PSP z gminy Orońsko według typu szkoły ponadpodstawowej.....	33
Wykres 15. Stan zakwaterowania i placówek gastronomicznych na terenie gminy Orońsko.	45
Wykres 16. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminie Orońsko – stan na 31.12.2024r.....	50
Wykres 17. 10 głównych źródeł dochodów Gminy w 2024 roku; źródło danych: sprawozdanie z wykonania budżetu za 2024r.	82
Wykres 18. Dochody Gminy wg kategorii w 2024 roku w porównaniu do lat 2020-2023	85
Wykres 19. Dochody podatkowe Gminy wg kategorii w 2024 roku w porównaniu do lat 2020-2023.	86

SPIS MAP

Mapa 1. Lokalizacja gminy Orońsko.....	6
Mapa 2. Szlaki rowerowe i piesze na terenie gminy Orońsko	44

1. WSTĘP

Podstawą prawną opracowania Raportu o stanie Gminy Orońsko za rok 2024 jest art. 28aa ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (tj. Dz. U. 2024 poz. 609). Zgodnie z powyższym przepisem Wójt Gminy zobowiązany jest do przedstawienia Radzie Gminy Raportu o stanie gminy do dnia 31 maja każdego roku. Dokument ten obejmuje podsumowanie działalności Wójta w roku poprzednim ze szczególnym uwzględnieniem realizacji polityk, programów i strategii, uchwał Rady Gminy i budżetu obywatelskiego. Raport podlega rozpatrzeniu na sesji Rady Gminy, podczas której podejmowana jest uchwała w sprawie udzielenia bądź nieudzielenia wójtowi absolutorium. Przed głosowaniem prowadzi się debatę, w której prawo głosu przysługuje radnym bez ograniczeń czasowych, a także maksymalnie 15 mieszkańcom Gminy, dopuszczanym według kolejności zgłoszeń, chyba że Rada postanowi o podwyższeniu tej liczby. Po zakończeniu debaty Rada Gminy przeprowadza głosowanie nad udzieleniem wójtowi wotum zaufania — uchwała zapada bezwzględną większością głosów ustawowego składu Rady.

Raport prezentuje rzetelny obraz sytuacji Gminy Orońsko w ujęciu gospodarczym i społecznym, omawiając m.in.: ochronę środowiska, demografię i politykę prorodziną, oświatę, kulturę, sport i rekreację, bezpieczeństwo publiczne, pomoc społeczną, ochronę zdrowia, rolnictwo oraz funkcjonowanie jednostek organizacyjnych Gminy. Informacje zawarte w Raporcie zostały opracowane na podstawie dokumentów Urzędu Gminy, sprawozdań finansowych, danych jednostek organizacyjnych oraz oficjalnych źródeł internetowych.

Rada Gminy Orońsko przyjęła uchwałę Nr XIV/81/2025 z dnia 26 marca 2025r. w sprawie określenia szczegółowych wymogów Raportu o stanie gminy.

Gmina Orońsko znajduje się w obrębie makroregionu Niziny Środkowo mazowieckiej, na pograniczu doliny Radomki oraz wzgórz morenowych. Rzeźba terenu jest łagodna, o przewyższeniach sięgających do 50 m. Gleby dominujące to dobrej klasy czarnoziemy i gleby brunatne, sprzyjające rolnictwu.

Struktura użytkowania gruntów (stan na 31 grudnia 2024):

- Grunty rolne: 60,3 % (49,42 km²) – głównie uprawy zbożowe, rośliny okopowe i łąki trwałe
- Lasy: 28,7 % (23,52 km²) – lasy liściaste i mieszane, z przewagą dębiny i jodły
- Użytki wodne i teren pod wodą: 1,2 % (0,98 km²) – rzeka Radomka, stawy rybne
- Tereny zabudowane i zurbanizowane: 5,8 % (4,75 km²) – osiedla wiejskie, zabudowa usługowa i przemysłowa
- Pozostałe (łąki, nieużytki): 3,9 % (3,20 km²)

2.2. Demografia

Gmina Orońsko liczyła ogółem 5934 mieszkańców (dane: GUS stan na 31.12.2024r.), co oznacza wzrost o 16 osób w porównaniu z rokiem 2023 (5 918 mieszkańców stan na 31 grudnia 2023 r.). W strukturze ludności według ekonomicznych grup wieku uwidacznia się duży udział ludności pozostającej w wieku produkcyjnym: 3745 mieszkańców. Ludność w wieku produkcyjnym stanowi potencjalne zasoby pracy. W 2024 roku na terenie gminy zamieszkiwało **3005 mężczyzn oraz 2929 kobiet**. Rok 2024, w porównaniu do roku 2023, przedstawia niewielki wzrost ludności, jednak wskaźniki demograficzne dla gminy nie są korzystne, ponieważ prognozują stopniowy spadek liczby ludności zamieszkującej gminę.

Tabela 1. Liczba ludności z przedziałem wiekowym według płci na terenie Gminy Orońsko (dane: GUS stan na 31 grudnia 2024r.)

Przedział wiekowy	Mężczyźni	Kobiety	Ogółem
0-4	149	132	281
5-9	185	178	363
10-14	213	174	387
15-19	178	174	353
20-24	192	155	347
25-29	172	163	335
30-34	198	190	388
35-39	228	234	462
40-44	240	241	481

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

45-49	260	226	486
50-59	387	325	712
60-64	181	164	345
65-69	160	165	325
70 >	261	408	669
Liczba ludności ogółem	3005	2929	5934

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS

Tabela 2. Liczba mieszkańców poszczególnych miejscowości w 2024r. (Urząd Gminy Orońsko)

Miejscowość	Liczba mieszkańców	Udział % w gminie
Orońsko	1740	29,32%
Łaziska	551	9,28%
Tomaszów	421	7,10%
Dobrut	410	6,91%
Wałsnów	384	6,47%
Krogulcza Sucha	338	5,69%
Chronów-Kolonia	334	5,63%
Guzów-Kolonia	313	5,27%
Krogulcza Mokra	216	3,64%
Guzów	175	2,95%
Ciepła	161	2,71%
Chronów	144	2,43%
Helenów	138	2,33%
Chronówek	112	1,89%
Zaborowie	183	3,08%
Śniadków	94	1,58%
Chałupki Łaziskie	26	0,44%
Bąków	26	0,44%
Gozdków	13	0,22%
Razem	5934	100,00%

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG w Orońsku

Łączna liczba mieszkańców: 5934 osób, w tym: największa miejscowość: Orońsko – 1740 mieszkańców; najmniejsza miejscowość: Gozdków – 13 mieszkańców.

Na koniec okresu sprawozdawczego całkowita liczba mieszkańców Gminy Orońsko wynosiła **5 934** osoby, w tym **3 005 mężczyzn** (50,6 %) oraz **2 929 kobiet** (49,4 %).

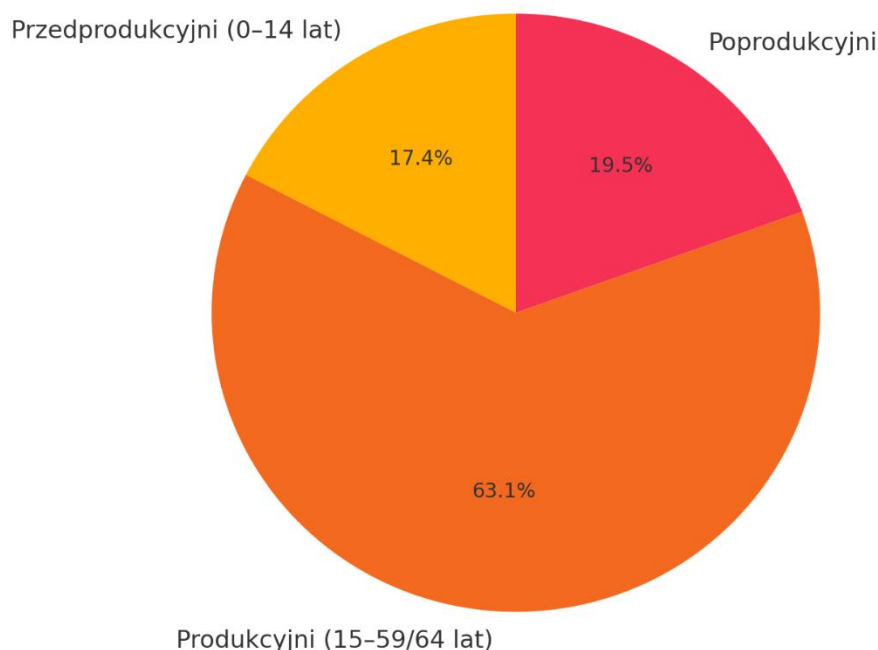
1. Ludność w wieku przedprodukcyjnym (0–14 lat)

- Ogółem: **1 031 osoby**, co stanowi około 17,4 % populacji gminy.
- Wśród dzieci i młodzieży przedszkolnej i szkolnej:
 - **547 chłopców** (53,0 % tej grupy wiekowej)
 - **484 dziewczynki** (47,0 %).

2. Ludność w wieku produkcyjnym

- Ogółem: **3 745 osób**, czyli ponad 63,1 % mieszkańców gminy.
- Struktura płci w tej kategorii (kobiety 15–59 lat, mężczyźni 15–64 lata):
 - **2 037 mężczyzn** (54,4 % tej grupy)
 - **1 708 kobiet** (45,6 %).

Struktura ludności Gminy Orońsko wg kategorii wiekowych

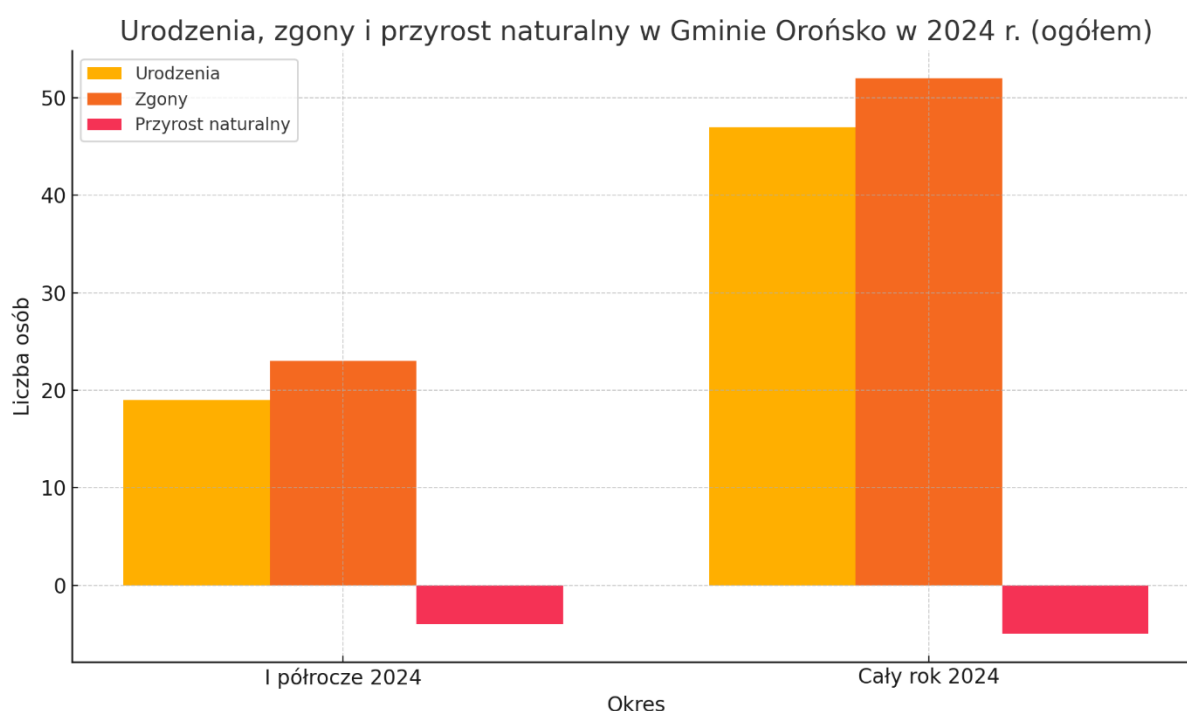
Wykres 1. Struktura ludności Gminy Orońsko w 2024 z podziałem na kategorie wiekowe.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS.

Grupa przedprodukcyjna (0–14 lat) stanowi relatywnie niewielki odsetek populacji (**17,4 %**), co może sygnalizować spadek liczby dzieci w kolejnych latach.

Dominującą kategorią pozostaje wiek produkcyjny (63,1 %), jednak w ramach tej grupy mężczyźni przewyższają liczebnie kobiety.

Konieczne może być dalsze monitorowanie trendów demograficznych, zwłaszcza by wspierać politykę prorodziną i zapobiegać potencjalnemu niedoborowi mieszkańców w wieku produkcyjnym w przyszłości. W I półroczu 2024 r. w Gminie Orońsko odnotowano 19 urodzeń przy 23 zgonach, co przełożyło się na ujemny przyrost naturalny na poziomie –4 osoby. **Podsumowując cały rok, urodziło się 47 dzieci, przy jednoczesnych 52 zgonach, co oznacza deficyt naturalny wynoszący –5 mieszkańców.** Ujemny przyrost naturalny wskazuje na negatywny bilans demograficzny, będący efektem przewagi liczby zgonów nad urodzeniami. Taka sytuacja może w dłuższej perspektywie prowadzić do starzenia się społeczeństwa, zmniejszenia potencjału edukacyjnego i spadku liczby mieszkańców w wieku produkcyjnym.

Wykres 2. Urodzenia, zgony i przyrost naturalny w gminie Orońsko w 2024 roku.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z GUS

Struktura organizacyjna Urzędu Gminy w 2024 roku przedstawiała się następująco:

1. Kierownictwo Urzędu Gminy, w skład wchodzi - **3 osoby**;
2. Referat Administracyjno-Organizacyjny i Informatyzacji - **8 osób**, w tym: stanowisko kierownicze 1 osoba;
3. Referat Animacji Kultury i Sportu - **6 osób**, w tym stanowisko kierownicze 1 osoba;
4. Referat Finansowy - **8 osób**, w tym stanowisko kierownicze 1 osoba;

5. Referat Rozwoju i Gospodarki Komunalnej - **8 osób**, w tym stanowisko kierownicze 1 osoba; zastępca kierownika – 1 osoba.
6. Urząd Stanu Cywilnego, Ewidencja Ludności i Dowody Osobiste - **2 osoby**, w tym stanowisko kierownicze 1 osoba, zastępca kierownika – 1 osoba.

3. GŁÓWNE OBSZARY DZIAŁALNOŚCI GMINY

3.1. Gospodarka i infrastruktura

Gospodarka Gminy Orońsko opiera się na sektorze rolniczym, działalności małych i średnich przedsiębiorstw oraz turystyce kulturowej. Mieszkaniowy zasób Gminy Orońsko obejmuje **6 lokali** mieszkalnych znajdujących się w budynkach stanowiących własność gminy, tj.:

- . **1 lokal mieszkalny** w Domu Nauczyciela w Guzowie, Guzów 20/2;
- . **3 lokale** w budynku przy ul. Wesołej 8 (była Lecznica Zwierząt);
- . **2 lokale mieszkalne** w Łaziskach, Łaziska 3A (budynek po byłej GRN).

Tabela 3. Stan budynków, w których znajdują się lokale mieszkalne

Lp.	Adres	Stan techniczny	Wypożenie	Rok budowy
1.	Guzów 20/2	Dobry	instalacja elektryczna, wodno-kanalizacyjna i c.o., telefoniczna	1988
2.	Orońsko ul. Wesoła 8	Dobry	instalacja elektryczna, wodno-kanalizacyjna i c.o., telefoniczna	1979
3.	Łaziska 3A	Zadowalający	instalacja elektryczna, wodno-kanalizacyjna, telefoniczna	1965

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG w Orońsku

Dominują gospodarstwa rodzinne zajmujące się produkcją zbożową (pszenica, żyto), rzepakiem oraz hodowlą bydła mlecznego i mięsnego. Drobnii producenci, tacy jak PPUH „Zuzanna” w Guzowie, prowadzą sprzedaż bezpośrednią warzyw i owoców na lokalnym targu, wzmacniając krąg obrotu gospodarczego w gminie. W Orońsku i Łaziskach funkcjonuje ponad 120 podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w ewidencji działalności gospodarczej — od usług mechaniki pojazdowej po zakłady rzemieślnicze. Rozwój sektora usługowego wspiera program „Biznes na Start”, w ramach którego w 2024 r. trzem przedsiębiorcom przyznano dotacje na zakup wyposażenia niezbędnego do

świadczenia usług gastronomicznych i kosmetycznych. Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku przyciąga corocznie ok. 20 000 gości na wystawy i plenery artystyczne, stymulując działalność okołoturystyczną (pensjonaty, kawiarnie). Współpraca z organizacjami pozarządowymi (Fundacja im. Józefa Brandta) oraz cykliczne wydarzenia – jak „Dni Rzeźby” – wzmacniają markę gminy jako ośrodka sztuki współczesnej, co przekłada się na wzrost liczby małych usług noclegowych i gastronomicznych.

Na terenie Gminy Orońsko znajduje się szereg budynków stanowiących własność gminy, które pełnią funkcje administracyjne, społeczne, edukacyjne, kulturalne oraz infrastrukturalne. Wszystkie obiekty są na bieżąco utrzymywane w odpowiednim stanie technicznym, zgodnym z przeznaczeniem i wymaganiami bezpieczeństwa użytkowania. Poniżej przedstawiono wykaz najważniejszych budynków należących do Gminy Orońsko wraz z opisem ich stanu technicznego:

- **Budynek Urzędu Gminy w Orońsku** – budynek murowany, trzy-kondygnacyjny, podpiwniczony, dach pokryty papą termozgrzewalną, po termomodernizacji. Ogrzewany olejem opałowym. **W budynku mieści się również Gminna Biblioteka Publiczna.** Budynek w dobrym stanie technicznym.

Świetlice wiejskie i obiekty wielofunkcyjne:

1. Świetlica w Łaziskach
2. Świetlica w Zaborowiu (z zadaszoną wiatą od strony zachodniej)
3. Świetlica w Tomaszowie
4. **Świetlica w Orońsku** – parterowy budynek murowany, docieplony, dach jednospadowy pokryty blachą. Ogrzewany. Stan techniczny należyty.

Remizy OSP: 1. Remiza OSP w Orońsku 2. Remiza OSP w Dobrucie, 3. Remiza OSP w Tomaszowie

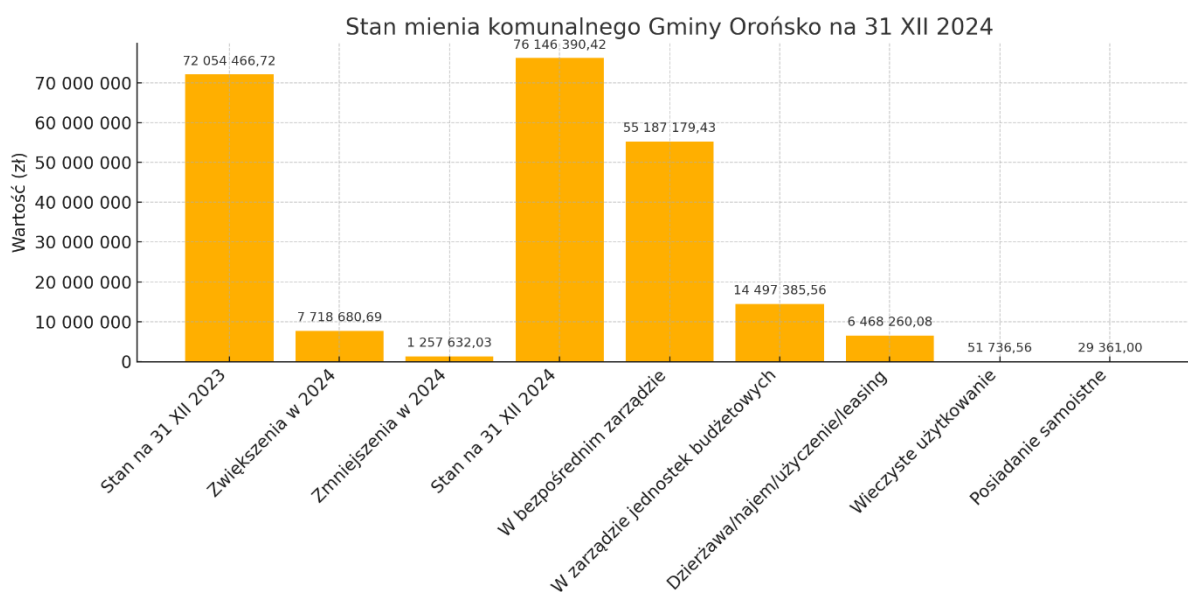
Placówki oświatowe i wychowawcze:

1. Przedszkole Samorządowe w Orońsku – I oddział przy ul. Brandta 43 w Orońsku, II i III oddział przy ul. Wesołej 8 w Orońsku, IV oddział w Tomaszowie 44b.
2. Publiczna Szkoła Podstawowa w Orońsku
3. Publiczna Szkoła Podstawowa w Guzowie
4. Publiczna Szkoła Podstawowa w Wałsnowie
5. Publiczna Szkoła Podstawowa w Ciepłej.

Placówki biblioteczne i kultury: 1. Filia Biblioteczna w Łaziskach.

Infrastruktura techniczna: 1. Stacja wodociągowa w Chronowie, 2. Stacja wodociągowa w Dobrucie, 3. Stacja wodociągowa w Orońsku, 4. Oczyszczalnia ścieków w Łaziskach, 5. Oczyszczalnia ścieków w Orońsku. Wszystkie powyższe budynki – z wyjątkiem filii bibliotecznej

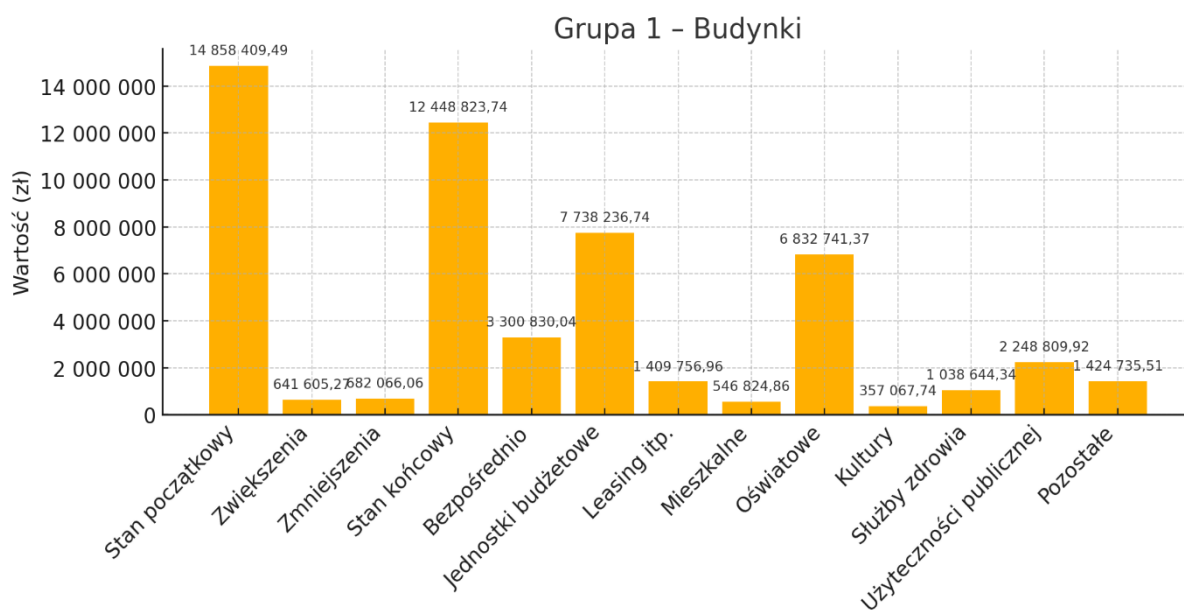
w Łaziskach (średni/dobry stan techniczny, brak CO i kanalizacji) – znajdują się w dobrym lub należytym stanie technicznym, pozwalającym na ich dalsze, bezpieczne użytkowanie. Gmina Orońsko na bieżąco monitoruje stan obiektów komunalnych, podejmując działania remontowe i modernizacyjne w ramach zaplanowanych środków budżetowych.

Wykres 3. Stan mienia komunalnego z podziałem na dzierżawę, zarząd, wieczyste użytkowanie.

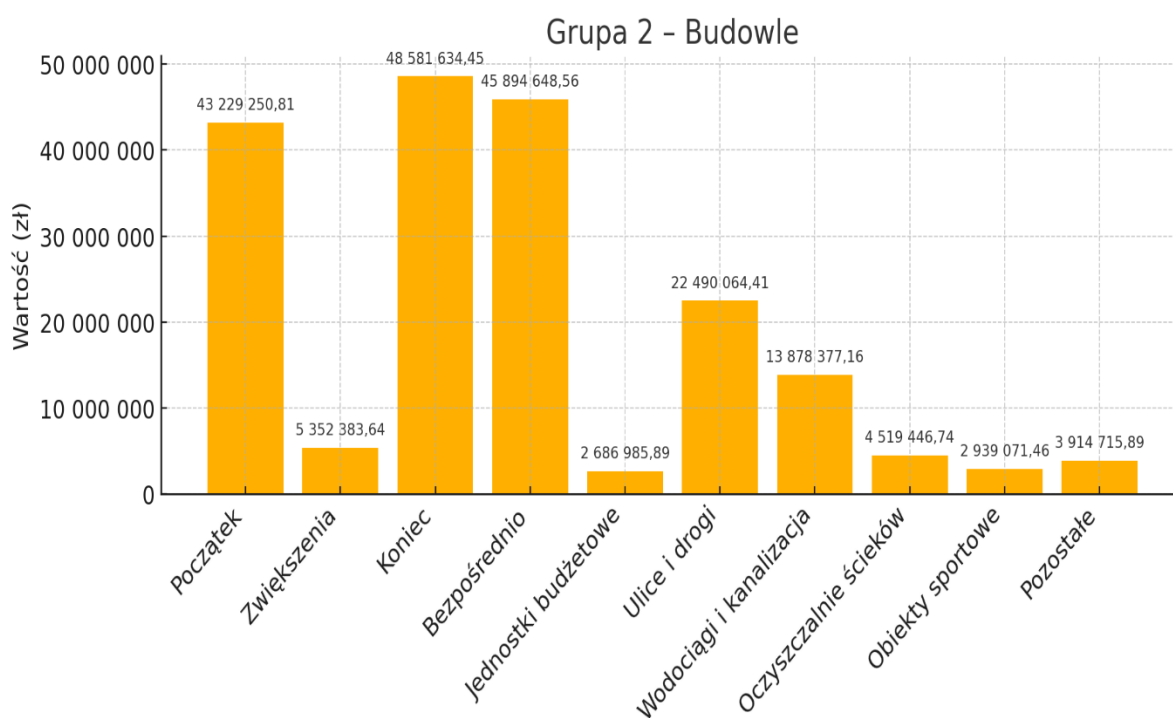
źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG w Orońsku

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

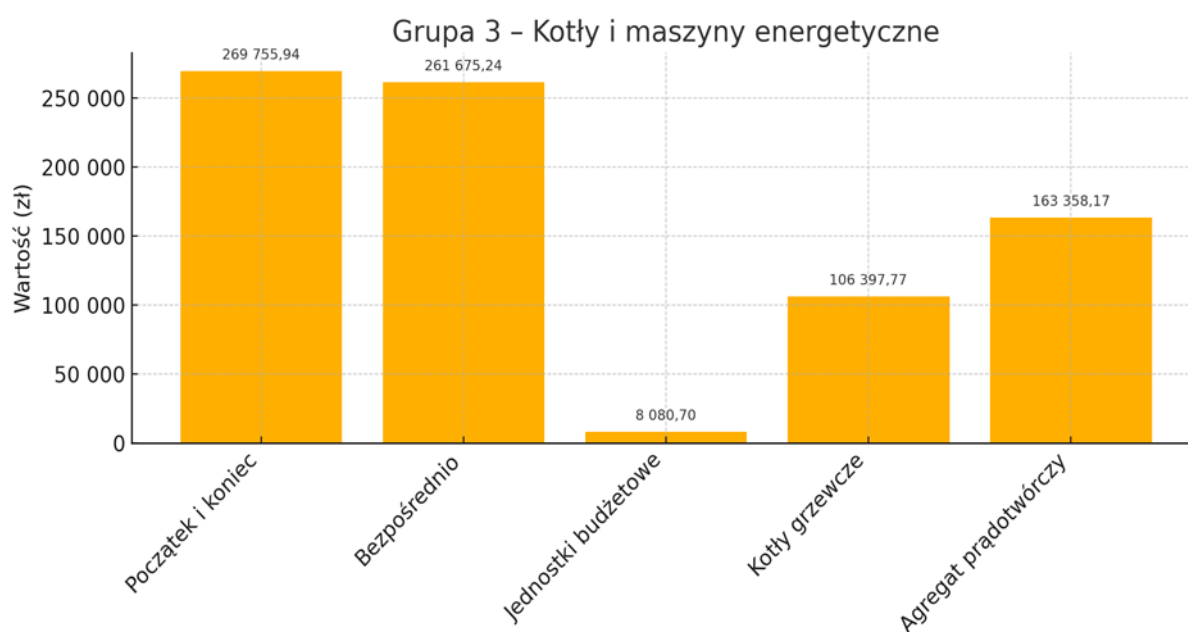
Wykres 4. Stan mienia komunalnego, wykaz zmian budynków, stan na 31.12.2024r.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG w Orońsku

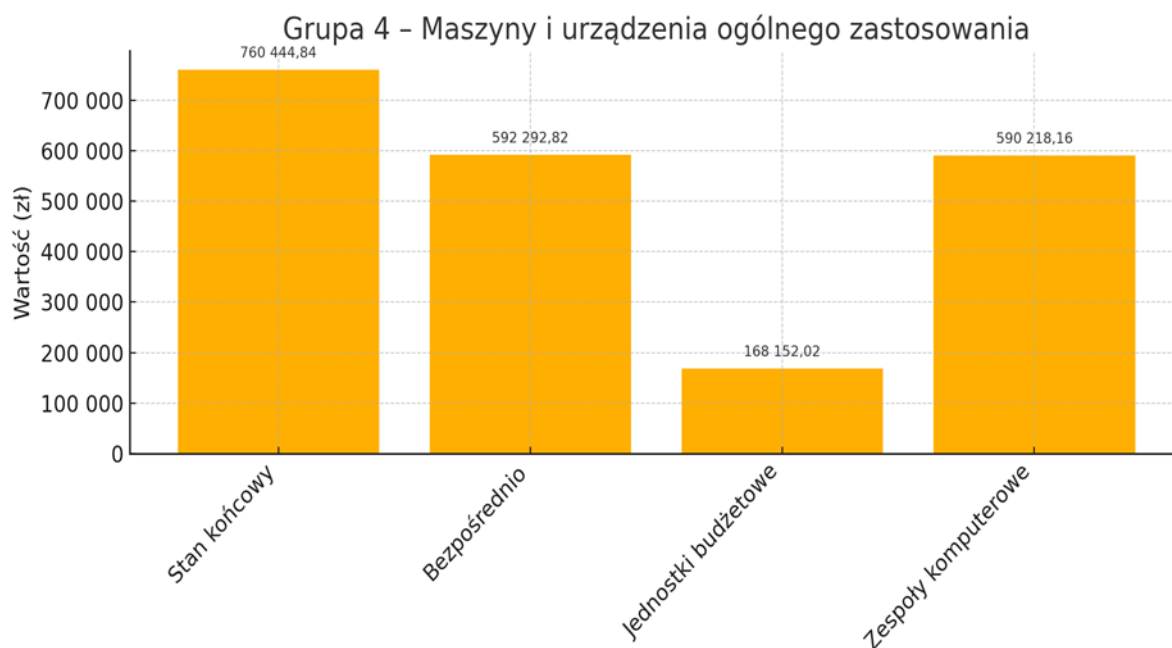
Wykres 5. Stan mienia komunalnego, wykaz zmian - budowli, stan na 31.12.2024r.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG w Orońsku

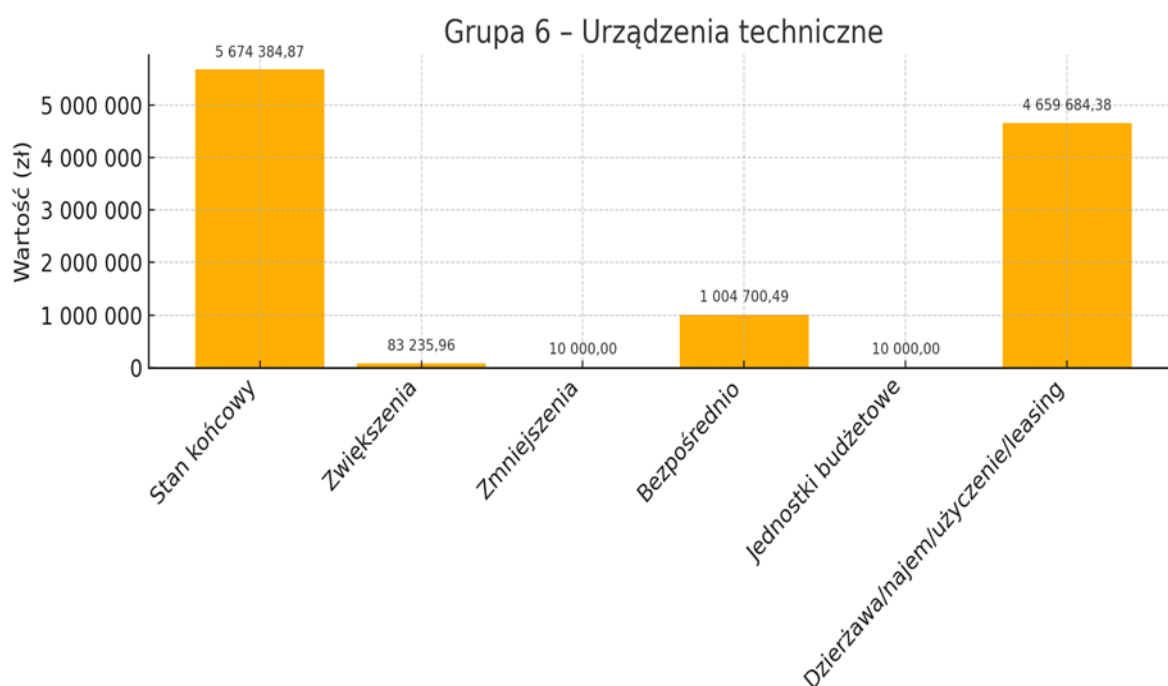
Wykres 6. Stan mienia komunalnego, zmiany - kotły, maszyny energetyczne, stan na 31.12.2024r.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG w Orońsku

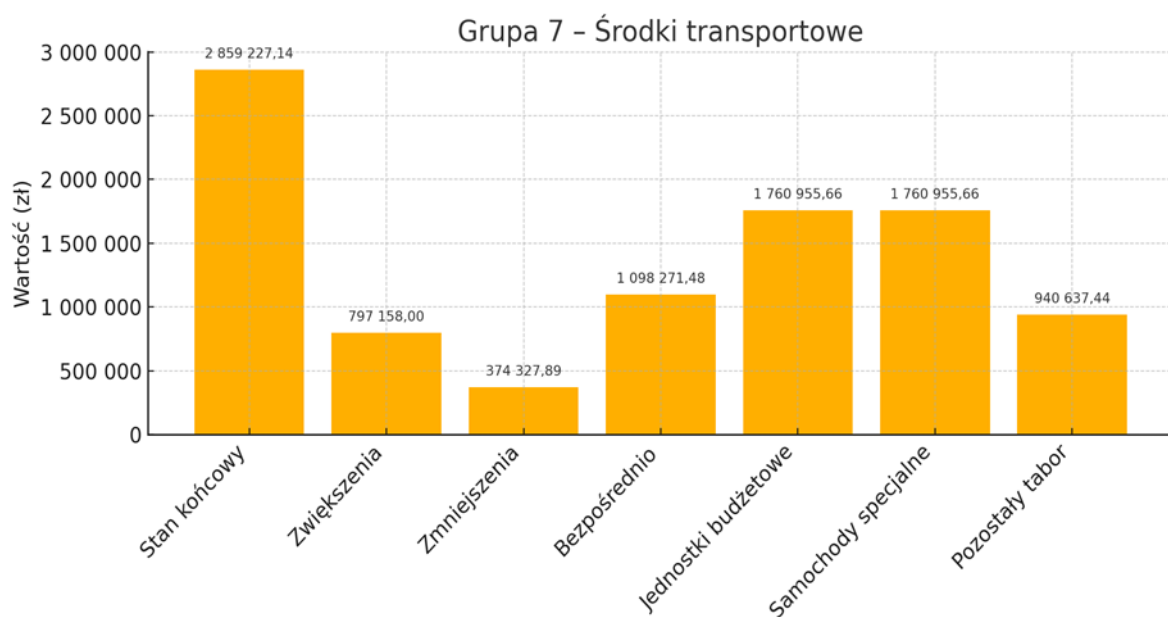
Wykres 7. Stan mienia komunalnego, wykaz zmian – maszyny i urządzenia, stan na 31.12.2024r.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG w Orońsku

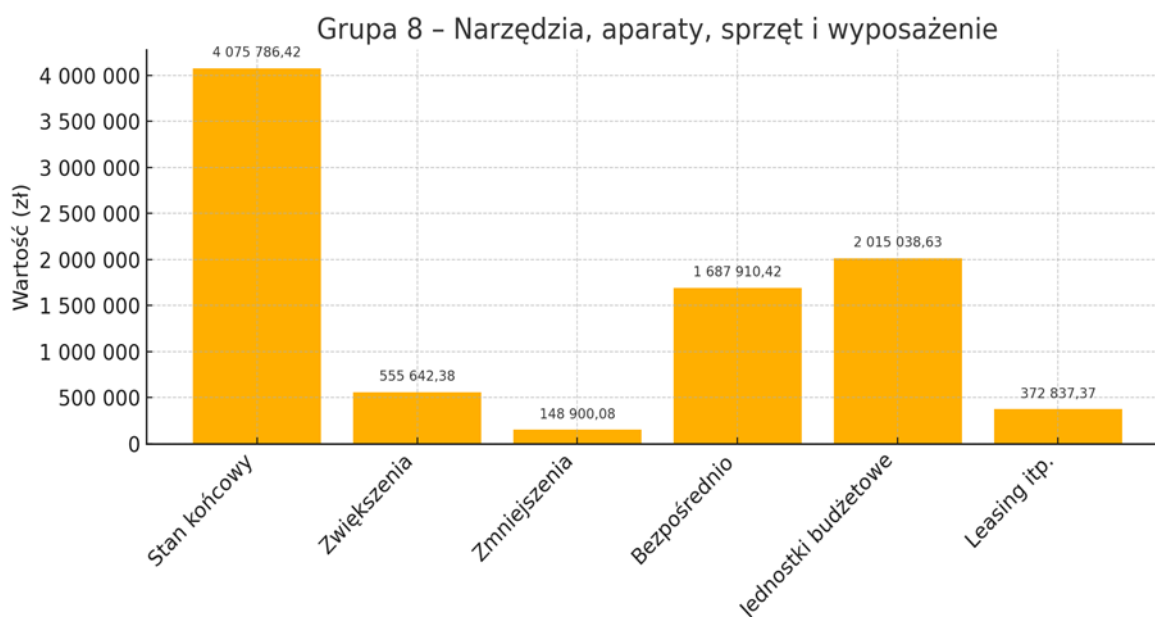
Wykres 8. Stan mienia komunalnego, zmiany – urządzenia techniczne, stan na 31.12.2024r.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG w Orońsku

Wykres 9. Stan mienia komunalnego, zmiany – środki transportu, stan na 31.12.2024r.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG w Orońsku

Wykres 10. Stan mienia komunalnego – narzędzia, aparaty, sprzęt i wyposażenie , stan na 31.12.2024r.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG w Orońsku

Największa pozycja: „inne przyrządy, ruchomości i wyposażenie techniczne” 4 012 996,91 zł. Całość pokazuje, że rok 2024 przyniósł istotne inwestycje przede wszystkim w infrastrukturę dróg, budynków oświatowych oraz rozbudowę środków transportu i urządzeń technicznych.

Planowanie przestrzenne stanowi jedno z zadań własnych gminy, zgodnie z art. 7 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. z 2024 r., poz. 609). Z kolei art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2024 r., poz. 572) wskazuje, że kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej na obszarze gminy w tym uchwalanie lokalnych aktów planowania przestrzennego również należy do jej zadań własnych. Wyjątkiem są morskie wody wewnętrzne, morze terytorialne, wyłączna strefa ekonomiczna oraz tereny zamknięte ustalone przez inny organ niż minister właściwy ds. transportu. Obowiązujące **Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Gminy Orońsko** zostało przyjęte Uchwałą Nr XI/97/99 Rady Gminy Orońsko w dniu **30 kwietnia 1999 r.**

Na terenie Gminy Orońsko w siedmiu sołectwach obowiązują częściowe zmiany **Miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego**, uchwalonego Uchwałą Nr V/24/98 Rady Gminy z dnia **29 grudnia 1998 r.** Plan ten przewiduje wykorzystanie terenów pod zabudowę mieszkaniową, usługową, wytwórczą oraz letniskową.

Dodatkowo, dla terenu byłego SKR-u przyjęto plan zagospodarowania przestrzennego o funkcji usługowej i mieszkaniowej na mocy Uchwały Nr XXIV/122/12 Rady Gminy z dnia **28 czerwca 2012**

r. W związku ze zmianami w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, które wprowadziły obowiązek uchwalenia **planu ogólnego**, wstrzymano realizację następujących uchwał:

- Uchwała Nr XIV/82/19 z dnia 15 listopada 2019 r. – o przystąpieniu do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego,
- Uchwała Nr XII/69/19 z dnia 30 września 2019 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszarów w obrębach ewidencyjnych 0007 (sołectwo Guzów) i 0011 (sołectwo Łaziska),
- Uchwała Nr XXV/134/2020 z dnia 29 czerwca 2020 r. o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu dla części obrębów Orońsko, Dobrut i PGR Orońsko (uchwała powtórzona dwukrotnie),
- Uchwała Nr LXX/344/2023 z dnia 31 marca 2023 r. – o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla części obrębów Guzów i Orońsko.

W dniu **28 czerwca 2024 r.** Rada Gminy Orońsko podjęła Uchwałę Nr III/20/2024, dotyczącą przystąpienia do sporządzenia **planu ogólnego gminy Orońsko**.

W 2024 r. wydano **112 decyzji o warunkach zabudowy**, w tym:

- 105 decyzji dla budynków mieszkalnych,
- 2 decyzje dla budynków usługowych,
- 5 decyzji dla farm fotowoltaicznych.

Ponadto wydano **6 decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego**, z czego:

- 4 dotyczyły budowy infrastruktury technicznej,
- 2 dotyczyły budowy obiektów publicznych.

Obowiązujące miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w Gminie Orońsko

1. **Miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego** – Uchwała Nr V/24/98 Rady Gminy z dnia 12 grudnia 1998 r.,
2. **Plan dla obszaru usługowo-mieszkalnego w Orońsku – Etap I** – Uchwała Nr XXIV/122/12 z dnia 28 czerwca 2012 r.,
3. **Plan dla części sołectwa Orońsko przy ul. Brandta i ul. Dworskiej** – Uchwała Nr LIII/266/18 z dnia 28 maja 2018 r.

W roku **2024** nie wprowadzano zmian do obowiązujących miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

3.1.1. Inwestycje infrastrukturalne

Sieć wodociągowa Gminy Orońsko zasilanie i ujęcia wody. Sieć wodociągowa opiera się na trzech głównych ujęciach:

- Orońsko-studnia nr 2: wydajność 58,00 m³/h przy średniodobowym zapotrzebowaniu 943 m³/d. Studnia nr 1 (hydrofornia Orońsko) – obsługuje wyłącznie Szkółkę Leśną; wydajność w 2024 r.: 21 171 m³.
- Dobrut - jedno ujęcie o wydajności 20,3 m³/h przy średniodobowym zapotrzebowaniu 260,6 m³/d; produkcja w 2024 r.: 54 948 m³.
- Chronów - ujęcie zasadnicze: 176 m³/h. Produkcja w 2024 r.: 46 598 m³; ujęcie awaryjne: 35 m³/h. Produkcja w 2024 r.: 38 460 m³. Woda surowa z ujęcia w Orońsku trafia bezpośrednio do sieci, natomiast wody z Chronowa i Dobrutu przechodzą proces odżelaziania i odmanganiania. Wszystkie ujęcia posiadają urządzoną strefę ochrony bezpośredniej. Na podstawie analizy ryzyka przeprowadzonej zgodnie z art. 133 ustawy „Prawo wodne” nie wprowadzono stref ochrony pośredniej. W 2023 r. przeprowadzono termomodernizację budynku hydroforni w Orońsku, co poprawiło efektywność jego pracy i zmniejszyło straty ciepła.

Produkcja wody w 2024 roku: Orońsko – studnia nr 2: 130 912 m³, Orońsko – studnia nr 1: 21 171 m³, Dobrut: 54 948 m³, Chronów – studnia zasadnicza: 46 598 m³, Chronów – studnia awaryjna: 38 460 m³. Parametry sieci wodociągowej: Długość całkowita: 96,700 km. Liczba odbiorców przyłączonych do sieci: 1 938, Liczba przyłączy: 1 938. Stacje wodociągowe i zasięg zasilania: Stacja Orońsko: zaopatrzenie dla Orońska, Krogulczy Suchej, Krogulczy Mokrej, Tomaszowa i Helenowa; Stacja Chronów: zaopatrzenie dla Chronowa, Chronów-Kolonii, Guzowa, Guzowa - Kolonii, Chronówka, Łazisk (wieś), Ciepłej, Bąkowa, Zaborowia, Gozdkowa i Chałupek Łaziskich; Stacja Dobrut: zaopatrzenie dla Dobrutu, Wałsnowa i Śniadkowa. Punkty czerpalne. Na terenie gminy funkcjonują ogólnodostępne punkty czerpalne wody w miejscowościach Ciepła i Zaborowie.

Dostęp do sieci kanalizacji sanitarnej w gminie Orońsko mają miejscowości Łaziska oraz Orońsko.

Długość sieci kanalizacyjnej, obejmującej fragmenty obu tych miejscowości, wynosi 9,3 km.

Na koniec 2024 r. w gminie funkcjonowało 245 indywidualnych przyłączy kanalizacyjnych.

Na terenie gminy działają dwie oczyszczalnie ścieków – jedna w Łaziskach, druga w Orońsku. Jednocześnie gmina prowadzi prace nad rozbudową sieci kanalizacyjnej, planując objęcie nią kolejnych miejscowości.

Dostawa energii elektrycznej dla gminy Orońsko realizowana jest z Krajowego Systemu Energetycznego (KSE) poprzez najbliższe stacje wysokiego napięcia połączone siecią linii

przesyłowych 110 kV. W obszarze gminy górny zakres napięć przesyłowych znajduje się pod nadzorem Operatora Systemu Przesyłowego Polskie Sieci Elektroenergetyczne – Wschód S.A. Dystrybucję energii elektrycznej na poziomie sieci średniego i niskiego napięcia prowadzi PGE Dystrybucja S.A. Oddział Skarżysko-Kamienna, w ramach którego funkcjonują dwa Rejonowe Zakłady Energetyczne: Radom oraz Skarżysko. Przez południowo-wschodnią część gminy przebiega napowietrzna linia elektroenergetyczna 220 kV relacji Kielce–Rożki, stanowiąca element Krajowej Sieci Przesyłowej o charakterze tranzytowym, eksploatowana i będąca własnością Polskich Sieci Elektroenergetycznych – Wschód S.A. Linia ta nie jest bezpośrednio powiązana z lokalną siecią dystrybucyjną. Trasa przebiegu linii 220 kV w granicach gminy prowadzi przez miejscowości: Bąków, Orońsko i Krogulcza Mokra.

W miejscowości Chronówek (część północna gminy) zlokalizowana jest elektroenergetyczna stacja systemowa 110/15 kV – GPZ „Chronówek”. Nieliczni odbiorcy energii z południowej części gminy zasilani są stacją 110/15 kV „Szydłowiec” (zlokalizowaną poza granicami gminy, w miejscowości Szydłowiec), wyposażoną w dwa transformatory o mocy 16 MVA każdy, zasilane liniami 110 kV relacji Rożki–Szydłowiec i Szydłowiec–Skarżysko. Odbiorcy przyłączeni do sieci obsługiwanej przez RZE Skarżysko korzystają dodatkowo ze stacji transformatorowej 15/04 kV „Kolonja Kuźnia 3” typu STS na żerdzi ŻN, zlokalizowanej w Kolonii Kuźnia (gm. Jastrząb).

Istniejące stacje transformatorowe umożliwiają wymianę jednostek na transformatory o większej mocy w razie potrzeby. Większość aparatów i urządzeń sieciowych utrzymywana jest w dobrym stanie technicznym. Rozmieszczenie stacji dostosowane jest do potrzeb energetycznych poszczególnych ośrodków osadniczych, przy czym największe zagęszczenie infrastruktury sieciowej obserwuje się w miejscowościach: Orońsko, Tomaszów, Dobrut oraz Guzów. Stopień zelektryfikowania gminy Orońsko wynosi 100 % – każdy mieszkaniec ma nieograniczony dostęp do energii elektrycznej. Ogólna ocena stanu technicznego eksploatowanej infrastruktury elektroenergetycznej jest dobra. Na terenie gminy Orońsko funkcjonuje łącznie około 800 punktów oświetlenia drogowego i oświetlenia miejsc publicznych. Stan techniczny instalacji oświetleniowych oceniany jest jako dobry.

Gmina Orońsko położona jest w zasięgu terytorialnym działania Mazowieckiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy Radom, lecz pozostaje obszarem niezgazyfikowanym. Sieć dystrybucji gazu ziemnego funkcjonuje wyłącznie na terenach gmin sąsiednich – w gminie Kowala (sieć średnioprężna) oraz w gminie Szydłowiec (sieć skoncentrowana w granicach miasta). W granicach Gminy Orońsko nie przebiegają magistrale wysokociśnieniowe gazociągów. W celu zaspokojenia potrzeb socjalno-bytowych (głównie przygotowywanie posiłków

i podgrzewanie wody użytkowej) stosowany jest gaz płynny propan-butan, dystrybuowany bezprzewodowo przez kilku prywatnych pośredników i dostępny we wszystkich sołectwach. Brak zaawansowanych prac nad gazyfikacją wynika ze znikomego zainteresowania mieszkańców oraz uwarunkowań ekonomiczno-technicznych, takich jak relacje cenowe gazu wobec paliw tradycyjnych, niska rentowność gospodarstw rolnych czy konieczność adaptacji wewnętrznych instalacji grzewczych. Ze względu na wysokie koszty budowy sieci oraz niewielkie prognozowane zapotrzebowanie, przedsięwzięcie może okazać się nieopłacalne z punktu widzenia operatora. Zgodnie z informacjami Mazowieckiej Spółki Gazownictwa sp. z o.o. Oddział Zakład Gazowniczy Radom, ewentualna gazyfikacja Gminy Orońsko będzie możliwa po spełnieniu technicznych i ekonomicznych warunków budowy odcinków sieci. W przypadku braku możliwości realizacji typowej sieciowej inwestycji, przewiduje się możliwość dostawy gazu na zasadach określonych w odrębnych umowach zawieranych między przedsiębiorstwem gazowniczym a gminą lub indywidualnymi odbiorcami (art. 7 pkt 1 Ustawy – Prawo energetyczne).

W 2024 r. Gmina Orońsko nie realizowała własnych inwestycji w infrastrukturę szerokopasmową – dostęp do sieci zapewniany był przez prywatne podmioty telekomunikacyjne. Obecnie trwa projektowanie odcinków sieci w ramach Programu Operacyjnego Polska Cyfrowa – POPC 3, ukierunkowanego na wsparcie rozbudowy i modernizacji sieci telekomunikacyjnej zapewniającej szerokopasmowy dostęp do Internetu. W ramach Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (OSE) szerokopasmowy dostęp do Internetu został doprowadzony do wszystkich szkół w Gminie Orońsko.

Tabela 4. Inwestycje zrealizowane w 2024r. (źródło: sprawozdanie z wykonania budżetu gminy Orońsko za 2024r.)

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie (zł)	Opis wykonania
1	Przebudowa stawu napełnianego wodami opadowymi i gruntowymi o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem na działce nr ew. 286, w miejscowości Dobrut, gm. Orońsko, pow. szydlowiecki	118 258,00	Gmina pozyskała 114 000 zł, zadanie wykonane w całości, wniosek o płatność złożony w 2025 r. zgodnie z zawartą umową o dofinansowanie.
2	Przebudowa stawu w Zaborowiu, zlokalizowanego na działce nr 601	6 557,00	Wykonana dokumentacja projektowa i kosztorysowa będąca podstawą do złożenia wniosku o środki UE. Gmina pozyskała na realizację zadania pół miliona zł. Zadanie będzie realizowane w 2025 roku.
3	Budowa sieci wodociągowej łączącej miejscowości Tomaszów i Śniadków	28 961,00	Wykonano dokumentację projektową. Zadanie będzie realizowane w ramach zadania i środków z Polskiego Ładu.

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie (zł)	Opis wykonania
4	Budowa sieci wodociągowej w Orońsku od ul. Zagórskiej w kierunku Krogulczy Suchej, wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 735	3 500,00	Wykonanie aktualizacji kosztorysu. Zadanie będzie realizowane w ramach Polskiego Ładu.
5	Nabycie działki nr 195 w Śniadkowie od KOWR z przeznaczeniem na budowę ujęcia wody	3 806,30	Wykonano plan zagospodarowania działki oraz opłacono mapę zasadniczą. Pozostałe czynności (wycena, notariat) zaplanowane na 2025 rok.
6	Pompa głębinowa wraz z osprzętem do hydroforni Orońsko	17 220,00	Zakupiono i zamontowano pompę do hydroforni.
7	Pompa głębinowa wraz z osprzętem do hydroforni Orońsko i ujęcia wody w Dobrucie	7 773,60	Zakupiono i zamontowano pompę do hydroforni Dobrut.
8	Przebudowa sieci wodociągowej oraz hydroforni na terenie Gminy Orońsko wraz z budową zbiornika na wodę pitną, ujęcia wody oraz rozbudowę sieci wodociągowej	29 952,95	Wykonano projekty i kosztorysy wodociągów, które będą realizowane w ramach zbiorczego zadania ze środków Polskiego Ładu.
9	Przebudowa stacji uzdatniania wody w Chronowie	1 789,65	Wykonano badania wody niezbędne do wykonania PFU na hydrofornię.
10	Budowa sieci kanalizacyjnej w miejscowości Orońsko	18 850,00	Wykonano PFU na kanalizację w Orońsku przy ul. Starowiejskiej oraz aktualizację kosztorysu na ul. Górną.
11	Zakup pompy do przepompowni w Orońsku	9 340,00	Zakupiono i zamontowano pompę.
12	Budowa drogi gminnej nr 400406W Tomaszów–Śniadków–Wałsnów	3 643 844,70	Inwestycja zrealizowana przy współfinansowaniu ze środków z Polskiego Ładu (2 850 000 zł) oraz funduszu sołeckiego miejscowości Tomaszów i Śniadków. W ramach tych środków wypłacono również odszkodowania za zajęcie nieruchomości.
13	Przebudowa drogi gminnej nr 400413 W relacji Guzów–Chronówek (etap II)	293 623,26	Zadanie wykonane przy współfinansowaniu Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego (141 180,51 zł).
14	Rozbudowa ul. Osiedlowej od ul. Górnej do ul. Brandta w Orońsku - drogi gminnej nr 400421W, odcinek od km 0+000,00 do km 0+606,00	133 564,73	wydatki poniesione na wypłatę odszkodowań za zajęcie gruntów oraz koszty z tym związane.
15	Dotacja dla OSP Dobrut na zadanie "Zakup nowego średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego ze sprzętem ratowniczo- gaśniczym zamontowanym na stałe"	249 075,00	Dotacja została przekazana do OSP Dobrut w wysokości 150 000 zł pozyskanej z Urzędu Marszałkowskiego oraz 99 075 zł ze środków własnych gminy.
16	Zakup autobusu szkolnego na potrzeby dowozu uczniów do szkół prowadzonych przez Gminę Orońsko	797 158,00	Zakupiono nowy autobus. Gmina pozyskała środki w wysokości 300 000 zł z Urzędu Marszałkowskiego Województwa Mazowieckiego.
17	Budowa drogi w Tomaszowie (Syberów) – etap podział geodezyjny	29 500,00	Wydatki wykonane jako niewygasające roku 2024. Prace zleczone zostały wykonane w 2025 roku.
18	Umocnienie drogi gminnej nr 389 (Krogulcza Sucha)	10 000,00	Zadanie wykonane w ramach Funduszu Sołeckiego.
19	Umocnienie nawierzchni drogi gminnej na działce nr 13 w Bąkowie	25 092,00	Zadanie wykonane w ramach Funduszu Sołeckiego i środków własnych.

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie (zł)	Opis wykonania
20	Umocnienie nawierzchni drogi gminnej na działce nr 57 w Bąkowie	6 027,00	Zadanie wykonane w ramach Funduszu Sołeckiego i środków własnych.
21	Budowa wiaty przystankowej w Dobrucie	21 894,00	W ramach tego zadania zakupiono wiatę, której montaż ustalono na rok 2025. Na dzień sporządzania sprawozdania przystanek został zamontowany.
22	Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez zagospodarowanie terenu wokół budynku na działce gminnej nr 606 w Guzowie (sołectwo Guzów)	25 223,00	W ramach środków wykonano utwardzenie terenu kostką brukową.
23	Propagowanie polityki prorodzinnej poprzez zagospodarowanie działki 286 w Dobrucie (sołectwo Dobrut)	30 703,89	W ramach środków wykonano ogrodzenie działki 286, zagospodarowano teren działki poprzez wyrównanie terenu i jego uporządkowanie
24	Budowa oświetlenia ulicznego w Orońsku (ul. Christianiego)	13 530,00	Dokumentacja projektowa.
25	Budowa oświetlenia ulicznego wzdłuż drogi gminnej (gościniec) w Dobrucie dz. Nr 697	62 087,99	W ramach środków wybudowano linię oświetlenia ulicznego.
26	Budowa placu zabaw z siłownią – Zaborowie	24 848,00	Wykonano w ramach Funduszu Sołeckiego.
27	Doposażenie placu zabaw – Chronów Kolonia Górna	24 191,00	Wykonano w ramach Funduszu Sołeckiego.
28	Zakup ciągnika-kosiarki – Orońsko	30 800,00	Zakupiony sprzęt do pielęgnacji boiska.
29	Budowa oświetlenia na boisku – Łaziska Osiedle	18 330,07	Wykonano w ramach Funduszu Sołeckiego.
30	Zakup sprzętu do podlewania boiska – Łaziska Osiedle	9 990,00	Wykonano w ramach Funduszu Sołeckiego.
31	Umocnienie nawierzchni drogi nr 31 w Ciepłej	23 669,00	Zadanie wykonane w ramach Funduszu Sołeckiego w wysokości 19 241 zł.
32	Poprawa organizacji ruchu poprzez naprawę i konserwację nawierzchni drogi gminnej na działce nr 878 w Helenowie (sołectwo Helenów)	21 190,00	Zadanie wykonane w ramach Funduszu Sołeckiego.
33	Utwardzenie drogi nr 400404W w Krogulczy Mokrej	26 316,00	Zadanie wykonane w ramach Funduszu Sołeckiego.
34	Działka 67/4 w Tomaszowie pod plac zabaw przy świetlicy	3 000,00	Wykonano podział działki oraz wycenę. Działania administracyjne kończące proces nabycia gruntu będą miały miejsce w roku 2025
35	Propagowanie polityki prorodzinnej poprzez zakup nagłośnienia do PSP w Orońsku (sołectwo Orońsko)	10 000,00	Zadanie zrealizowane w ramach Funduszu Sołeckiego.
36	Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Spółdzielczej 3(dawny budynek SKR) na potrzeby przedszkola samorządowego i żłobka wraz z zagospodarowaniem terenu	2 000,00	Zlecenie wykonania warunków zabudowy zlecił Wójt Henryk Nosowski nie mając zabezpieczonych środków w budżecie. Mimo braku kontrasygnaty zlecił wykonanie i zapłatę za w/w pracę. O zaistniałej sytuacji została poinformowana Rada Gminy oraz Regionalna Izba Obrachunkowa w Warszawie.
37	Budowa placu zabaw na działce gminnej i zagospodarowanie terenu (sołectwo Chronów)	15 875,85	Wykonano w ramach Funduszu Sołeckiego.

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie (zł)	Opis wykonania
38	Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez budowę oświetlenia na boisku (sołectwo Łaziska Osiedle)	18 330,07	Wykonano w ramach Funduszu Sołeckiego.
39	Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez zakup sprzętu do podlewania boiska w Łaziskach (sołectwo Łaziska Osiedle)	9 990,00	Wykonano w ramach Funduszu Sołeckiego.
40	Pobudzenie aktywności obywatelskiej poprzez zakup sprzętu do utrzymania boiska - traktor kosiarka (sołectwo Orońsko)	30 800,00	Sprzęt do utrzymania boiska zakupiony w ramach Funduszu Sołeckiego.
41	Propagowanie polityki prorodzinnej poprzez budowę placu zabaw z siłownią plenerową na działce gminnej nr 343/1 w Zaborowiu (sołectwo Zaborowie)	24 848,00	Wykonano w ramach Funduszu Sołeckiego.
42	Propagowanie polityki prorodzinnej poprzez doposażenie placu zabaw na działce nr 646 w Chronów Kol. Górna (sołectwo Chronów Kol. Górna)	24 191,00	Wykonano w ramach Funduszu Sołeckiego.
43	Przebudowa układu komunikacyjnego w miejscowości Orońsko obejmująca ulice Dworską, Cichą oraz Miłą	2 214,00	Wydatki zostały poniesione w związku z aktualizacją kosztorysów.
44	Przebudowa istniejącego obiektu mostowego na przepust stalowy w ciągu drogi gminnej 400405W relacji Dobrut-Bąków-Ciepla	200,00	Zapłacono za wypisy z rejestru gruntów niezbędne do uregulowania stanu prawnego. Realizacja zadania przewidziana na rok 2025 po uzyskaniu dofinansowania.
45	Budowa dróg na działkach ewidencyjnych nr 203 i nr 207 w miejscowości Łaziska, gmina Orońsko	166 050,00	Wykonano dokumentację projektową. Zapłacono w wysokości 40 000 zł ze środków własnych oraz 126 050 zł z Polskiego Ładu.
46	Zapewnienie gotowości poprzez dofinansowanie zakupu pieca dla Ochotniczej Straży Pożarnej Chronów (sołectwo Chronów-Kolonia Dolna i sołectwo Chronów)	12 000,00	Zadanie wykonane w ramach Funduszu Sołeckiego.
47	Adaptacja i rozbudowa budynku przy ul. Spółdzielczej 3 (dawny budynek Spółdzielczej Kasy Rolniczego Ubezpieczenia) na potrzeby przedszkola samorządowego i żłobka wraz z zagospodarowaniem terenu	2 000,00	Zlecenie wykonania warunków zabudowy zlecił Wójt Henryk Nosowski nie mając zabezpieczonych środków w budżecie. Mimo braku kontrasygnaty zlecił wykonanie i zapłatę za w/w pracę. O zaistniałej sytuacji została poinformowana Rada Gminy oraz Regionalna Izba Obrachunkowa w Warszawie.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych ze sprawozdania z wykonania budżetu za rok 2024

3.1.2. Transport i komunikacja

W 2024 roku układ komunikacyjny na terenie Gminy Orońsko obejmował drogi krajowe, wojewódzkie, powiatowe i gminne, a także wewnętrzne i dojazdowe. **Drogi publiczne krajowe:**

- Trasa ekspresowa S7, od węzła „Radom Południe” w Krogulczy Suchej do granicy gminy, o długości **7,3 km**, wraz z przyległymi drogami serwisowymi. **Drogi publiczne wojewódzkie:**
- Droga wojewódzka nr 735 (dawna krajowa nr 7), łącząca węzeł „Radom Południe” w Krogulczy Suchej z granicą gminy w Wąsławicach, o długości **9 km**. **Drogi publiczne powiatowe:**
- Dwanaście odcinków zarządzanych przez Zarząd Dróg Powiatowych w Szydłowcu, o łącznej długości **45,560 km**, w tym **43,235 km** dróg o nawierzchni twardej. **Drogi publiczne gminne:**
- Status drogi gminnej posiadało **36 odcinków o łącznej długości 57,971 km**, w tym **34,565 km z nawierzchnią twardą (bitumiczną lub betonową z kostki) oraz 23,406 km z nawierzchnią gruntową.**

3.2. Edukacja, kultura, sport i turystyka

3.2.1. Charakterystyka instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 oraz w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym.

Na terenie gminy Orońsko opieka nad dziećmi w wieku do lat 3 jest realizowana poprzez **dziennego opiekuna**. Dzienny opiekun jest jedną z form instytucjonalnej opieki nad dziećmi, obok żłobka i klubu dziecięcego. Dziennym opiekunem może być osoba prowadząca działalność na własny rachunek albo zatrudniana przez podmioty, o których mowa w art. 8 ust. 1 ustawy o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (jednostki samorządu terytorialnego – gminy, powiaty, województwa, instytucje publiczne, osoby fizyczne, osoby prawne, jednostki nieposiadające osobowości prawnej), na podstawie umowy o pracę albo umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z przepisami Kodeksu cywilnego stosuje się przepisy dotyczące zlecenia. **Na terenie gminy Orońsko zatrudnionych jest 4 dziennych opiekunów, każdy z nich ma pod opieką po 8 dzieci, łączna liczba dzieci do lat 3 objęta opieką dziennych opiekunów wynosi 32.** Podmiotem prowadzącym jest Fundacja Inicjatyw Medialno-Kulturowych „Strefa JP2” w Szydłowcu.

Odnosnie opieki nad dziećmi w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym na terenie gminy Orońsko, funkcję tę pełni Przedszkole Samorządowe. Na terenie gminy funkcjonuje **1 Przedszkole Samorządowe w Orońsku ul. Brandta 43 (1 oddział)** pozostałe oddziały mieszczą się : w Orońsku, ul. Wesoła 8 (**2 oddziały**) – razem: **75 dzieci**; w Tomaszowie 44b (**1 oddział**) – **17 dzieci**; w Krogulczy Suchej 34 (punkt przedszkolny – **1 oddział**) – **12 dzieci**.

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Tabela 5. Ilość oddziałów przedszkolnych i ilość dzieci uczęszczających do przedszkola samorządowego od stycznia do sierpnia 2024 roku

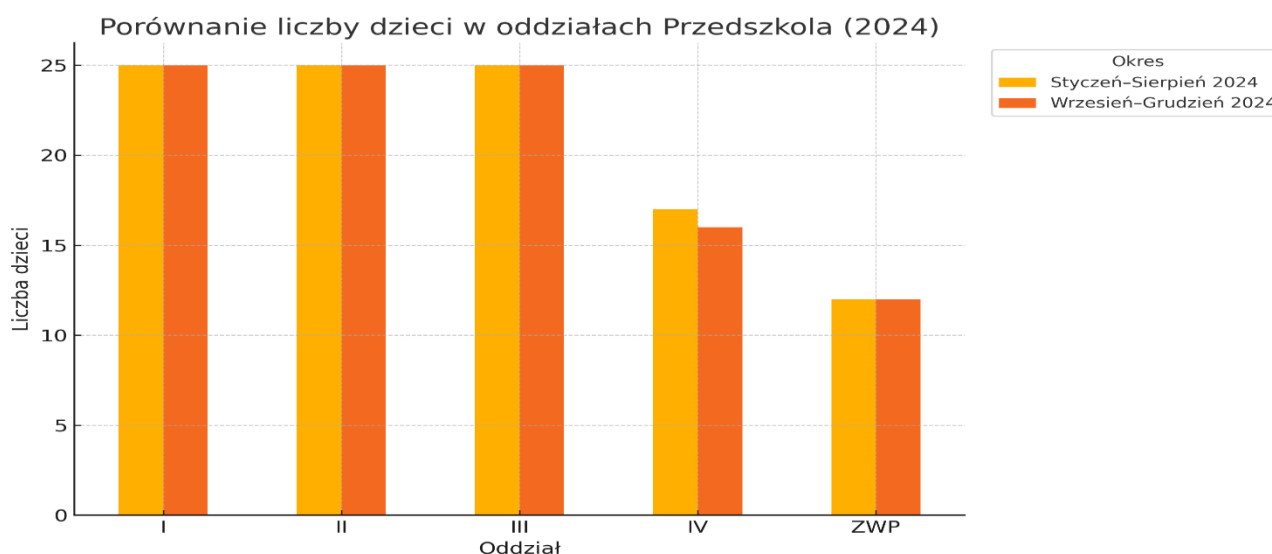
L.p.	Oddział	Liczba dzieci
1.	I – ul. Brandta 43	25 (od I do IV) 24 (od IV do VIII)
2.	II – ul. Wesoła 8	25
3.	III – ul. Wesoła 8	25
4.	IV – Tomaszów 44b	17
5.	ZWP – Krogulcza Sucha 34	12
Razem	104 (od I do IV) 103 (od IV do VIII)	

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z PS w Orońsku.

Tabela 6. Ilość oddziałów przedszkolnych i ilość dzieci uczęszczających do przedszkola samorządowego od września do grudnia 2024 roku.

L.p.	Oddział	Liczba dzieci
1.	I– ul. Brandta 43	25
2.	II - ul. Wesoła 8	25
3.	III - ul. Wesoła 8	25
4.	IV – Tomaszów 44b	16
5.	ZWP – Krogulcza Sucha 34	12
Razem	103	

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z PS w Orońsku.

Wykres 11. Liczba dzieci w oddziałach Przedszkola.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z PS w Orońsku.

Warto wyróżnić dwie placówki, w których funkcjonują łączone grupy 3- do 5-latków: w przedszkolu w Tomaszowie uczęszcza 17 dzieci, natomiast w Krogulczy Suchej – 12.

Żadna z grup przedszkolnych nie obejmuje 6-latków; tę kategorię dzieci objęły oddziały w szkołach podstawowych. W Orońsku, w oddziałach dla 3- i 4-latków, zajęcia z języka angielskiego i religii odbywają się w wymiarze 1 godziny tygodniowo – dwukrotnie ponad normę 0,5 godziny określoną w podstawie programowej. Organ prowadzący zachowuje jednak prawo do podwyższenia tego wymiaru. W arkuszu organizacji uwzględniono jedno dziecko w oddziale IV z orzeczeniem o potrzebie kształcenia specjalnego. Dodatkowo dwoje wychowanków (po jednym w oddziałach I i IV) otrzymuje razem 7 godzin wsparcia specjalistycznego tygodniowo.

Liczba pracowników administracji i obsługi:

Ogólna liczba pracowników - 9, etatów przeliczeniowych - 9:

sekretarz – 1

pomoc kuchenna - 1

pomoc nauczyciela - 1

sprzątaczką – 1½

woźna oddziałowa – ½

robotnik gospodarczy – 1 , przedstaw dane w postaci wykresu

Wykres 12. Zatrudnienie kadry niepedagogicznej w przeliczeniu na etaty.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z PS w Orońsku.

Tabela 7. Wykaz pracowników pedagogicznych

Jednostka	NAUCZYCIELE										
	Początkujący			Mianowany			Dyplomowany			Razem	
	w liczbach	wg etatów	%	w liczbach	wg etatów	%	w liczbach	wg etatów	%	% w liczbach	wg
Przedszkole w Orońsku	6	5,2	43,84	4	5,16	43,51	2	1,5	12,65	12	11

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z PS w Orońsku.

Przedszkole jest czynne od poniedziałku do piątku. Bezpłatna podstawa programowa realizowana jest w godz. 8.00-13.00. W roku szkolnym 2023/2024 ogólna liczba dzieci korzystających z pełnego wyżywienia w przedszkolu tj. trzech posiłków dziennie wynosiła: 92 dzieci. Z posiłków pełnopłatnych korzysta; 86 dzieci, natomiast z posiłków częściowo finansowanych przez GOPS: 6 dzieci. W roku szkolnym 2024/2025 ogólna liczba dzieci korzystających z pełnego wyżywienia w przedszkolu tj. trzech posiłków dziennie wynosiła: **92 dzieci.**

Z posiłków pełnopłatnych korzysta; od września 2024 r. do grudnia 2024 r. – **85 dzieci.**

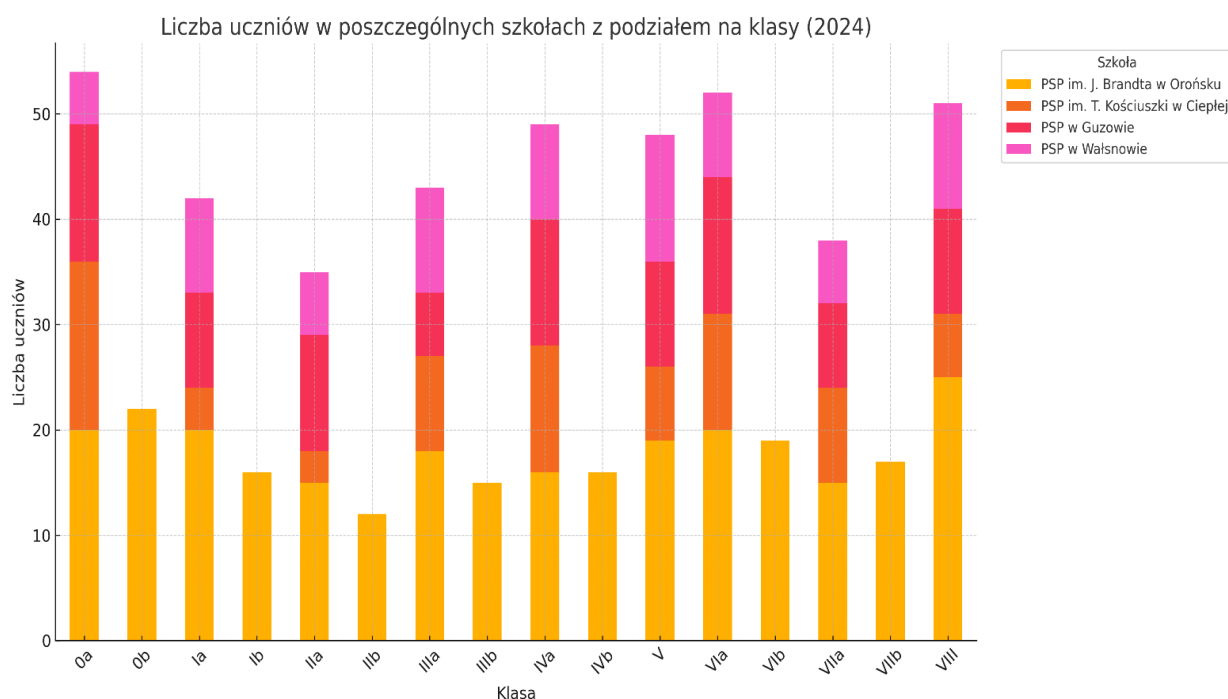
Częściowo finansowanych przez GOPS: od września 2024 r. do grudnia 2024 r. – **7 dzieci.**

Wykonie wydatków w 2024 roku - Przedszkola: plan: 2 829 435,39 zł. wykonanie: 2 573 831,56zł. wykonanie planu: 90,97%

3.2.2. Charakterystyka szkół podstawowych.

Gmina Orońsko realizuje zadania na poziomie szkolnictwa podstawowego prowadząc własne szkoły o ośmioletnim cyklu kształcenia oraz udziela dotacji celowej dla podmiotu społecznego. Publiczne Szkoły Podstawowe prowadzą działalność dydaktyczną, opiekuńczą i wychowawczą organizując w szkołach między innymi biblioteki, świetlice, stołówki, obiekty sportowe, poradnictwo logopedyczne, korekcyjno-kompensacyjne, zajęcia rewalidacyjne, działania kulturalne, patriotyczne i sportowe. Na terenie Gminy Orońsku w 2024 roku funkcjonowały **4 szkoły podstawowe**:

1. PSP im. J. Brandta w Orońsku;
2. PSP im. T. Kościuszki w Ciepłej;
3. PSP w Guzowie;
4. PSP w Wąlsnowie.

Wykres 13. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach z podziałem na klasy.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z Publicznych Szkół Podstawowych.

Tabela 8. Liczba uczniów w poszczególnych szkołach z podziałem na klasy (rok 2024)

Klasa	PSP im. J. Brandta w Orońsku	PSP im. T. Kościuszki w Ciepłej	PSP w Guzowie	PSP w Walsnowie
0a	20	16	13	5
0b	22	-	-	-
Ia	20	4	9	9
Ib	16	-	-	-
IIa	15	3	11	6
IIb	12	-	-	-
IIIa	18	9	6	10
IIIb	15	-	-	-
IVa	16	12	12	9
Ivb	16	-	-	-
V	19	7	10	12
VIa	20	11	13	8
VIb	19	-	-	-
VIIa	15	9	8	6
VIIb	17	-	-	-
VIII	25	6	10	10
RAZEM	285	77	92	75

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z PSP.

Analiza wykresu uwidacznia wyraźne rozwarstwienie wielkości klas na terenie gminy Orońsko. PSP im. J. Brandta w Orońsku charakteryzuje się stosunkowo dużą liczbą uczniów w oddziałach, natomiast w pozostałych szkołach uczniowie uczą się w znacznie mniejszych, kameralnych grupach.

Stan techniczny obiektów oraz dostosowanie do korzystania przez osoby niepełnosprawne:

Publiczna Szkoła Podstawowa im. J. Brandta w Orońsku

Stan techniczny budynku szkoły – dobry. W ubiegłym roku nie dokonywano inwestycji w zakresie dostosowania do korzystania przez osoby niepełnosprawne. W szkole znajdują się dwa podjazdy dla osób niepełnosprawnych oraz winda w części sportowej budynku.

Publiczna Szkoła Podstawowa im. T. Kościuszki w Ciepłej

Budynek w dobrym stanie technicznym zapewniającym dalsze bezpieczne jego użytkowanie. Brak podjazdu dla osób niepełnosprawnych.

Publiczna Szkoła Podstawowa im. F. K. Christianiego w Guzowie

Stan techniczny budynku dobry. Dostosowanie do korzystania przez osoby niepełnosprawne polega na możliwości dostania się do budynku na parter placówki, tj. korytarza i sal dydaktycznych. Łazienki nie są dostosowane do potrzeb osób niepełnosprawnych. Dostęp do wyższych partii budynku typu sala gimnastyczna czy I piętro jest wręcz niemożliwa bez pomocy innych osób.

Publiczna Szkoła Podstawowa im. K. Makuszyńskiego w Walsnowie

Na terenie szkoły zapewnione jest: właściwe oświetlenie oraz równa nawierzchnia dróg, przejść i boisk; instalacja do odprowadzania ścieków i wody deszczowej; otwory kanalizacyjne, studzienki i inne zagłębienia zakryte są odpowiednimi pokrywami; prawidłowe ocieplenie ścian zewnętrznych; schody wyposażone są w balustrady z poręczami.

Tabela 9. Kadra nauczycielska w 2024 roku w przeliczeniu na pełne etaty w Publicznych Szkołach Podstawowych w gminie Orońsko

LP.	Wyszczególnienie	Początkujących	Mianowanych	Dyplomowanych
1	PSP w Guzowie	6	1	13
2	PSP w Cieplej	4,87	1,18	12,31
3	PSP w Walsnowie	3,84	0,11	10,44
4	PSP w Orońsku	4,57	3,88	19,57

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z PSP.

Tabela 10. Liczba nauczycieli zatrudnionych/zwolnionych w 2024 roku

LP.	Nazwa placówki	Nauczyciele zatrudnieni	Nauczyciele, którzy przeszli na emeryturę / zostali zwolnieni
1	PSP w Guzowie	—	3
2	PSP w Orońsku	8	2- emerytura 1 – zwolniony

LP.	Nazwa placówki	Nauczyciele zatrudnieni	Nauczyciele, którzy przeszli na emeryturę / zostali zwolnieni
3	PSP w Ciepłej	2 - zastępstwo	1 - zwolniony
4	PSP w Wąlsnowie	2	1
	Razem:	12	8

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z PSP.

Los absolwentów Publicznych Szkół Podstawowych na terenie Gminy Orońsko:

1. PSP im. Franciszka Ksawerego Christianiego w Guzowie:

- Licea w Radomiu – 5 uczniów
- Zespół Szkół Budowlanych w Radomiu – 2 uczniów
- Zespół Szkół im. Korpusu Ochrony Pogranicza w Szydłowcu – 1 uczeń
- Zespół Szkół Samochodowych w Radomiu – 2 uczniów

2. PSP im. T. Kościuszki w Ciepłej

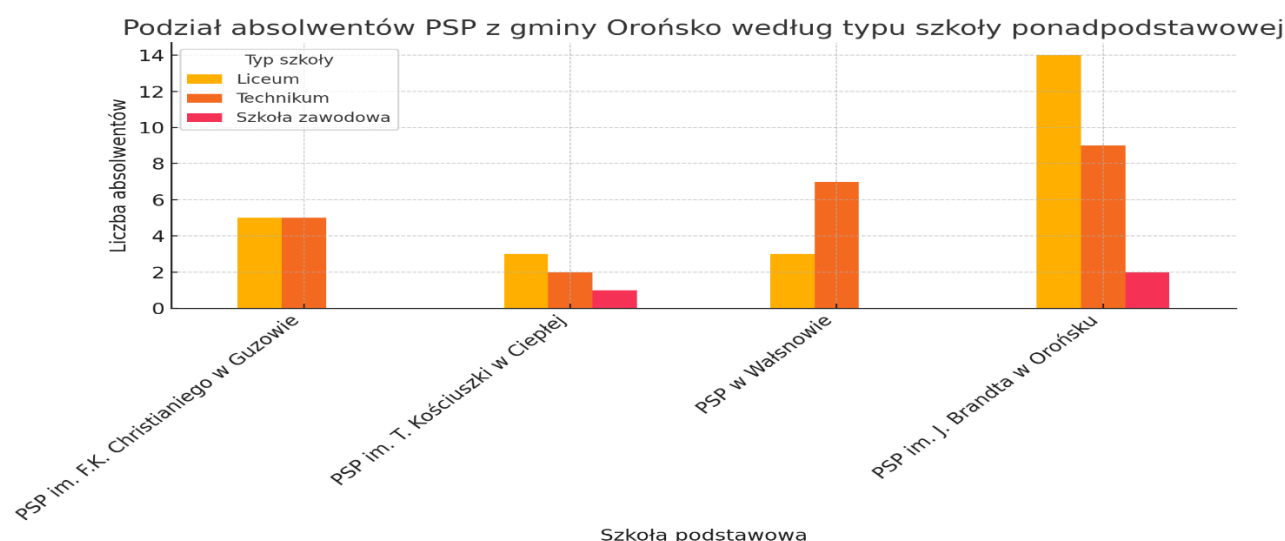
- Liceum Ogólnokształcące – 3 uczniów
- Zespół Szkół Ekonomicznych w Radomiu – 1 uczeń
- Zespół Szkół im. KOP w Szydłowcu – 1 uczeń
- Specjalny Ośrodek Szkolno-wychowawczy w Radomiu – 1 uczeń

3. PSP w Wąlsnowie: 10 osób:

- Zespół Szkół Technicznych w Radomiu – 2 uczniów
- Zespół Szkół Ekonomicznych w Radomiu – 2 uczniów
- Zespół Szkół im. KOP w Szydłowcu – 2 uczniów
- Zespół Szkół im. H. Sienkiewicza w Szydłowcu - 3 uczniów
- Zespół Szkół Budowlanych w Radomiu – 1 uczeń

4. PSP Orońsko:

- Liceum Ogólnokształcące 14 uczniów
- Technikum – 9 uczniów
- Szkoła zawodowa – 2 uczniów

Wykres 14. Podział absolwentów PSP z gminy Orońsko według typu szkoły ponadpodstawowej.

Charakterystyka zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych w Publicznych Szkołach Podstawowych gminy Orońsko

1. PSP im. Franciszka Ksawerego Christianiego w Guzowie

- **Sport:** zajęcia organizowane w ramach Szkolnego Klubu Sportowego (SKS)
- **Harcerstwo:** spotkania Drużyny Harcerskiej „Płomień”
- **Muzyka i kultura ludowa:** próby Młodzieżowego Zespołu Ludowego „Guzowianki”

2. PSP im. Tadeusza Kościuszki w Ciepłej

- **Wsparcie edukacyjne:**
 - zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze
 - zajęcia korekcyjno-kompensacyjne
 - zajęcia rewalidacyjne
 - zajęcia logopedyczne
- **Rozwijanie uzdolnień:**
 - językowe
 - matematyczne
 - historyczne
 - geograficzne
 - czytelnicze
 - rytmiczno-taneczne

3. PSP im. Kornela Makuszyńskiego w Walsnowie

- **Formy psychologiczno-pedagogiczne:**

- zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze
- zajęcia korekcyjno-kompensacyjne
- zajęcia logopedyczne
- zajęcia rozwijające umiejętności uczenia się
- **Rozwijanie talentów (klasy I–VIII):**
 - językowe
 - matematyczne
 - biologiczno-chemiczne
- **Sport:** zajęcia SKS finansowane przez Ministerstwo Sportu, Instytut Sportu – Państwowy Instytut Badawczy i Grupę Orlen, prowadzone przez nauczycieli wychowania fizycznego

4. PSP im. Józefa Brandta w Orońsku

- **Psychologiczno-pedagogiczne wsparcie uczniów:**
 - zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze
 - zajęcia korekcyjno-kompensacyjne
 - zajęcia logopedyczne
 - zajęcia rozwijające kompetencje emocjonalno-społeczne
 - zajęcia doskonalące umiejętności uczenia się
- **Zajęcia rozwijające uzdolnienia (klasy I–VIII):** matematyczne, językowe, biologiczno-chemiczne, historyczne, rytmiczno-taneczne
- **Sport i rekreacja:**
 - Szkolny Klub Sportowy (SKS) finansowany przez Ministerstwo Sportu, Instytut Sportu – Państwowy Instytut Badawczy i Grupę Orlen
 - Program „Aktywna Szkoła” Ministerstwa Sportu i Turystyki:
 - **Aktywny Weekend** – zajęcia w soboty i niedziele
 - **Aktywna Szkoła** – zajęcia ruchowe w dni powszednie

Stan informatyzacji szkół oraz wykorzystanie dziennika elektronicznego:

1. PSP im. Franciszka Ksawerego Christianiego w Guzowie

- **Infrastruktura IT:**
 - komputery stacjonarne i przenośne w wystarczającej liczbie
 - tablety dostępne dla nauczycieli i uczniów

- 6 monitorów interaktywnych rozmieszczonych w salach
- **Dziennik elektroniczny:**
 - pełna dokumentacja zajęć dydaktyczno-wychowawczych prowadzona online
 - wyjątek: dzienniki pedagoga specjalnego i psychologa – w formie papierowej
- 2. PSP im. Tadeusza Kościuszki w Ciepłej**
- **Dziennik elektroniczny:**
 - zajęcia lekcyjne klas I–VIII odnotowywane wyłącznie w systemie elektronicznym
 - dzienniki zajęć dodatkowych – prowadzone tradycyjnie, w formie papierowej
- 3. PSP im. Kornela Makuszyńskiego w Walsnowie**
- **Dziennik elektroniczny:**
 - wykorzystywany do rejestracji wszystkich zajęć szkolnych
 - jedynie dzienniki pedagoga, pedagoga specjalnego, psychologa i logopedy prowadzone są w wersji papierowej
- 4. PSP im. Józefa Brandta w Orońsku**
- **Infrastruktura informatyczna:**
 - pracownie informatyczne – 2 (sale)
 - pracownie przedmiotowych – 12 (sale lekcyjne)
- **Dziennik elektroniczny:**
 - dzienniki wszystkich klas I–VIII prowadzone wyłącznie w formie elektronicznej
 - dzienniki nauczycieli specjalistów oraz świetlicy – w formie papierowej.

Tabela 11. Liczba uczniów dowożonych do szkół z uwzględnieniem dzieci z orzeczeniem

Nazwa szkoły	Liczba uczniów dowożonych w tym z orzeczeniem	
PSP im. F. K. Christianiego w Guzowie	58	3
PSP im. T. Kościuszki w Ciepłej	60	10
PSP im. J. Brandta w Orońsku	36	1
PSP im. K. Makuszyńskiego w Walsnowie	41	4
łącznie	195	18

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z PSP.

Wykonanie wydatków budżetu Gminy za 2024 rok

Oddziały przedszkolne w szkołach podstawowych: plan: 729 989,06 zł , wykonanie: 603 951,91zł, wykonanie planu: 82,73%

Szkoły podstawowe: plan: 11 007 896,82 zł, wykonanie: 10 232 933,87 zł , wykonanie planu: 92,96%

3.2.3. Działalność świetlic gminnych oraz bibliotek

Świetlica wiejska w Orońsku stanowi centrum życia kulturalnego i społecznego gminy. Przez ostatni rok była miejscem spotkań, wymiany doświadczeń i rozwijania pasji mieszkańców w każdym wieku. **Celem działalności jest:** integracja mieszkańców różnych pokoleń, organizacja wartościowego czasu wolnego dla dzieci i młodzieży i promowanie tradycji i kultury.

Świetlica prowadzi regularne zajęcia i warsztaty, m.in. :

- zajęcia plastyczne, zajęcia kulinarne, dziewiarskie, warsztaty ceramiczne w Centrum Rzeźby Polskiej.

Wydarzenia specjalne:

- **Integracja międzypokoleniowa; Dzień Babci i Dziadka; Międzyświatlicowy turniej tenisa stołowego; Wyjazd na łyżwy; Dzień Kobiet** – warsztaty rękodzieła podkreślające rolę kobiet.; **Dzień Matki; Dzień Dziecka (festyn „Halo Wakacje”)** – dmuchańce, konkursy, malowanie twarzy, kolorowe proszki HOLI i słodki poczęstunek; **Wycieczka „Po sąsiedzku w Świętokrzyskiem”** ; **Spotkanie autorskie** – współorganizacja z Gminną Biblioteką Publiczną spotkania z Agnieszką Paciorkiewicz-Dubicką. **Wycieczka do Wioski Świętego Mikołaja** – świąteczna przygoda dla dzieci.; **Spotkania świąteczne** – przygotowywanie ozdób choinkowych i dzielenie się tradycjami.

Działalność świetlicy w Tomaszowie ma na celu integrację lokalnego środowiska, inicjowanie aktywności społecznej oraz prowadzenie działań kulturalnych, edukacyjnych i sportowych. Dzieciom i młodzieży oferuje zajęcia: **plastyczno-techniczne, dydaktyczne, rekreacyjno-ruchowe.**

Świetlica jest czynna cztery razy w tygodniu, z dostępem do Internetu, gier planszowych oraz popularnych tenisa stołowego, piłkarzyków i cymbergaja.

W okresie zimowym zapewnia: zabawy na śniegu i lodzie oraz prelekcje o bezpieczeństwie zimowym, warsztaty plastyczne z technikami „Deszczowej ilustracji” oraz konkursy z nagrodami i wyjazd na lodowisko. Latem m.in: edukacja o bezpieczeństwie wakacyjnym i zabawy ruchowe (gry

zespołowe, balonowe bitwy wodne), piesze wycieczki, warsztaty kulinarne i sesje gier w środku i na zewnątrz (z kreatywnymi zabawami na pufach i projekcjami bajek).

Spotkanie integracyjne: Konkursy i malowanie tekturowego pociągu, animacje (bańki mydlane, tatuaże) i tradycyjne lanie wody, grillowane kielbaski i wsparcie programu profilaktyki, warsztaty ceramiczne w Centrum Rzeźby Polskiej: wykład o artystce i modelowanie gliny, Andrzejki: wróżby tematyczne i zabawa taneczna, nowe techniki malowania: po numerkach, diamentami, wydrapywanki oraz wyjazd do Alpacino (14.12.2024): spotkanie z Mikołajem, mini zoo, ognisko. Różnorodne zajęcia plastyczne, edukacyjne, sportowe i kulturalne zintegrowały lokalną społeczność, potwierdzając rolę świetlicy jako miejsca wspólnego rozwoju i zabawy. **Świetlica w Zaborowiu** działa od 1985 roku. W 2024 r. kontynuowała swoją misję integracji lokalnej społeczności oraz organizacji zajęć kulturalnych, edukacyjnych i sportowo-rekreacyjnych.

- Współpraca i zaangażowanie społeczności

- Partnerstwo z Kołem Gospodyń Wiejskich w Zaborowiu – wspólne warsztaty świetlicowe i udział dzieci w obrzędach ludowych zespołu „Zaborowianki”.
- Udział w Dożynkach Powiatowych w Szydłowcu i Festiwalu Ziemniaka w Muzeum Wsi Radomskiej – sceniczne prezentacje oraz tradycyjne potrawy.

- Kluczowe zajęcia i wydarzenia 2024

1. **Styczeń:** prace z masy solnej – modelowanie i malowanie figur.
2. **Przygotowania do X Międzyświetlicowego Turnieju Tenisa Stołowego:** doskonalenie umiejętności reprezentacji świetlicy.
3. **Radosne Ferie z Profilaktyką:** prelekcje o bezpieczeństwie, plakaty, oznakowanie ewakuacyjne i praktyczne ćwiczenia.
4. **Wyjazd na lodowisko:** integracyjny, bezpłatny wyjazd dla dzieci i młodzieży.
5. **Dzień Babci i Dziadka:** wykonanie laurki i kartek okolicznościowych.
6. **Tłusty Czwartek:** wspólne smażenie pączków i faworków.
7. **Rodzinne warsztaty "Zszywamy Pokolenia" (lutą):** projektowanie i szycie toreb oraz akcesoriów.
8. **Warsztaty wielkanocne (marzec):** tworzenie stroików i palm na kiermasz charytatywny.
9. **Koralikowe kompozycje (maj):** prace plastyczne dla różnych grup wiekowych.
10. **Czerwiec:** letnie prace plastyczne dekorujące świetlicę.
11. **Piknik profilaktyczno-integracyjny "Halo Wakacje" (lipiec):** edukacja o uzależnieniach, konkursy, animacje, prezentacja potraw regionalnych i warsztaty ratownictwa.
12. **Rodzinne warsztaty kulinarne (lipiec):** przygotowanie kolorowych zapiekaneek.

13. **Wojewódzki Przegląd Zespołów Ludowych (03.07):** konkurs obrzędowy, występy, warsztaty pisania tradycyjną techniką.
14. **Archeologiczne warsztaty letnie:** zajęcia terenowe prowadzone przez geologów i archeologów przy wykopaliskach krzemienia chocolate.
15. **Zajęcia sportowo-rekreacyjne (lipiec-sierpień):** zajęcia na świeżym powietrzu, turnieje.
16. **Występ "Zaborowianek" na Dożynkach Powiatu Szydłowieckiego.**
17. **Wrzesień:** jesienne dekoracje i prezentacje obrzędów w Muzeum Wsi Radomskiej.
18. **Andrzejki:** wróżby, konkursy i zabawy ruchowe z zespołem „Zaborowianki”.
19. **Październik:** warsztaty z druku 3D – tworzenie figurek i biżuterii.
20. **Listopad:** dekoracje zimowe świetlicy.
21. **Grudzień:** warsztaty „Tradycje bożonarodzeniowe” – stroiki i ozdoby choinkowe.

Świetlica w Łaziskach w 2024 realizowała następujące zadania: pomoc w odrabianiu lekcji, zajęcia komputerowe, plastyczne, karaoke, gry, zabawy stolikowe ogólnorozwojowe, doskonalenie gry w bilard, ping-pong, cymbergaj, zajęcia ruchowe na świeżym powietrzu, zajęcia manualne, sezonowa zmiana dekoracji Sali, dbanie o ład i porządek, m.in.:

1. „Ferie zimowe 2024r. Ferie bezpieczne, ferie aktywne” codzienne zajęcia według harmonogramu
2. X Międzyświąteczowy Turniej w Tenisa Stołowego
3. „Halo wakacje!” Impreza profilaktyczna dla dzieci i młodzieży z Gminy Orońsko rozpoczynająca czas wakacji
4. V Edycja turniejów z cyklu "POSTĘP CUP pomoc w organizacji
5. „Po sąsiedzku w świętokrzyskim” realizacja programu profilaktycznego
6. Zabawa „Andrzejkowa”
7. „RESET” u Świętego Mikołaja w Alpacino w Skarżysku. Realizacja programu profilaktycznego

Wycieczki zrealizowane w 2024 roku:

- Zagroda Alpaka Cukrówka
- Rezerwat Skalki Piekło pod Niekłaniem- najpiękniejszy rezerwat przyrody nieożywionej w Świętokrzyskiem
- Rezerwat Gagaty Sołtykowskie. Znajdziecie tam iście marsjański krajobraz i ślady gadów jurajskich sprzed 200 milionów lat. A to wszystko w odległości zaledwie ok. 10 km od Piekła pod Niekłaniem.
- Plac zabaw na terenie Miejskiego Centrum Sportu i Rekreacji w Skarżysku-Kamiennej

- Spotkanie z Mikołajem. Wręczenie prezentów (prezenty zakupują organizatorzy)
- Warsztaty z Elfami, Rozdanie ulotek profilaktycznych, Polarny labirynt
- Minii ZOO, Sceneria Mikołajkowa.

Na terenie gminy Orońsko funkcjonuje Gminna Biblioteka Publiczna w Orońsku (dalej Biblioteka lub GBP w Orońsku). Biblioteka jest samodzielną instytucją kultury. W skład GBP w Orońsku wchodzi: Siedziba główna - Biblioteka w Orońsku, Filia Biblioteczna w Łaziskach, Filia Biblioteczna w Tomaszowie.

Na dzień 31 grudnia 2024 roku Biblioteka posiada zbiory biblioteczne w postaci książek w liczbie 9 618 woluminów. W ciągu roku wpływy książek wyniosły 395 woluminów (w tym 362 z zakupu). Ubytkowano – 695 woluminów. **W bibliotece było zarejestrowanych 253 czytelników, z czego 79 to osoby uczące się, 76 pracujące, 98 pozostałe (emeryci, osoby niepracujące).** Dokonano 2 822 wypożyczenia. W ciągu roku biblioteka w Orońsku była otwarta 6 dni w tygodniu: od poniedziałku do piątku w godzinach od 09:00 do 17:00, w soboty w godzinach od 09:00 do 13:00. **Filia Biblioteczna w Łaziskach** zajmuje 2 pomieszczenia o łącznej powierzchni 40 m². W Filii było zarejestrowanych 67 czytelników, w tym osoby uczące się – 9, osoby pracujące – 17, pozostali: czyli emeryci i osoby niepracujące – 41. **Dokonano 663 wypożyczeń** na dzień 31 grudnia 2024 roku. Filia Biblioteczna była czynna przez 3 dni w tygodniu: poniedziałki, środy i soboty po 4 – godziny.

Filia Biblioteczna w Tomaszowie mieści się w budynku Ochotniczej Straży Pożarnej. W tym budynku mieści się również Świetlica dla dzieci i młodzieży. Obydwie placówki: Filia i Świetlica uzupełniają się wzajemnie. **W Filii było zarejestrowanych 70 czytelników, w tym: osoby uczące się – 26, osoby pracujące – 23, pozostali – 21. Dokonano 626 wypożyczeń,** na dzień 31 grudnia 2024 roku. Filia była dostępna dla czytelników 2 razy w tygodniu: wtorki 2 godziny, czwartki 8 godzin, czytelnicy mogli korzystać z Biblioteki również w godzinach funkcjonowania Świetlicy. **W 2024 roku plan przychodów w budżecie Gminnej Biblioteki Publicznej w Orońsku wynosił 263 422,06 zł.** Plan kosztów wyniósł 263 422,06 zł.

Wykonanie przychodów za rok 2024 wyniosło 263 422,06 zł, co stanowi 100 % założonego planu. Źródłami przychodów były:

- Dotacja z Gminy Orońsko: plan – 253 000,00 zł, wykonanie – 253 000,00 zł.
- Dotacja z Biblioteki Narodowej: plan – 10 000,00 zł, wykonanie – 10 000,00 zł.
- Pozostałe: plan – 422,06 zł, wykonanie – 422,06 zł.

Koszty działalności Gminnej Biblioteki Publicznej w Orońsku oraz jej filii w Łaziskach i Tomaszowie za 2024 rok wyniosły 258 243,66 zł., z tego na wynagrodzenia osobowe pracowników z narzutami wydano: 203 818,89 zł. Gminna Biblioteka Publiczna współpracowała z Powiatowym

Urzędem Pracy w Szydłowcu. W ramach tej współpracy PUP sfinansował wynagrodzenie wraz z narzutami w łącznej wysokości 13 866,56 zł. Średnioroczne zatrudnienie w GBP w 2024 roku wyniosło 2,40 etatu.

3.2.4. Obiekty sportowe i rekreacyjne oraz ich rozwój, wymienić inwestycje w tym zakresie

1. Kompleks boisk sportowych „ORLIK”

- Boisko piłkarskie z nawierzchnią z trawy syntetycznej
- Boisko wielofunkcyjne (nawierzchnia poliuretanowa) do tenisa ziemnego, siatkówki i koszykówki
- Boisko do piłki plażowej
- Wszystkie obiekty ogrodzone, oświetlone
- Animator Sportu zatrudniony do zarządzania i nadzorowania zajęć

2. Centrum sportowo-rekreacyjne w Orońsku (administrowane przez Urząd Gminy)

- Skatepark
- Siłownia plenerowa
- Plac zabaw
- Altana (przeniesiona na teren OSP Orońsko)
- Stół do ping-ponga

3. Stadion sportowy w Orońsku (zarządzany przez Gminny Klub Sportowy „ORONKA”)

- Pełnowymiarowe boisko piłkarskie z oświetleniem i zadaszoną trybuną
- Boisko treningowe
- Budynek klubowy

4. Hala sportowa przy Publicznej Szkole Podstawowej w Orońsku

5. Boisko wielofunkcyjne oraz plac zabaw zarządzany przez Świetlicę w Łaziskach ,

6. Boiska wielofunkcyjne i place zabaw przy szkołach:

- PSP Orońsko
- PSP Guzów
- PSP Wałsnów

7. Obiekty przy świetlicach wiejskich:

- Boisko wielofunkcyjne i plac zabaw – Świetlica w Łaziskach

- Plac zabaw – Świetlica w Zaborowiu

8. Pozostałe obiekty:

- Siłownia plenerowa z altaną – Łaziska Osiedle
- Siłownia plenerowa – Wałsnów
- Plac zabaw – Łaziska Osiedle
- Plac zabaw – Bąków
- Boisko piłkarskie (nawierzchnia naturalna) i plac zabaw – PSP Ciepła
- Place zabaw przy Przedszkolu Samorządowym w Orońsku (ul. Brandta i ul. Wesoła)
- Place zabaw – Tomaszów, Krogulcza Sucha
- Plac zabaw z siłownią plenerową – Chronów (Kolonja Dolna)
- Plac zabaw – Chronów

Kluby sportowe

- Gminny Klub Sportowy „ORONKA” Orońsko
- Ludowy Klub Sportowy „POSTĘP” Łaziska

Najważniejsze imprezy sportowe organizowane przez Gminę Orońsko

1. **X Międzyświećlicowy Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta** – organizator: Gmina Orońsko; udział dzieci i młodzieży ze świetlic w Orońsku, Zaborowiu, Łaziskach, Tomaszowie
2. **Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn o Puchar Wójta Gminy Orońsko** – organizator: Gmina Orońsko; popularyzacja siatkówki i integracja mieszkańców
3. **Turniej Piłki Nożnej Mężczyzn o Puchar Wójta Gminy Orońsko** – organizator: Gmina Orońsko; promowanie zdrowego stylu życia i sportowej rywalizacji
4. **Mikołajkowy Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn o Puchar Wójta Gminy Orońsko** – organizatorzy: Gmina Orońsko oraz Lokalna Grupa Działania „Razem na Piaskowcu”
5. **Sportowy Dzień z Aktywną Szkołą** – organizatorzy: Fundacja Orły Sportu i Gmina Orońsko; ogólnopolska, integracyjna impreza dla dzieci, młodzieży, dorosłych i seniorów
6. **„Trenuj z Aktywną Szkołą”** – organizatorzy: Fundacja Orły Sportu i Gmina Orońsko; event z biathlonem, łucznictwem, lekką atletyką, spotkania z ambasadorami sportu
7. **Turniej Piłkarski „Z Orlika na Stadion” – Etap Lokalny i Regionalny** – organizatorzy: Fundacja Orły Sportu i Gmina Orońsko; promocja programu „Aktywna Szkoła” i infrastruktury Orlików

Najważniejsze imprezy sportowe organizowane przez kluby i stowarzyszenia

- **Wyścig Kolarski „III Memoriał Stanisława Chelmińskiego”** – Stowarzyszenie Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko
- **IX Turniej Piłki Siatkowej Mężczyzn** – Stowarzyszenie Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko
- **Otwarty Turniej Tenisa Stołowego** – Stowarzyszenie Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko
- **V Edycja Turnieju Piłkarskiego „POSTĘP CUP”** – LKS „POSTĘP” Łaziska

Powyższe obiekty, kluby i imprezy sportowe stanowią podstawę aktywnego wypoczynku oraz integracji społecznej mieszkańców Gminy Orońsko.

Tabela 12. Stan techniczny obiektów sportowych na terenie gminy Orońsko w 2024 roku

Lp.	Obiekt	Stan techniczny w 2024 roku	Stan techniczny w 2025 roku
1.	Plac zabaw w Łaziskach	dobry	dobry
2.	Plac zabaw w Zaborowiu	dobry	dobry
3.	Siłownia plenerowa z Zaborowiu	bardzo dobry	bardzo dobry
4.	Plac zabaw w Bąkowie	dostateczny	dostateczny
5.	Plac zabaw i siłownia plenerowa w Chronów Kolonia Dolna	dostateczny	dobry
6.	Siłownia plenerowa w Chronów Kolonia Dolna	bardzo dobry	bardzo dobry
7.	Plac zabaw przy Centrum rekreacyjno-wypoczynkowym	dostateczny i zły	dostateczny
8.	Siłownia plenerowa w Łaziskach	dobry	bardzo dobry
9.	Siłownia plenerowa w Bąkowie	bardzo dobry	bardzo dobry
10.	Plac zabaw i siłownia plenerowa w Chronów-Kolonia	dobry	bardzo dobry
11.	Siłownia plenerowa przy Centrum rekreacyjno-wypoczynkowym	dobry	dobry
12.	Plac zabaw przy Przedszkolu Samorządowym w Orońsku ul. Wesoła 7	bardzo dobry	bardzo dobry
13.	Plac zabaw przy Przedszkolu Samorządowym w Orońsku ul. Brandta 43	dobry	dobry
14.	Plac zabaw przy Przedszkolu Samorządowym w Tomaszowie	dobry	dobry

15.	Plac zabaw przy Przedszkolu Samorządowym w Krogulczy Suchej	dobry	bardzo dobry
16.	Plac zabaw przy Publicznej Szkole Podstawowej w Ciepłej	dostateczny	dostateczny
17.	Plac zabaw przy Publicznej Szkole Podstawowej w Wałnowie	zły	dostateczny
18.	Siłownia plenerowa przy Publicznej Szkole Podstawowej w Wałnowie	dobry	dobry
19.	Plac zabaw przy Publicznej szkole Podstawowej w Orońsku	dostateczny	dobry
20.	Plac zabaw przy Publicznej Szkole Podstawowej w Guzowie	dobry	dobry
21.	Boisko sportowe „Orlik” w Orońsku ul. Brandta 43	dobry	zadowalający
22.	Boisko sportowe do koszykówki i siatkówki w Orońsku	dobry	dobry
23.	Skatepark przy Centrum rekreacyjno-wypoczynkowym	zadowalający	zadowalający
24.	Boisko sportowe przy Publicznej Szkole Podstawowej w Orońsku	zadowalający	zadowalający
25.	Boisko sportowe przy Publicznej Szkole Podstawowej w Wałnowie	zadowalający	zadowalający
26.	Boisko sportowe przy Publicznej Szkole Podstawowej w Ciepłej	zadowalający	zadowalający
27.	Boisko sportowe przy Publicznej Szkole Podstawowej w Guzowie	dobry	dobry

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG Orońsko.

3.2.5. Turystyka na terenie gminy

Poniżej znajduje się statyczna mapa w formie wykresu współrzędnych geograficznych z naniesionymi:

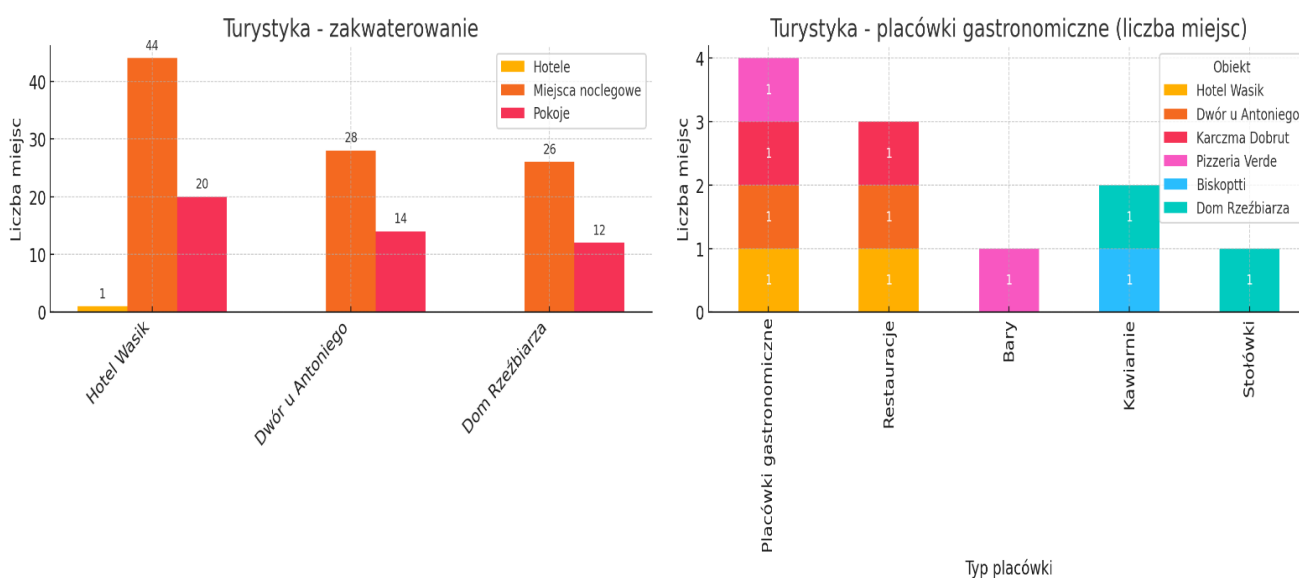
Szlakiem pieszym (żółtym): Rożki → Kowala → Dąbrówka Zabłotnia → Helenów → Orońsko → Guzów → Krogulcza Mokra → Krogulcza Sucha → Rożki.

Szlakiem rowerowym (czarnym): Orońsko → Guzów → Chronów → Mniszek → Chałupki Łaziskie → Zaborowie → Ziomaki → Wysoka → Bąków → Ciepła → Łaziska → Orońsko.

wiją się kręte ścieżki leśne, które zachęcają do spokojnych spacerów pod koronami drzew, gwarantują wyciszenie i bezpośredni kontakt z naturą. Tereny otaczające rozlewisko to rozległe lasy, oddalone od miejskiego zgiełku i ruchliwych dróg. Szum wodospadów i śpiew ptaków tworzą niesamowitą oprawę, która pozwala zapomnieć o codziennych troskach. Bez względu na porę roku – czy to “Złota Jesień”, “Biała Zima”, “Zielona Wiosna” czy “Gorące Lato” – warto tu wracać raz po raz, by na nowo zachwycić się zmieniającymi się barwami i nastrojem przyrody.

Kopalnia krzemienia czekoladowego w Orońsku , Kopalnia krzemienia czekoladowego w Orońsku to unikat na skalę europejską. Została odkryta prawie sto lat temu przez archeologa, Stefana Krukowskiego, jednak dopiero prowadzone w ostatnich latach badania pozwoliły na potwierdzenie, że stworzyli ją ludzie żyjący w tych okolicach około 13 tysięcy lat temu.

Turystyka na terenie gminy

Wykres 15. Stan zakwaterowania i placówek gastronomicznych na terenie gminy Orońsko.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG Orońsko.

3.3. Jakość życia

3.3.1. Bezpieczeństwo ludności

System Ostrzegania i Alarmowania. Ostrzeganie, alarmowanie i powiadamianie mieszkańców jest jednym z kluczowych zadań samorządu terytorialnego. Gmina Orońsko, we współpracy z pozostałymi gminami powiatu szydłowieckiego, uczestniczyła w przedsięwzięciu „System wczesnego ostrzegania przed zagrożeniami katastrofalnymi w Powiecie Szydłowieckim”. Projekt, którego liderem był Powiat Szydłowiecki, został sfinansowany w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Mazowieckiego 2014–2020 (Priorytet V „Gospodarka przyjazna środowisku”, Działanie 5.1 „Dostosowanie do zmian klimatu”).

1.Elementy systemu: Syreny 900 W: Urząd Gminy Orońsko i Publiczna Szkoła Podstawowa w Ciepłej - **Powiatowa Centrala Alarmowa** (Modułowa Centrala Alarmowa); **Pulpity sterujące** z punktami dostępowymi w każdej gminie.

Funkcje: Emitowanie sygnałów akustycznych i komunikatów głosowych (z pamięci syren lub transmisja „na żywo”). Skoordynowane alarmowanie w skali województwa oraz powiatu. Podnoszenie świadomości społecznej na temat postępowania w sytuacjach zagrożeń (katastrofy naturalne, ataki terrorystyczne, skażenia chemiczne i biologiczne).

Ćwiczenia i sprawdzenia: Cotygodniowe testy łączności radiowej (czwartki), Powiatowe i wojewódzkie ćwiczenia systemu, Coroczne uruchomienie syren 1 sierpnia (rocznica Powstania Warszawskiego)

2. Drużyna Wykrywania i Alarmowania. Na podstawie Zarządzenia nr 47/2016 Szefa Obrony Cywilnej Gminy Orońsko (20.09.2016) powołano Drużynę Wykrywania i Alarmowania oraz Punkty Alarmowe obsadzone przez druhow OSP.

Zadania: Monitorowanie i wykrywanie zagrożeń; Przekazywanie informacji o ich wystąpieniu; Ostrzeganie i alarmowanie ludności w czasie kryzysu lub wojny

Lokalizacje Punktów Alarmowych: OSP Orońsko, OSP Dobru, , OSP Chronów

3. Obowiązki w Zakresie Obrony: Decyzje administracyjne (2024): 4 decyzje dotyczące przeznaczenia nieruchomości i rzeczy ruchomych, 5 decyzji dotyczących obowiązku świadczeń osobistych. **Kwalifikacja wojskowa (marzec 2024):** Wezwanie 47 mężczyzn i 3 kobiety do Powiatowej Komisji Lekarskiej w Szydłowcu (zgodnie z ustawą o obronie Ojczyzny z 11.03.2022 r.)

4. Szkolenia z Pierwszej Pomocy. Wszystkie szkoły i przedszkola na terenie Gminy Orońsko zapewniły przeszkolenie nauczycieli w zakresie udzielania pierwszej pomocy.

Tabela 13. Stan Techniczny i Organizacyjny Ochotniczych Straży Pożarnych

Jednostka	Rok założenia	Liczba członków	Pojazdy i sprzęt	Stan budynku
OSP Orońsko	1923	57 + 23 młodzieży	4 samochody ratowniczo-gaśnicze (Mercedes Atego 2013, Ford Transit 2008 (użyczony do OPS Chronów), Man, Ford Ranger), sprzęt ratowniczy, motopompy szlamowe, mobilny agregat	Budynek z 1962 r.; składa się z 3 garaży, świetlicy, szatni, warsztatu, i pomieszczeń socjalnych
OSP Dobrut	1965	62 + 14 młodzieży	2 samochody ratowniczo-gaśnicze: Renault D14 2020, Man GBA 2024, quad Polaris Ranger, samochód łódź ratunkowa z przyczepką, sprzęt wodny, pompy, agregaty prądotwórcze	Budynek z 1983 r.; 2 garaże, świetlica, szatnia; stan bardzo dobry
OSP Tomaszów	1972	28	Samochód gaśniczy Gazela gaśnicza, motopompa, piła spalinowa, agregaty, mobilny system powiadamiania	Budynek z 1972 r.; składa się z garażu, świetlica, pomieszczenia socjalnego; stan dobry
OSP Chronów	1967	35	2 samochody gaśnicze Star 266 GBA 1981, Ford Transit 2008 (użyczony od OPS Orońsko), piły, agregaty, nożyco-rozpieracz Holmatro, sprzęt wodny, pompy.	Budynek z 1967 r.; składa się z 2 garaży, świetlicy, pomieszczeń socjalnych; stan bardzo dobry

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG Orońsko.

5. Zabezpieczenie Ujęć Wody Pitnej. Wszystkie ujęcia wody pitnej na terenie Gminy Orońsko posiadają wyznaczone strefy ochrony bezpośredniej. Zgodnie z ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. – Prawo wodne (t.j. Dz.U. 2024 poz. 1087 z późn. zm.), ustanowienie stref ochrony pośredniej wymaga przeprowadzenia analizy ryzyka. Dla wszystkich ujęć wody na terenie gminy przeprowadzono w/w analizy, które na moment opracowywania wykazały brak konieczności wyznaczania stref ochrony pośredniej. Zgodnie z art. 133 ust. 4 wspomnianej ustawy, wyniki analiz zostały przekazane do właściwego wojewody.

3.3.2. Działania skierowane do seniorów

W 2024 roku Gmina Orońsko zrealizowała szereg inicjatyw w ramach lokalnej polityki senioralnej, koncentrując się na aktywizacji społecznej, integracji międzypokoleniowej oraz wsparciu codziennego funkcjonowania osób starszych.

1. Gminna Rada Seniorów w Orońsku była inicjatorem projektu „Poznajemy Polskę – cykl wycieczek dla seniorów z Gminy Orońsko, edycja II” współfinansowanego z budżetu Województwa

Mazowieckiego w ramach Samorządowego Instrumentu Wsparcia Inicjatyw Rad Seniorów „Mazowsze dla Seniorów 2024”.

Wycieczki miały charakter rekreacyjno-zdrowotny, edukacyjny i krajoznawczy:

1. Wycieczka do Chęcin w dniu 06.06.2024 r.
2. Wycieczka do Muzeum Wsi Kieleckiej w dniu 27.06.2024 r.
3. Wycieczka do Jaskini Raj i Kielc w dniu 10.07.2024 r.
4. Wycieczka do Częstochowy w dniu 31.07.2024 r.
5. Wycieczka do Term Uniejów w dniu 12.08.2024 r.
6. Wycieczka do Dęblina w dniu 22.08.2024 r.
7. Wycieczka do Kazimierza Dolnego w dniu 25.09.2024 r.
8. Wycieczka do Tomaszowa Mazowieckiego w dniu 10.10.2024 r.

Dzięki realizacji projektu seniorzy przekonali się, że wiek emerytalny może być nowym i satysfakcjonującym okresem życia.

2. Cykliczne zajęcia ruchowe z elementami jogi

Stowarzyszenie Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko zorganizowało bezpłatne letnie zajęcia rekreacyjne dla seniorów w Parku Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku. Zajęcia prowadzone przez wykwalifikowanych trenerów miały na celu poprawę kondycji fizycznej uczestników oraz integrację społeczną. Projekt był dofinansowany z budżetu Województwa Mazowieckiego w ramach inicjatywy „Przeciwdziałanie marginalizacji społecznej i zwiększenie samodzielności seniorów zamieszkujących obszary wiejskie Mazowsza”.

3. Współpraca międzypokoleniowa i wymiana doświadczeń

W sierpniu 2024 roku seniorzy z Gminy Orońsko odwiedzili instytucje kultury w Gminie Stare Babice, w tym Centrum Misji Afrykańskiej w Bożęcinie Dużym oraz Centrum Dojrzałego Człowieka w Borzęcinie Dużym. Wizyta była częścią programu „Połączeni w przestrzeni kultury – nasze pasje, nasze dziedzictwo”, realizowanego przez Gminną Bibliotekę Publiczną w Orońsku we współpracy ze Stowarzyszeniem Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko. Spotkanie miało na celu integrację środowisk senioralnych obu gmin oraz wymianę doświadczeń w zakresie polityki senioralnej.

4. Działalność Klubu Seniora+ i Gminnej Rady Seniorów

Na terenie Gminy Orońsko aktywnie działa Klub Seniora+ oraz Gminna Rada Seniorów. W 2024 roku organizowano różnorodne wydarzenia kulturalne i integracyjne, takie jak potańcówki przy muzyce tradycyjnej, pikniki rodzinne oraz spotkania literacko-muzyczne. Działania te miały na celu aktywizację społeczną seniorów oraz integrację międzypokoleniową.

Powyższe inicjatywy świadczą o zaangażowaniu Gminy Orońsko w tworzenie przyjaznego środowiska dla osób starszych, promując aktywność, integrację oraz wsparcie w codziennym życiu.

3.3.3. Działania skierowane do osób z niepełnosprawnościami

W 2024 roku Gmina Orońsko zrealizowała działania wspierające osoby z niepełnosprawnościami, koncentrując się na poprawie ich codziennego funkcjonowania, mobilności oraz dostępie do usług społecznych. Główne działania:

- Gmina Orońsko uczestniczyła w rządowym programie „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” na rok 2024, finansowanym przez Ministerstwo Rodziny i Polityki Społecznej. Program ten oferował wsparcie w codziennych czynnościach, takich jak przemieszczanie się, załatwianie spraw urzędowych czy uczestnictwo w życiu społecznym. Z programu skorzystało 11 osób.

Koszt zadania wyniósł: 165 648,00 zł

Zgodnie z treścią paragrafu 1 uchwały nr LXX/347/2023 Rady Gminy w Orońsku z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie określenia stawek za **1 kilometr** przebiegu pojazdu w sprawie ustalenia stawki za **1 km** przebiegu pojazdu, uwzględnianej przy obliczaniu zwrotu rodzicom dzieci niepełnosprawnych kosztów przewozu dzieci do szkoły i z powrotem, stawki za **1 kilometr** przebiegu pojazdu dla celu ustalenia zwrotu rodzicom kosztów przewozu niepełnosprawnych dzieci, młodzieży i uczniów do placówek wychowania przedszkolnego, szkół i ośrodków rewalidacyjno-wychowawczych w następującej wysokości:

- 1) **0,89 zł** – dla samochodu osobowego o pojemności skokowej silnika do **900 cm³**,
- 2) **1,15 zł** – dla samochodu osobowego o pojemności skokowej silnika powyżej **900 cm³**.

Paragraf 1 zarządzenia nr 25/2023 Wójta Gminy Orońsko z dnia 20 kwietnia 2023 r. informuje, że „W przypadku gdy rodzic lub opiekun prawny dowozi ucznia własnym środkiem komunikacji, obliczenie wysokości zwrotu kosztów jednorazowego przewozu następuje w wysokości określonej według poniższego wzoru opisanego w art. 39a ust. 2 Ustawy:

Koszt = (a-b)*c gdzie:

a – liczba kilometrów przewozu drogami publicznymi z miejsca zamieszkania do przedszkola, oddziału przedszkolnego w szkole podstawowej, innej formy wychowania przedszkolnego, ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego, szkoły podstawowej albo szkoły ponadpodstawowej, a także przewozu rodzica z tego miejsca do miejsca zamieszkania lub miejsca pracy, i z powrotem,

b – liczba kilometrów przewozu drogami publicznymi z miejsca zamieszkania rodzica do miejsca pracy i z powrotem, jeżeli nie wykonywałby przewozu, o którym mowa w lit. a,

c – stawka za **1 kilometr** przebiegu pojazdu”.

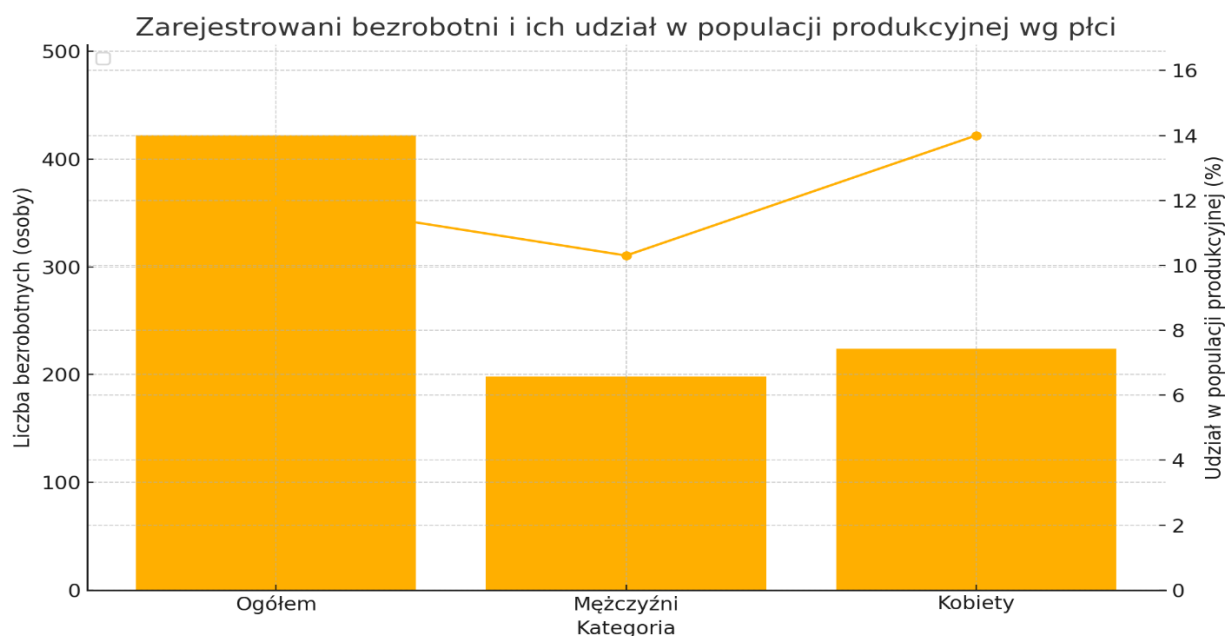
Koszt zadania wyniósł łącznie: 113 910,74 zł.

3.3.4. Zatrudnienie i rozwój społeczny

Na koniec grudnia 2024r., według półrocznych danych dotyczących zarejestrowanego bezrobocia w gminach, odnotowano łącznie **422 osoby** pozostające bez pracy. W rozbiciu na płeć było to **224 kobiety** oraz **198 mężczyzn**. Analiza wieku wskazuje, że:

- **44 osoby** to bezrobotni w wieku do 25 lat,
- **91 osób** ukończyło do 30 roku życia,
- **105 osób** miało powyżej 50 lat.

Istotną grupę stanowi też **286 osób długotrwale bezrobotnych**, czyli pozostających bez pracy przez okres przekraczający 12 miesięcy.

Wykres 16. Bezrobotni zarejestrowani wg płci w gminie Orońsko – stan na 31.12.2024r.

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG Orońsko.

Powyższy wykres przedstawia zarówno liczbę zarejestrowanych bezrobotnych (słupki), jak i ich udział w populacji w wieku produkcyjnym (linia) z podziałem na ogół, mężczyzn i kobiety.

Dane dotyczące aktywności przedsiębiorców zostały zaczerpnięte z Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej (CEIDG). W 2024 roku przetworzono 117 wniosków związanych z wpisami do tej ewidencji.

Poniżej zestawienie rodzajów złożonych wniosków:

- **Założenie działalności gospodarczej:** 20 wniosków
- **Zmiana danych we wpisie:** 37 wniosków
- **Zawieszenie działalności:** 21 wniosków
- **Wznowienie działalności:** 19 wniosków
- **Zakończenie działalności:** 20 wniosków

Powyższe dane obrazują strukturę i dynamikę przedsiębiorczości w naszej gminie w ciągu ostatniego roku.

3.4. Ochrona zdrowia

Obowiązki gminy związane z obszarem ochrony zdrowia dotyczą podstawowej opieki zdrowotnej, zwalczania narkomanii, przeciwdziałania alkoholizmowi oraz działalności aptek. Gmina Orońsko do realizacji zadań z zakresu opieki medycznej utworzyła podmiot leczniczy - Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Orońsku. W zakresie zwalczania narkomanii i przeciwdziałaniu alkoholizmowi Rada Gminy uchwaliła Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

- **Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Orońsku** realizuje zadania w zakresie opieki medycznej na rzecz pacjentów Gminy Orońska oraz innych osób wymagających pomocy medycznej. Udziela świadczenia zdrowotne w zakresie: podstawowej opieki zdrowotnej, ambulatoryjnej opieki specjalistycznej – poradnia położniczo-ginekologiczna i promocji zdrowia – profilaktyka chorób odtyniowych. W ramach podstawowej opieki zdrowotnej realizowane są świadczenia medyczne przez: lekarza POZ, pielęgniarkę POZ, pielęgniarkę środowiskową w środowisku nauczania i wychowania oraz położną POZ. Opieką medyczną w 2024r. objętych było 4182 ubezpieczonych pacjentów –mieszkańców Orońska i okolicznych miejscowości oraz 337 uczniów. Realizacja planu w 2024 roku przedstawia się następująco:

Przychody ogółem wynoszą: 2.186.569,75 zł.

Koszty działalności ogółem: 2.217.688,40 zł, w tym koszty osobowe: 1.380.664,94 zł.

Zakład w 2024r. osiągnął ujemny wynik finansowy w kwocie - 31.118,65 zł.

- Celem Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych jest:

Zwiększenie dostępności pomocy terapeutycznej dla osób uzależnionych i współuzależnionych. W tym celu na terenie gminy prowadzony jest Punkt Konsultacyjny Rozwiązywania Problemów Alkoholowych dla osób uzależnionych od alkoholu i ich rodzin, oraz dla osób uwikłanych w przemoc domową, poprzez motywowanie zarówno osób uzależnionych jak i osób współuzależnionych do podjęcia psychoterapii w placówkach leczenia uzależnień i kierowanie do leczenia specjalistycznego. Spotkania prowadzi terapeuta i specjalista ds. uzależnień. Dyżur pełniony jest w każdą środę w godzinach 16:00-18:00. W roku 2024 w punkcie przyjęto 11 osób uzależnionych, 2 współuzależnionych, dla których łącznie udzielono 82 porad.

- Prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii w Gminie Orońsko na podstawie uchwały Rady Gminy w Orońsku w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2025 poprzez:

1. Punkt Konsultacyjny Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
 - o Regularne dyżury (środę 16:00–18:00) dla mieszkańców potrzebujących pomocy i wsparcia w problematyce alkoholowej.
2. Szkolenia i warsztaty dla kadry oświatowej
3. Program profilaktyczny w szkołach podstawowych
4. Kampanie społeczne i materiały informacyjne
 - o Kolportaż plakatów i ulotek w instytucjach publicznych (urząd gminy, GOPS, OSP, świetlice).
 - o Akcje w mediach społecznościowych: posty, infografiki publikowane na profilu UG Orońsko.
5. Szkolenia dla członków Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
6. Działania międzyinstytucjonalne:
 - o Praca Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy i Uzależnieniom przy UG Orońsko – diagnoza lokalnych zagrożeń, koordynacja pomocy.
 - o Współpraca z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Stacją Sanitarno-Epidemiologiczną i Komendą Policji w Szydłowcu.

- Współpraca z placówkami oświatowo - kulturalnymi oraz działającymi na terenie gminy stowarzyszeniami między innymi Ochotniczą Strażą Pożarną, Klubem Sportowym „Oronka”, Stowarzyszeniem Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko oraz Animatorem Sportu na „Orliku”, jak również z jednostkami Straży Pożarnej.

3.5. Działania w zakresie opieki zdrowotnej

Dane dotyczące sprawowanej opieki zdrowotnej nad dziećmi i młodzieżą w szkołach na terenie Gminy Orońsko w roku szkolnym 2024/2025. Pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania sprawuje opiekę zgodnie z rozporządzeniem Ministra Zdrowia oraz opinii Krajowego Konsultanta w dziedzinie Pediatrii. W obecnym roku szkolnym placówka sprawuje opiekę nad 532 uczniami czterech Szkół Podstawowych, a mianowicie:

- Publiczną Szkołą Podstawową w Orońsku w liczbie- 295;
- Publiczną Szkołą Podstawową w Guzowie w liczbie- 91 ;
- Publiczną Szkołą Podstawową w Ciepłej w liczbie — 76;
- Publiczną Szkołą Podstawową w Wałsnowie w liczbie -70.

Świadczenia pielęgniarki w środowisku nauczania i wychowania obejmują: wykonywanie interpretacja testów przesiewowych w określonych grupach wiekowych. W obecnym roku szkolnym wykonano testy: 6 latków w liczbie 68; 10 latków w liczbie 48; 13 latków w liczbie 72; ponadto testy przesiewowe 12 latków w liczbie 51.

Kierowanie postępowaniem po przesiewowym oraz sprawowanie opieki nad uczniami z dodatnimi wynikami testu i kierowanie ich na pogłębioną diagnostykę do odpowiedniej poradni specjalistycznej, po konsultacji z lekarzem pediatrą. Udzielanie pomocy w przypadku nagłych zachorowań i urazów w SPZOZ, Na terenie szkół prowadzona jest grupowa profilaktyka fluorkowa metodą nadzorowanego szczotkowania zębów preparatami fluorkowymi. Liczba uczniów podlegających fluoryzacji - 326. Doradztwo dla Dyrektorów Szkół w sprawie warunków bezpieczeństwa uczniów, organizacji posiłków i warunków sanitarnych w szkole. Pielęgniarka środowiska nauczania i wychowania zapewnia opiekę medyczną podczas egzaminów, na wniosek dyrektora szkoły. Prowadzona jest edukacja w zakresie zdrowia jamy ustnej, oraz czystości osobistej.

Ilość wykonanych w roku 2024 szczepień ochronnych u dzieci w wieku: od 0-19 wyniosła: 388.
W ramach kontraktu z Narodowym Funduszem Zdrowia, opieką medyczną objętych jest 532 uczniów, wykonanych zostało 3576 świadczeń profilaktycznych.

3.6. Ochrona środowiska, gospodarka wodna i gospodarka odpadami

3.6.1. Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami w gminie Od 1 lipca 2013 r. obowiązuje nowy system gospodarki odpadami komunalnymi, nakładający na Gminę Orońsko obowiązek odbioru i zagospodarowania odpadów komunalnych od właścicieli nieruchomości zamieszkałych, w zamian za uiszczoną opłatę.

Celem jest: ograniczenie składowania odpadów zmieszanych i biodegradowalnych na składowiskach, zwiększenie odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych (papier, szkło, tworzywa sztuczne, metale) oraz eliminacja dzikich wysypisk i spalania odpadów w domowych instalacjach grzewczych.

Zasady ustalania opłat (dotyczą 2024 roku) : Rada Gminy Orońsko przyjęła metodę iloczynową – opłata to liczba mieszkańców nieruchomości $\times$ stawka:

- 15,50 zł/mieszkańca/miesiąc – odpady selektywne
- 12,00 zł/mieszkańca/miesiąc – odpady selektywne z własnym kompostowaniem bioodpadów
- 46,50 zł/mieszkańca/miesiąc – odpady zmieszane Nieruchomości niezamieszkałe zobowiązane są do indywidualnej umowy na odbiór odpadów.

Harmonogram zbiórki z nieruchomości zamieszkałych (system workowo-pojemnikowy):

- Zabudowa jednorodzinna i wielorodzinna do 4 lokali:
 - Frakcje selektywne (papier, szkło, metale, tworzywa, opakowania wielomateriałowe): 1×/miesiąc
 - Bioodpady: 2×/miesiąc (kwiecień–październik), 1×/miesiąc (listopad–marzec)
 - Odpady pozostałe: 1×/miesiąc
 - Odpady wielkogabarytowe i elektrośmieci: 2×/rok (wiosna, jesień)
- Zabudowa wielorodzinna powyżej 4 lokali:
 - Frakcje selektywne: 1×/miesiąc
 - Bioodpady: 2×/miesiąc (kwiecień–październik), 1×/miesiąc (listopad–marzec)
 - Odpady pozostałe: 2×/miesiąc
 - Odpady wielkogabarytowe i elektrośmieci: 2×/rok

Realizator i PSZOK: W 2024 r. odbiór i zagospodarowanie odpadów komunalnych realizował Usługi Ekologiczne “EKO-JAS” Krzysztof Janas (Garno, ul. Kasztanowa 21, 26-625 Wolanów). PSZOK przy ul. Łąkowej 6 w Orońsku przyjmował m.in.: papier, metale, tworzywa, szkło, bioodpady, odpady wielomateriałowe, budowlane (do 100 kg), wielkogabarytowe, popioły, baterie,

opony (do 10 rocznie), przeterminowane leki i chemikalia, odpady medyczne z gospodarstw domowych, elektrośmieci, opakowania po środkach ochrony roślin i tekstylia.

Przekazywanie odpadów do przetwarzania:

- Odpady zmieszane → RIPOK “Radkom” w Radomiu, ul. Witosa 94.
- Odpady selektywne → firma Radkom i inni przetwarzający zgodnie z hierarchią postępowania z odpadami.

Koszty systemu 2024:

- **Odbiór i zagospodarowanie odpadów (w tym PSZOK): 934 370,00 zł**
- Obsługa administracyjna: 90 406,36 zł

Dane o deklarantach (4825 osób):

- Selektywna zbiórka: 1083 (22,45 %)
- Selektywna zbiórka + kompostowanie: 3733 (77,37 %)
- Odpady zmieszane: 9 (0,19 %)

Poziomy osiągnięte w 2024 r.:

- Recykling i przygotowanie do ponownego użycia: 57,47 % (wymagane ≥ 45 %)
- Redukcja masy BIO odpadów na składowaniu: 15,67 %

Ilości odebranych odpadów (Mg):

- Odpady zmieszane: 548,30
- Bioodpady: 132,92
- Papier i tektura: 68,48
- Tworzywa sztuczne (opakowania): 9,80
- Szkło: 141,52
- Elektrośmieci: 8,15
- Tworzywa sztuczne (inne): 164,92
- Popioły: 137,56
- Wielkogabarytowe: 52,38

Ilości w PSZOK (Mg):

- Opony: 17,53
- Elektrośmieci: 0,10
- Wielkogabarytowe: 32,52
- Gruz i beton: 5,80
- Odpady budowlane i rozbiórkowe: 35,85

Aby poprawić skuteczność ekologicznej segregacji odpadów, należy podjąć następujące działania:

- **Zwiększenie świadomości mieszkańców** – istotne jest prowadzenie intensywnych kampanii informacyjnych i edukacyjnych na temat ograniczania ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz zasad prawidłowej segregacji odpadów już u źródła. Wymaga to zwiększenia nakładów finansowych na działania promocyjne i edukacyjne.
- **Usprawnienie działania Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)** – należy zadbać o odpowiednie przygotowanie infrastruktury: wyznaczyć i przystosować miejsca odbioru, wyposażyć je w kontenery, pojemniki oraz inne niezbędne urządzenia. Celem jest umożliwienie mieszkańcom łatwego dostarczania odpadów, które nie są odbierane bezpośrednio z nieruchomości, oraz zapewnienie bezpiecznego ich gromadzenia i zagospodarowania.

W roku 2024 na terenie gminy nie realizowano żadnych inwestycji związanych z gospodarką odpadami komunalnymi.

3.6.2. Ochrona przyrody

Postępowanie z odpadami zawierającymi azbest

Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Orońsko na lata 2011-2032 przyjęty przez gminę Orońsko zakłada realizację następujących zadań:

1. Inwentaryzacja i utworzenie bazy danych o lokalizacji istniejących wyrobów zawierających azbest – inwentaryzacja została przeprowadzona.
2. Opracowanie mapy zagrożeń działania azbestu.
3. Edukacja mieszkańców w zakresie szkodliwości azbestu, obowiązków dotyczących postępowania z wyrobami zawierającymi azbest oraz sposobów bezpiecznego ich usuwania oraz unieszkodliwiania.
4. Mobilizowanie właścicieli budynków do usunięcia wyrobów zawierających azbest poprzez system pomocy edukacyjnej i finansowej.
5. Mobilizowanie właścicieli obiektów przemysłowych do usunięcia wyrobów zawierających azbest.
6. Odbiór odpadów azbestowych z nieruchomości osób fizycznych, wspólnot mieszkaniowych, jednostek budżetowych i innych.

7. Podjęcie działań w kierunku pozyskania funduszy ze źródeł zewnętrznych na realizację Programu.
8. Przeznaczenie części środków finansowych z budżetu gminy na realizację Programu.
9. Pomoc w poszukiwaniu źródeł finansowania osobom fizycznym, wspólnotom mieszkaniowym, innym właścicielom zasobów mieszkaniowych i przedsiębiorcom na wymianę pokryć dachowych i elewacji z azbestu.
10. Eliminacja możliwości powstawania „dzikich” wysypisk z odpadami zawierającymi azbest.
11. Bieżący monitoring realizacji Programu i okresowe raportowanie jego realizacji władzom samorządowym oraz mieszkańcom.
12. Okresowa weryfikacja i aktualizacja Programu.

Odpady można przekazać tylko podmiotom, które uzyskały zezwolenie właściwego organu na prowadzenie działalności w zakresie unieszkodliwiania odpadów azbestowych i transportu tych odpadów. Przedsiębiorca, który prowadzi działalność w zakresie transportu odpadów jest obowiązany uzyskać zezwolenie na prowadzenie tej działalności (zezwolenie to wydaje starosta).

Transport odpadów zawierających azbest, które zaliczane są do niebezpiecznych z miejsc powstawania na miejsce składowania odbywa się z zachowaniem przepisów obowiązujących przy transporcie materiałów niebezpiecznych zawartych w Rozporządzeniu Ministrów Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 15 czerwca 1999 r. w sprawie przewozu drogowego materiałów niebezpiecznych.

Według zapisów ustawy z dnia 22 stycznia 2010 r. o zmianie ustawy o odpadach oraz innych ustaw (Dz. U. Nr 28, poz. 145) odpady zawierające azbest mogą być również unieszkodliwiane w specjalnych urządzeniach przewoźnych. Usuwanie i unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest należy do właściciela nieruchomości.

Zgodnie z zapisami *Programu Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009 -2032*, biorąc pod uwagę wyniki przeprowadzonych badań i opinie lekarskie świadczące o znikomej szkodliwości jednorazowego przeprowadzenia demontażu produktów zawierających azbest, planowane jest rozszerzenie kręgu podmiotów uprawnionych do usuwania wyrobów zawierających azbest. Program nie precyzuje jednak, kiedy to nastąpi, i jakich podmiotów będzie dotyczyć.

Szczegółowe informacje zawarte są w Programie usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Orońsko na lata 2011-2032 zamieszczonym na stronie <https://bip.oronsko.pl>

W 2024 roku na zadanie „ Usuwanie wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Orońsko wydatkowano: 37 503,00 zł.

Aby poprawić skuteczność ekologicznej segregacji odpadów, należy podjąć następujące działania:

- **Zwiększenie świadomości mieszkańców** – istotne jest prowadzenie intensywnych kampanii informacyjnych i edukacyjnych na temat ograniczania ilości wytwarzanych odpadów komunalnych oraz zasad prawidłowej segregacji odpadów już u źródła. Wymaga to zwiększenia nakładów finansowych na działania promocyjne i edukacyjne.
- **Usprawnienie działania Punktu Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych (PSZOK)** – należy zadbać o odpowiednie przygotowanie infrastruktury: wyznaczyć i przystosować miejsca odbioru, wyposażyć je w kontenery, pojemniki oraz inne niezbędne urządzenia. Celem jest umożliwienie mieszkańcom łatwego dostarczania odpadów, które nie są odbierane bezpośrednio z nieruchomości, oraz zapewnienie bezpiecznego ich gromadzenia i zagospodarowania.

W roku 2024 na terenie gminy nie realizowano żadnych inwestycji związanych z gospodarką odpadami komunalnymi.

3.6.3. Środowisko naturalne

W ramach zadań z zakresu ochrony środowiska stopniowo realizowane są inwestycje związane z działaniami w obszarze gospodarki niskoemisyjnej oraz właściwą gospodarką odpadami. Zadania te wynikają m. in. z Programu usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Orońsko na lata 2011-2032.

Jakość powietrza w gminie. W 2024 roku na terenie monitorowanym przez analizator jakości powietrza (urządzenie zamontowane na terenie UG w Orońsku) nie zanotowano dobowych przekroczeń emisji pyłów PM – 2,5 oraz PM -10. Gmina Orońsko, także w roku 2024, na mocy Porozumienia z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska w Warszawie, prowadziła Punkt konsultacyjno-informacyjny programu „Czyste Powietrze”, który ma na celu redukcję zanieczyszczeń poprzez wymianę starych źródeł ciepła na bardziej ekologiczne oraz poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych. Mieszkańcy mogli składać wnioski o dofinansowanie na wymianę pieców, ocieplenie domów oraz instalację odnawialnych źródeł energii. Program ten przyczynił się do zmniejszenia emisji szkodliwych substancji do atmosfery na terenie gminy. Punkt konsultacyjno-informacyjny programu „Czyste Powietrze” działał od poniedziałku do piątku w godzinach od 13:00 do 15:00.

Według stanu na dzień 31.12.2024 r. w Gminie Orońsko: złożono 354 wnioski, z czego zrealizowano 148 przedsięwzięć na łączną kwotę 5782109,21 zł.

Jakość wód i gleb.

Stopień wykorzystania mocy przerobowej oczyszczalni ścieków w Łaziskach – **90 %**;

Stopień wykorzystania mocy przerobowej oczyszczalni ścieków w Orońsku – **75 %**;

Całkowita długość sieci kanalizacyjnej - **9,3 km**;

Ilość gospodarstw podłączonych do sieci kanalizacyjnej – 244;

Ilość funkcjonujących przydomowych oczyszczalni ścieków – 15;

Ilość gospodarstw i ujęcie procentowe posiadających bezodpływowe zbiorniki na ścieki – **985 (99 %)**. W 2024 roku, na terenie Gminy Orońsko, nie występowały zdarzenia nadzwyczajne, tj. zrzut awaryjny ścieków, awarie w zakładach przemysłowych, wylewanie nieczystości na pola. W 2024 roku gmina nie zrealizowała zadań, polegających na poprawie jakości wód i gleb.

3.6.4. Opieka nad zwierzętami oraz analiza środowisk bytowania dzikich zwierząt

W roku 2024 realizowano Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Orońsko, przyjęty Uchwałą Nr LXXXII/400/2024 Rady Gminy w Orońsku z dnia 18 marca 2024 r. Zadaniami Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt było:

1. Zapewnienie bezdomnym zwierzętom miejsca w schronisku dla zwierząt - Umowa z podmiotem - P.H.U. „KRAIZEGA” Krzysztof Jarek, ul. Na Szaniec 10/43; 31-559 Kraków prowadzącym schronisko dla bezdomnych zwierząt w miejscowości Rytlów 22; 26-234 Słupia, w celu zapewnienia wyłapanym bezdomnym zwierzętom dalszej opieki do czasu adopcji. Szczegółowy sposób postępowania ze zwierzętami w Schronisku określa Regulamin Schroniska dla zwierząt.
2. Opieka nad wolno żyjącymi kotami realizowana była poprzez ustalenie miejsc, w których przebywają koty wolno żyjące i zapewnienie im dokarmiania i wody pitnej w miejscach ich przebywania, w przypadku stwierdzenia zagrożenia dla zdrowotności tej populacji w okresie występowania niedostatku żeru naturalnego.
3. Odławianie bezdomnych zwierząt realizowane było przez firmę - P.H.U. „KRAIZEGA” Krzysztof Jarek, ul. Na Szaniec 10/43; 31-559 Kraków w następującym zakresie: zapewnienia interwencyjnego odławiania zwierząt bezdomnych na terenie gminy Orońsko, na zgłoszenie pracowników Urzędu Gminy lub innych służb porządkowych.

Wszystkie zwierzęta trafiające do schroniska, bądź do adopcji poddawane są obligatoryjnemu zabiegowi sterylizacji lub kastracji, o ile wcześniej nie zostały poddane takiemu zabiegowi. W przypadku zwierząt, które trafiły do schroniska, Gmina realizowała sterylizację albo kastrację zwierząt w schronisku dla bezdomnych zwierząt w miejscowości Rytlów 22, 26-234 Słupia, prowadzonym przez firmę - P.H.U. „KRAIZEGA” Krzysztof Jarek, ul. Na Szaniec 10/43; 31-559 Kraków. Z kolei sterylizacja lub kastracja zwierząt trafiających do adopcji przeprowadzana była przez wybranego lekarza weterynarii.

W roku 2024 r. na odławianie bezdomnych zwierząt wydatkowano łącznie kwotę 156 210, 00 zł., natomiast na wykonane zabiegi sterylizacji / kastracji wydatkowano łącznie kwotę 16 540, 00 zł.

3.7. Ochrona zabytków i pomników przyrody ożywionej.

Od 2016 roku Instytut Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie prowadzi na terenie Gminy Orońsko intensywne badania archeologiczne związane z eksploatacją krzemienia czekoladowego w paleolicie i mezolicie. Projekt „Wydobywanie i przetwórstwo krzemienia czekoladowego w paleolicie i mezolicie w północno-zachodniej części złóż...” (finansowany przez NCN) obejmuje obszar ok. 10 km² między Tomaszowem a Chronowem. Zakres prac terenowych:

- badania powierzchniowe i sondażowe (odwierty świdrem geologicznym, wykopy sondażowe, pomiary geofizyczne),
- dokumentacja wychodni i sąsiadujących obszarów,
- zlokalizowanie i zbadanie ponad 40 stanowisk prehistorycznego górnictwa krzemienia.

Kluczowe odkrycie miało miejsce w Szkółce Leśnej w Orońsku. W 2023 r. odsłonięto tu szyby górnicze sięgające co najmniej 4 m głębokości, także w warstwie wapiennej – ponad sto razy głębiej niż opisane przez prof. Stefana Krukowskiego w latach 30. XX w. Analiza zabytków krzemiennych i datowanie C¹⁴ fragmentów węgla drzewnego wskazały, że kopalnia liczy sobie prawie 13 000 lat (około 11 000 p.n.e.). Badacze odkryli też unikatowe narzędzia górnicze z kości, niespotykane na innych stanowiskach tego okresu. Badania potwierdzają, że krzemień czekoladowy z Orońska był w prehistorii rozprowadzany setki kilometrów od źródła. Wyniki badań publikowane są w czasopismach naukowych (krajowych i zagranicznych) oraz prezentowane co roku podczas wykładów i konferencji popularnonaukowych na terenie Gminy Orońsko.

Zabytki wpisane do Centralnego Rejestru Konserwatora Zabytków

1. **Chronów – park**, nr rej. 738 (20 XII 1957) – własność prywatna.

2. **Łaziska – zespół pałacowo-folwarczny**, nr rej. 109/A/81 (6 IV 1981; uzupełnienie 21 XII 1997) – własność prywatna. Zespół obejmuje: pałac, park, folwark (spichlerz, dwie stajnie, obora, dom).
3. **Orońsko – kapliczka z XIX w.**, nr rej. 47 (29 IX 1947).
4. **Orońsko – zespół pałacowy Józefa Brandta**, nr rej. 810/A (19 XI 1958), 398/A (1967) i 111/A (26 VI 1981) – własność Skarbu Państwa, użytkownik: Centrum Rzeźby Polskiej. Zespół składa się z: pałacu, parku, kaplicy, folwarku (oficyna, stajnia, stodoła, wozownia, kuźnia, spichlerz).
5. **Orońsko – dróżniczówka**, nr rej. 399/A (3 IV 1989) – własność Starostwa Powiatowego w Szydłowcu.
6. **Orońsko – kopalnia krzemienia czekoladowego**, decyzja konserwatorska nr 49/2022.

Miejsca Pamięci Narodowej

1. **Chalupki Łaziskie** – obelisk ku czci poległych, wzniesiony w 1993 r.
2. **Ciepla** – obelisk poświęcony walczącym o niepodległość w latach 1939–1945 i 1945–1956, z 1992 r.
3. **Guzów** – pomnik upamiętniający powstanie chłopskie z 1934 r., odsłonięty w 1954 r.
4. **Krogulcza Mokra** – zbiorowa mogiła powstańców styczniowych (1863) oraz pamiątkowa mogiła mieszkańców poległych w 1939–1945; pomniki z lat 1920 i 1991.
5. **Orońsko** – pamiątkowa płyta ku czci poległych w walkach narodowo-wyzwoleńczych, ustawiona w 2001 r.

Parki podworskie. Na terenie gminy znajdują się pięć parków podworskich, z których trzy wpisane są do rejestru zabytków województwa mazowieckiego: Orońsko, Chronów i Łaziska.

Dwa pozostałe parki znajdują się w: Bąkowie i Chronówku.

Ewidencja zabytków i stanowisk archeologicznych

- **Gminna Ewidencja Zabytków:** 111 obiektów.
- **Stanowiska archeologiczne** (obszary AZP 76-65 i 76-66, stan na 7 V 2012): 192 miejsca, zgodnie z dokumentacją NID, MWKZ (Delegatura w Radomiu) oraz Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu.

Działania w zakresie opieki nad zabytkami w Gminie Orońsko

Zabytki stanowią fundament tożsamości narodowej i regionalnej, a ich odpowiednia ochrona i ekspozycja przekładają się na wzrost atrakcyjności przestrzeni, rozwój gospodarczy i budowanie silnej więzi emocjonalnej mieszkańców z regionem.

Grupy docelowe działań edukacyjnych

1. **Specjaliści** (konserwatorzy, archeolodzy, pracownicy administracji) – kształceni przede wszystkim przez Krajowy Ośrodek Badań i Dokumentacji Zabytków (KOBiDZ), Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. Programy dla tej grupy obejmują: wdrażanie nowoczesnych standardów konserwatorskich, wymianę doświadczeń w zakresie zarządzania dziedzictwem i ochrony przed nielegalnym obrotem dobrami kultury.
2. **Właściciele i zarządcy zabytków** – działania mające na celu: przekazanie wiedzy o obowiązujących normach prawnych i standardach ochrony, uwypuklenie potencjału społeczno-ekonomicznego dziedzictwa w zrównoważonym rozwoju, informowanie o możliwościach finansowania konserwacji ze środków krajowych i unijnych.
3. **Spółeczeństwo lokalne** – celem jest pogłębienie wiedzy o dziedzictwie kulturowym gminy oraz budowanie poczucia odpowiedzialności obywatelskiej za stan zabytków.

Formy i narzędzia edukacji kulturalnej: włączanie tematyki ochrony dziedzictwa do programów przedszkolnych i szkolnych, wsparcie finansowe Urzędu Gminy w Orońsku dla placówek edukacyjnych i bibliotek przy tworzeniu regionalnych zbiorów (publikacje, pamiątki, izby pamięci) oraz przy organizacji wystaw i wydarzeń kulturotwórczych, organizacja i finansowanie konkursów, wystaw oraz innych inicjatyw edukacyjnych związanych z lokalnym dziedzictwem, wydawanie folderów promocyjnych, monografii i przewodników po zabytkach gminy z dofinansowaniem Urzędu, systematyczna troska o Miejsca Pamięci Narodowej, w tym ich konserwacja i odpowiednia oznakowanie.

Stan Programu Opieki nad Zabytkami. Obecnie Gmina Orońsko nie posiada aktualnego „Programu Opieki nad Zabytkami” – ostatni dokument obejmował lata 2012–2015. W 2024 roku nie realizowano inwestycji w ramach Gminnego Programu Opieki nad Zabytkami.

Pomniki przyrody ożywionej na terenie Gminy Orońsko. Zgodnie z rozporządzeniem nr 67 Wojewody Mazowieckiego z dnia 24 października 2008 r. (DZ. U. WM 2008.194.7028), na terenie powiatu szydłowieckiego, w obrębie Gminy Orońsko, wyznaczono siedem pomników przyrody ożywionej:

1. **Dąb szypułkowy (*Quercus robur*):** Lokalizacja: Orońsko, Nadleśnictwo Radom, obręb Radom, oddz. 124a, Obwód pnia: 251 cm, Wysokość: 22 m
2. **Olsza czarna (*Alnus glutinosa*):** Lokalizacja: Łaziska, Park zabytkowy, działka nr ewid. 82/4, Obwód pnia: 290 cm, Wysokość: 22 m

3. **Lipa drobnolistna (*Tilia cordata*)** – 9 drzew, Lokalizacja: Orońsko, Szkołka Leśna Nadleśnictwo Radom, obręb Radom, działka nr ewid. 232, Obwody pni: 215 – 385 cm, Wysokości: 19 – 24 m
4. **Lipa szerokolistna (*Tilia platyphyllos*)** – 7 drzew: Lokalizacja: Orońsko, Szkołka Leśna Nadleśnictwo Radom, obręb Radom, działka nr ewid. 232, Obwody pni: 225 – 375 cm, Wysokości: 20 – 23 m
5. **Klon zwyczajny (*Acer platanoides*)** – 11 drzew: Lokalizacja: Orońsko, Szkołka Leśna Nadleśnictwo Radom, obręb Radom, działka nr ewid. 232, Obwody pni: 200 – 310 cm, Wysokości: 16 – 23 m
6. **Jesion wyniosły (*Fraxinus excelsior*)** – 12 drzew: Lokalizacja: Orońsko, Szkołka Leśna Nadleśnictwo Radom, obręb Radom, działka nr ewid. 232, Obwody pni: 180 – 280 cm, Wysokości: 15 – 23 m
7. **Wiąz szypułkowy (*Ulmus laevis*)**: Lokalizacja: Orońsko, Szkołka Leśna Nadleśnictwo Radom, obręb Radom, działka nr ewid. 232, Obwód pnia: 365 cm, Wysokość: 25 m

Każde z tych drzew objęte jest ochroną prawną jako pomnik przyrody, co podkreśla ich znaczenie przyrodnicze oraz kulturowe dla Gminy Orońsko.

Użytki ekologiczne w Gminie Orońsko stanowią pozostałości cennych ekosystemów, istotnych dla zachowania lokalnych zasobów genowych i różnorodnych typów środowisk – m.in. torfowisk, bagien, oczek wodnych, wydmy czy starorzeczy. Na obszarze Gminy Orońsko wyznaczono pięć takich rezerwatów zgodnie z rozporządzeniami Wojewody Mazowieckiego: 1) **Dół po eksploatacji torfu** – powierzchnia 0,79 ha; typ: torfowisko; ewidencja gruntów nr 687. 2) **Teren zabagniony** – powierzchnia 0,56 ha; typ: bagno; ewidencja gruntów nr 1032. 3) **Teren silnie wilgotny** – powierzchnia 4,26 ha; typ: bagno; ewidencja gruntów nr 506; Leśnictwo Radom, oddział leśny 146 4) **Kolejny obszar bagienny** – powierzchnia 2,56 ha; typ: bagno; ewidencja gruntów nr 506, 508; Leśnictwo Radom, oddziały leśne 146 i, j. 5). **Dolina rzeki Szabasówki** – powierzchnia 1,82 ha; typ: bagno; ewidencja gruntów nr 514; Leśnictwo Radom, oddział leśny 152 a.

Źródła prawne:

- Rozporządzenie nr 72 Wojewody Mazowieckiego z dnia 8 lipca 2005 r. w sprawie użytków ekologicznych (DZ. U. WM 2005.175.5572)
- Rozporządzenie nr 35 Wojewody Mazowieckiego z dnia 13 lipca 2007 r. zmieniające (DZ. U. WM 2007.138.3651)

Strefy ochrony konserwatorskiej. Dla wybranych zespołów i obiektów zabytkowych w Gminie Orońsko ustanowiono strefy ochrony konserwatorskiej określające zakres ochrony architektonicznej, ekologicznej i widokowej:

1. **Zespół pałacowo-parkowy w Orońsku:** ochrona układu parku w granicach istniejącego założenia, ochrona architektoniczna: pałac, zabudowa folwarczna, kaplica, ochrona ekologiczna: pas 50 m od granic parku, ochrona ekspozycji widokowej: sektor o promieniu 600 m w kierunku zachodnim (stawy).
2. **Zespół dworsko-parkowy w Łaziskach:** ochrona układu parku w granicach istniejącego założenia, ochrona architektoniczna: dwór z zabudowaniami folwarcznymi, ochrona ekologiczna: pas 100 m od granic parku, ochrona ekspozycji widokowej: sektor o promieniu 500 m w kierunkach północno-wschodnim, północnym i północno-zachodnim.
3. **Zespół dworski z parkiem w Chronowie:** ochrona ekologiczna i kompozycji widokowej: pas 100 m od granic parku.
4. **Karczma w Orońsku:** pas ochronny: 50 m wokół obiektu.
5. **Kapliczki, krzyże i figury przydrożne:** pas ochronny: 30 m wokół każdego obiektu.
6. **Miejsca Pamięci Narodowej:** pas ochronny: 50 m wokół każdego obiektu.
7. **Cmentarz w Krogulczy Mokrej:** pas ochronny: 100 m od granic cmentarza.

Strefy te mają na celu zachowanie wartości historycznych i krajobrazowych zabytków oraz chronienie ich otoczenia przed niekorzystnymi ingerencjami.

3.8. Współpraca z organizacjami pozarządowymi

W 2024 roku Gmina Orońsko kontynuowała i rozwijała współpracę z organizacjami pozarządowymi (NGO) działającymi na terenie gminy oraz w obszarze jej oddziaływania. Wspólne działania koncentrowały się na następujących celach: wzmacnianie integracji społecznej i kapitału społecznego mieszkańców, ochrona i promocja dziedzictwa kulturowego, tradycji i tożsamości regionalnej, rozwój inicjatyw ekologicznych oraz ochrona środowiska naturalnego, wsparcie rozwoju aktywności kulturalnej, edukacyjnej i sportowej raz zapewnienie opieki i integracji dla grup o szczególnych potrzebach (seniorzy, osoby z niepełnosprawnościami, zwierzęta).

Fundacje: Fundacja im. Józefa Brandta w Orońsku: Ochrona i konserwacja zabytkowego zespołu pałacowo-parkowego oraz spuścizny artystycznej, wsparcie Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku oraz promocja jego dorobku w kraju i zagranicą, popularyzacja polskiej sztuki współczesnej oraz promocja młodych twórców.

Stowarzyszenia zwykłe: Stowarzyszenie „Ciepła Przyjazna Mieszkańcom” – Ochrona środowiska i infrastruktury, Działania na rzecz społeczności lokalnej.

Stowarzyszenie Ekologiczne „Eko Orońsko” – Edukacja ekologiczna i przeciwdziałanie degradacji środowiska.

Stowarzyszenie „Kapela Bursów” – Kultywowanie muzyki ludowej oraz promocja zdrowego i ekologicznego stylu życia.

Ludowy Klub Sportowy „Postęp” Łaziska – Rozwój kultury fizycznej, organizacja rozgrywek piłkarskich („Postęp Cup IV”).

Mazowieckie Stowarzyszenie na Rzecz Zwierząt „Kłębek Nadziei” – Opieka nad zwierzętami, zapobieganie bezdomności i promowanie humanitarnego traktowania.

Stowarzyszenie na Rzecz Rozwoju i Edukacji Zespołu „Guzowianki” – Promocja działalności artystycznej i patriotycznej; animacja wydarzeń kulturalnych.

Orońska Akademia Rozwoju Osobistego i Społecznego – Edukacja, profilaktyka po-covidowa oraz ochrona przyrody i ekologii.

Stowarzyszenie Emerytów „Wspólna Sprawa” – Integracja i wsparcie seniorów.

Stowarzyszenia wpisane do KRS: Gminny Klub Sportowy „Oronka” – Rozwój sportu (piłka nożna), organizacja imprez rekreacyjnych i turystycznych.

Stowarzyszenie „Na Rzecz Rozwoju Gospodarczego Gminy Orońsko” – Wspieranie lokalnych inicjatyw gospodarczych i przedsiębiorczości.

Stowarzyszenie Rozwoju Wsi Krogulcza Sucha i Mokra – Zrównoważony rozwój społeczno-kulturalny wsi.

Stowarzyszenie Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko – Tworzenie infrastruktury technicznej i społecznej; promocja obszarów wiejskich.

Ochotnicze Straże Pożarne (Chronów, Dobrut, Krogulcza, Orońsko, Tomaszów) – Zapobieganie pożarom, akcje ratownicze, edukacja i działalność kulturalno-oświatowa.

Inne stowarzyszenia (Polski Instytut Partnerstwa Leśnego, Pszczelarzy Leśników, „Wszyscy Razem dla Zaborowia”, „Zjednoczeni”, Związek Kombatantów RP, LGD „Razem na Piaskowcu”, Lokalna Organizacja Turystyczna) – Działania na rzecz ochrony zasobów naturalnych, pszczelarstwa, integracji lokalnej, rozwoju turystyki i promocji obszaru.

Związki zawodowe: Związek Zawodowy Pracowników Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku – Ochrona praw pracowniczych i socjalnych, kształtowanie etyki zawodowej.

Koła Gospodyń Wiejskich: Zaborowianki (Zaborowie), Tomaszów, Aniołki Floriana (Orońsko), Alle Babki (Guzów), Wałsnów, Zawiorowane Babki (Chronów), Perełki (Krogulcza Sucha). Kultywowanie tradycji, działalność edukacyjna i integracyjna.

Udzielone dotacje (stan na 31.12.2024)

Beneficjent	Kwota (zł)	Cel dotacji
Gminny Klub Sportowy „Oronka”	115 000	Promocja i rozwój sportu na terenie gminy
Ludowy Klub Sportowy „Postęp”	44 000	Promocja i rozwój sportu na terenie gminy

Współpraca Gminy Orońsko z organizacjami pozarządowymi przyczyniła się do wzrostu aktywności społecznej, rozwoju kultury i sportu oraz ochrony dziedzictwa naturalnego i kulturowego. Planowane dalsze działania w 2025 roku obejmują poszerzenie form wsparcia finansowego i merytorycznego oraz rozwój partnerstw strategicznych w obszarze ekologii i kultury.

3.9. Promocja Gminy

Władze Gminy aktywnie biorą udział w promowaniu gminy Orońsko na skalę krajową. Najważniejsze wydarzenia na terenie gminy są publikowane nie tylko lokalnej telewizji, ale także w mediach społecznościowych, m.in. przeprowadzone zostały rozmowy o możliwościach pozyskania środków finansowych z funduszy unijnych na utworzenie **Europejskiego Rezerwatu Krzemienia Czekoladowego im. Stefana Krukowskiego w Orońsku**, które umożliwią gminie rozwój turystyki i bezpośrednio wpłyną na rozwój ekonomiczny regionu. Kopalnia krzemienia czekoladowego w Orońsku to unikat na skalę europejską. Została odkryta prawie sto lat temu przez archeologa, Stefana Krukowskiego, jednak dopiero prowadzone w ostatnich latach badania pozwoliły na potwierdzenie, że stworzyli ją ludzie żyjący w tych okolicach około 13 tysięcy lat temu. **Orońskie kopalnie krzemienia czekoladowego** na mocy decyzji nr 49/2022 Mazowieckiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków zostały w roku 2022 wpisane do rejestru zabytków archeologicznych województwa mazowieckiego.

Styczeń 2024

- **XI Forum Dyskusyjne Lokalnych Organizacji Pozarządowych.** W dniu 28 stycznia 2024 roku w Centrum Rzeźby Polskiej odbyło się XI Forum Dyskusyjne Lokalnych Organizacji

Pozarządowych. Celem spotkania było podniesienie efektywności działania stowarzyszeń i fundacji z terenu Gminy Orońsko oraz zwiększenie zaangażowania mieszkańców w życie społeczności lokalnej. Wicemarszałek Województwa Mazowieckiego Rafał Rajkowski pogratulował lokalnym organizacjom pozarządowym ich zaangażowania oraz podkreślił kluczową rolę Stowarzyszenia Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko w pobudzaniu aktywności obywatelskiej zarówno w gminie, jak i w całym regionie.

Marzec 2024

- **Czwarte spotkanie dotyczące Europejskiego Programu „RUSTIK” – 25 marca 2024 r. w Orońsku** odbyło się czwarte spotkanie w ramach projektu Living Lab, realizowanego w ramach europejskiego programu RUSTIK. W wydarzeniu uczestniczyli przedstawiciele różnych instytucji, m.in. władze i pracownicy Urzędu Gminy w Orońsku, reprezentanci szkół, organizacji pozarządowych, lokalni przedsiębiorcy oraz partnerzy projektu: Instytut Polskiej Akademii Nauk (PAN) i Fundacja na rzecz Rozwoju Polskiego Rolnictwa (FDPA). Living Lab to innowacyjna forma współpracy angażująca mieszkańców, przedsiębiorców, instytucje oraz administrację publiczną w celu wspólnego wypracowywania rozwiązań wspierających rozwój lokalny i innowacje społeczne. Dotychczasowe działania Gminy Orońsko w tym zakresie obejmują:

- wpisanie krzemienia czekoladowego do Strategii Rozwoju Gminy Orońsko jako jednej z atrakcji regionu;
- nawiązanie współpracy z Instytutem Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie, co zaowocowało m.in. publikacją *„Orońskie Kopalnie Krzemienia Czekoladowego”* pod redakcją Katarzyny Kerneder-Gubała;
- upowszechnienie wiedzy o działalności prof. Stefana Krukowskiego, odkrywcy kopalni krzemienia czekoladowego w Orońsku;
- podpisanie „Umowy o Współpracy” z pięcioma partnerami:
 1. Powiatem Szydłowieckim,
 2. Instytutem Archeologii i Etnologii PAN w Warszawie,
 3. Nadleśnictwem Radom,
 4. Mazowieckim Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków – Delegatura w Radomiu,
 5. Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku.

Spotkanie było kolejnym krokiem w kierunku wykorzystania lokalnych zasobów – zarówno materialnych, jak i społecznych – w zrównoważonym rozwoju Gminy Orońsko.

Maj 2024

- **Rada Seniorów z Babic Starych na zaproszenie Seniorów z Orońska** odwiedziła Muzeum Rzeźby Polskiej w Orońsku. Seniorzy zwiedzili Pałac Józefa Brandta, spacerowali po zabytkowym parku dworskim i wzięli udział w wykładzie o wydobywanym w okolicy krzemieniu czekoladowym, prowadzonym przez Panią Katarzynę Kerneder-Gubałę z Instytutu PAN w Warszawie.
- **Wójt Gminy Orońsko Sylwester Różycki wraz z przedstawicielami Związku Pilsudczyków RP** (na czele z płk. Andrzejem Stefańskim), Przewodniczącym Rady Gminy Jarosławem Molendą oraz delegacją PSP Orońsko złożył hołd ofiarom II Wojny Światowej.

Czerwiec 2024

- **Ogólnopolska, integracyjna impreza sportowo-rekreacyjna „Sportowy dzień z Aktywną Szkołą”** (w ramach programu „Aktywna Szkoła”), realizowana przez Fundację Orły Sportu i skierowana przede wszystkim do dzieci, młodzieży, ale też dorosłych i seniorów.
- **Rozpoczęcie wakacji na boisku Klubu Sportowego „Oronka” w Orońsku**, w ramach programu profilaktycznego „Halo wakacje”. Imprezę otworzył wójt Gminy Orońsko Sylwester Różycki, zapewniając uczestnikom niezapomniane wrażenia i atrakcje.

Lipiec 2024

- **XXVII Wojewódzki Przegląd Zespołów Ludowych Prezentujących Zwyczaje i Obrzędy w Zaborowiu (gm. Orońsko)**. W przeglądzie wystąpiło 8 zespołów ludowych, a łącznie ponad 100 artystów, prezentujących dawne zwyczaje i obrzędy wsi. Wydarzenie objęte Honorowym Patronatem Marszałka Województwa Mazowieckiego Adama Struzika oraz Starosty Powiatu Szydłowieckiego Roberta Górlickiego.
- **Polsko-niemiecka konferencja artystów w Trebnitz (Niemcy)**, zorganizowana w partnerskiej instytucji kultury (bliźniaczej wobec Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku). Referat plenarny wygłosił prof. Maciej Aleksandrowicz (Dyrektor CRP w Orońsku). W skład delegacji polskiej weszli: Sylwester Różycki (Wójt Gminy Orońsko), prof. Maciej Aleksandrowicz oraz Emil Gawin (Radny Rady Gminy Orońsko).
- **Szydłowiecka Potupajka, czyli II Powiatowy Przegląd Dorobku Artystycznego i Kulinarny gmin z powiatu szydłowieckiego oraz „Bitwa Regionów”**, organizowane przez Powiat Szydłowiecki i Samorząd Województwa Mazowieckiego we współpracy z: Gminą Szydłowiec, Gminą Orońsko, Gminą Jastrzęb, Gminą Chlewiska, Gminą Mirów, Szydłowieckim Centrum Kultury – Zamek i Muzeum Ludowych Instrumentów Muzycznych.

Sierpień 2024

- **Festyn Rodzinny na stadionie GKS „Oronka” w Orońsku**, zorganizowany w dniu odpustu parafialnego (święto Wniebowzięcia NMP). Organizatorami byli Gmina Orońsko oraz Samorząd Województwa Mazowieckiego.
- **Piknik rodzinny z potańcówką przy muzyce tradycyjnej w Tomaszowie**, organizowany przez Stowarzyszenie Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko we współpracy z Kołami Gospodyń Wiejskich z Tomaszowa i Wałsnowa oraz OSP Tomaszów. Wójt Gminy Orońsko wraz z wicestarostą i starostą szydlowieckim wręczyli Izabeli Śledź z Tomaszowa (medalistce zawodów rangi międzynarodowej) dyplom za wybitne osiągnięcia sportowe.
- **Material TVP 3:** Wójt Gminy Orońsko mówił o możliwościach pozyskania środków unijnych na utworzenie Europejskiego Rezerwatu Krzemienia Czekoladowego im. Stefana Krukowskiego, co ma wpłynąć na rozwój turystyki i ekonomii regionu. Naukowcy z Instytutu Archeologii i Etnologii Polskiej Akademii Nauk w Warszawie, zakończyli prace wykopaliskowe w Orońsku koło Radomia. Znajduje się tam jedna z najstarszych w Europie kopalni krzemienia czekoladowego. Jak poinformował Jarosław Molenda, wiceprezes Stowarzyszenia Odnowy i Rozwoju Gminy Orońsko, licząca prawie 13 tysięcy lat kopalnia została wpisana do rejestru zabytków. Powstał więc pomysł na utworzenie tam parku archeologicznego.
- **Uroczystość pod pomnikiem w Guzowie** upamiętniająca wystąpienia chłopskie z 1934 roku. W upamiętnienie tych wydarzeń zaangażowała się społeczność lokalna, pod kierunkiem sołtysów sołectwa Guzów i Guzów Kolonia. W trakcie uroczystości pod pomnikiem, zostały złożone wiązanki kwiatów przez wójta i przewodniczącego Rady Gminy, a także przez sołtysów sołectwa Guzów i Guzów Kolonia oraz radnego z Guzowa.
- **Władze Gminy Orońsko złożyły hołd bohaterom bitwy pod Kowalą (21 sierpnia 1863)** przy pomniku upamiętniającym poległych: wójt i pani Sekretarz złożyli kwiaty i zapalili znicze.
- **Udział wójta Gminy Orońsko w obchodach 80. rocznicy Bitwy pod Ciechołowicami–Budkami–Huciskiem (1944).** Uroczystość rozpoczęła się mszą w kościele pw. Miłosierdzia Bożego w Budkach, a następnie uczestnicy przeszli do miejsca pamięci w lesie, gdzie odsłonięto odnowiony pomnik poległych.
- **Wójt Gminy Orońsko, Gminna Biblioteka Publiczna w Orońsku, Gminna Rada Seniorów w Orońsku oraz członkowie Klubu Seniora+ w Orońsku** korzystając z zaproszenia Rady Seniorów pojechali z rewizytą do Starych Babic. Była okazja aby poznać instytucje kultury w Gminie Stare Babice oraz odwiedzić Centrum Misji Afrykańskiej w Bożęcinie Dużym – ośrodek rekolekcyjno-konferencyjny, prowadzony przez misjonarzy Stowarzyszenia Misji Afrykańskich.

Wrzesień 2024

- **Obchody 60. rocznicy Ochotniczej Straży Pożarnej w Chronowie**, pod patronatem Marszałka Województwa Mazowieckiego i Wójta Gminy Orońsko.
- **Powiatowo-Gminne Dożynki – Szydłowieckie Wieńcowanie** nad szydlowieckim zalewem. Partnerem Gminy Orońsko, KGW Chronów i KGW „Zaborowianki” zaprezentowały wieńce dożynkowe i częstowały potrawami regionalnymi.
- **Konferencja prasowa w Centrum Prasowym PAP** inaugurująca projekt „Rozbudowa i modernizacja budynku Muzeum Rzeźby Współczesnej wraz z zagospodarowaniem terenu” (rewitalizacja społeczna CRP w Orońsku). Realizacja projektu jest możliwa dzięki wsparciu z programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko 2021-2027 (FEnIKS).
- **Wójt Gminy Orońsko wraz z OSP Orońsko wsparli jednostki OSP z terenów dotkniętych powodzią 2024**, przekazując zakupione pompy elektryczne, agregaty, osuszacze powietrza, wodery i łopaty.
- **Piknik Rodzinny „Świat wokół nas”** zorganizowany przez KGW w Dobrucie, z zaproszeniem wójta i przewodniczącego Rady Gminy. Policja Powiatowa w Szydłowcu przeprowadziła pogadanki profilaktyczne dla dzieci i młodzieży. Przygotowano liczne atrakcje i poczęstunek.
- **Pierwsza wycieczka w ramach Radomskiego Festiwalu Podróży Małych w Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku, we współpracy z LOT Ziemi Radomskiej**. Rozpoczęła się prelekcją mgr Katarzyny Kerneder-Gubały (IAE PAN) o historii wydobycia krzemienia czekoladowego, następnie wójt mówił o jego potencjale i wpływie na rozwój ekonomiczny regionu. Na zakończenie KGW z Tomaszowa prowadziły warsztaty kulinarne, inspirowane lokalnym kamieniem (czekoladowym). Wydarzenie dofinansowane ze środków Samorządu Województwa Mazowieckiego, Urzędu Gminy, CRP w Orońsku i Samorządu „Mazowsze Serce Polski”.
- **Festiwal Ziemniaka w Muzeum Wsi Radomskiej**. Gminę Orońsko reprezentowały KGW „Zaborowianki” z Zaborowia oraz KGW z Dobruty, którym towarzyszył wójt Gminy Orońsko.
- **VI Dzień Ekonomii Społecznej w Radomiu**, w którym wójt Gminy Orońsko wziął udział, promując przedsiębiorczość społeczną i współpracę między samorządami a przedsiębiorstwami społecznymi.
- **Spotkanie autorskie z Agnieszką Paciorkiewicz-Dubicką** promujące książkę „Izba Przejęć” w Gminnej Bibliotece Publicznej w Orońsku (we współpracy ze Świątlicą). W uroczystości uczestniczyli m.in: Małgorzata Bielecka (Dyrektor GBP), wójt Gminy Orońsko Sylwester Różycki, sekretarz Monika Czubak oraz przewodniczący Rady Gminy Jarosław Molenda.

– **Udział wójta Gminy Orońsko w obchodach 85. rocznicy bitwy pod Barakiem (1939)** oraz 100-lecia powołania Korpusu Ochrony Pogranicza.

Październik 2024

– **Jubileusz 50-lecia Pożycia Małżeńskiego.** Wręczono przyznane przez Prezydenta RP medale dla 24 par, które świętowały 50 lat wspólnego pożycia. W uroczystości uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Gminy, władze kościelne oraz przedstawiciel Mazowieckiego Urzędu Wojewódzkiego.

– **Podpisanie umów na realizację zadań w obszarze „Działalność wspomagająca rozwój wspólnot i społeczności lokalnych”** („Wspieranie rozwoju gospodyń aktywnych społecznie”) w Muzeum Wsi Radomskiej. Udział wicemarszałka Województwa Mazowieckiego Rafała Rajkowskiego, wójta oraz organizacji pozarządowych z terenu gminy.

– **Uroczyste nadanie sztandaru Publicznej Szkole Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Ciepłej** (szkoła założona w latach 50. Patron: Tadeusz Kościuszko). Przewodniczący Rady Gminy Jarosław Molenda odczytał uchwałę Rady, a wójt Sylwester Różycki wraz z kwiatami przekazał sztandar dyrektorowi szkoły.

– **Spotkanie wyborcze kandydatów na członków Młodzieżowej Rady Gminy Orońsko** prowadzone przez wójta Sylwestra Różyckiego. Uczestniczyli też: sekretarz Monika Czubak i przewodniczący Rady Gminy Jarosław Molenda.

– **Spotkanie inaugurujące pracę nowych sołtysów kadencji 2024–2029** oraz pożegnanie kadencji 2019–2024 w Urzędzie Gminy Orońsko z udziałem wójta Sylwestra Różyckiego i sołtysów obu kadencji.

– **Uroczyste nadanie imienia Publicznej Szkole Podstawowej w Walsnowie.** W uroczystości wzięli udział: wójt Gminy Orońsko Sylwester Różycki, przewodniczący Rady Gminy Jarosław Molenda, sekretarz Monika Czubak oraz skarbnik Diana Czubak.

– **Lokalny turniej piłkarski „Z Orlika na Stadion” na kompleksie „Moje Boisko – Orlik 2012”** w Orońsku. Zmagania były częścią programu „Aktywna Szkoła”, promującego aktywność fizyczną wśród dzieci i młodzieży. Patronat honorowy objął wójt Sylwester Różycki, koordynatorem turnieju był Gminny Animator Sportu Kamil Śledź.

Listopad 2024

– **Obchody Narodowego Święta Niepodległości w Gminie Orońsko**, zorganizowane w Publicznej Szkole Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Ciepłej. W uroczystości uczestniczyli m.in.: wójt Sylwester Różycki oraz Andrzej Śpільski (członek Koła Związku Kombatantów RP i Byłych Więźniów Politycznych).

- **Msza święta w intencji Ojczyzny koncelebrowana przez ks. kan. Bolesława Mikruta.** Wzięli w niej udział: wójt Gminy Orońsko Sylwester Różycki, sekretarz Monika Czubak, przewodniczący Rady Gminy Jarosław Molenda, radni, sołtysi, społeczność Gminy, poczty sztandarowe OSP Orońsko, OSP Dobrut oraz PSP Orońsko, a także harcerze z zespołu „Płomień” (PSP Guzów) pod opieką Elżbiety Białas oraz Młodzieżowa Drużyna Pożarnicza z Orońska.
- **Udział wójta Gminy Orońsko w XXV edycji Gali konkursu o Nagrodę Marszałka Województwa Mazowieckiego.** Laureatką konkursu została Wioleta Fijałkowska, założycielka zespołu „Guzowianki”.

Grudzień 2024

- **Wystawa „Archeo-Świat. Wprowadzenie do Archeologii” w Muzeum im. Jacka Malczewskiego w Radomiu,** prezentująca najciekawsze zabytki archeologiczne odkryte w okolicach Radomia (m.in. z kopalni krzemienia czekoladowego w Orońsku). Wśród gości była dr Katarzyna Kerneder-Gubała (IAE PAN) oraz wójt Gminy Orońsko Sylwester Różycki.
- **III edycja programu „Otwarte Hale” w Gminie Orońsko.** W jej ramach placówki oświatowe, zorganizowane grupy sportowe (min. 10 osób), kluby sportowe i stowarzyszenia z gminy bezpłatnie korzystają ze sprzętu hali sportowej (do piłki nożnej, siatkowej, ręcznej, koszykówki, tenisa stołowego), a także uczestniczą w zajęciach z aikido i fitness sport.
- **Gmina Orońsko kolportowała zaprojektowaną kartkę z życzeniami z okazji Świąt Bożego Narodzenia** prezentującą witraż ze ściany frontowej kościoła pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Orońsku. Witraż autorstwa Marii Roga-Skąpskiej i Jerzego Skąpskiego.

Szczegółowe informacje o wydarzeniach można znaleźć na stronie internetowej Urzędu Gminy, w mediach społecznościowych (Facebook), radiu oraz w lokalnej gazecie „Tygodnik Szydłowiecki”.

3.10. Działalność Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej

Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orońsku jest jednostką organizacyjną gminy, powołaną do realizacji zadań w zakresie pomocy społecznej zgodnie z ustawą z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej. Podstawowym celem działalności Ośrodka jest rozpoznawanie i zaspokajanie niezbędnych potrzeb życiowych osób i rodzin, które z powodu trudnej sytuacji życiowej nie są w stanie pokonać trudności w oparciu o własne środki. Pomoc społeczna ukierunkowana jest na wsparcie w sytuacjach takich jak: ubóstwo, bezdomność, bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała lub ciężka choroba, przemoc w rodzinie, ochrona macierzyństwa i wielodzietności, pomoc ofiarom handlu ludźmi, a także na zapewnienie wsparcia w razie sytuacji kryzysowych oraz

klęsk żywiołowych. Wnioskodawcy mają również prawo zwrócić się o pomoc w innych trudnych okolicznościach nieujętych w katalogu ustawowym.

Struktura organizacyjna (stan na 31 grudnia 2024 r.)

- Kierownik Ośrodka: 1 etat
- p.o. Zastępca Kierownika: 0,25 etatu
- Referat Świadczeń Rodzinnych: 1 etat
- Pracownicy socjalni: 3 osoby (2,25 etatu)
- Asystent rodziny: 0,5 etatu
- Opiekunka środowiskowa: 1 osoba
- Kierownik Klubu „Senior+”: 0,5 etatu
- Opiekun Klubu „Senior+”: 0,5 etatu

Realizowane zadania i wypłacone świadczenia w 2024 r.:

1. **Zasiłki stałe: 29 osób objętych pomocą, 303 świadczenia, łączna kwota 244 085,85 zł,** finansowanie: budżet państwa. Dodatkowo 12 świadczeń na kwotę 8 744,04 zł dla obywatelki Ukrainy z Funduszu Pomocy dla Obywateli Ukrainy.
2. **Zasiłki okresowe: 28 osób, 141 świadczeń, kwota 58 591,70 zł.** Wypłaty zasiłków związane głównie z bezrobociem (129 świadczeń) oraz inne (12 świadczeń).
3. **Zasiłki celowe i pomoc w naturze: 37 rodzin objętych pomocą, kwota 29 030,28 zł.** Specjalny zasiłek celowy: 19 świadczeń (7 100 zł). Pomoc w naturze (węgiel) dla 2 rodzin.
4. **Dożywianie:** Program „Wieloletni program osłonowy Gminy Orońsko w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży na lata 2024–2028”. **62 dzieci z 34 rodzin (148 osób) dożywione w 5 placówkach. Całkowity koszt 37 597,00 zł (środki własne gminy 8 088,00 zł, dotacja wojewody 29 509,00 zł).** Program „Posiłek w szkole i w domu”: 17 rodzin otrzymało zasiłki celowe (10 100 zł) oraz opłacono posiłki dla 3 dzieci (2 842 zł).
5. **Domy Pomocy Społecznej:** Kierowanie mieszkańców wymagających całodobowej opieki do Domu Pomocy Społecznej „Dom Kombatanta” w Szydłowcu. 7 mieszkańców z gminy korzystało z pobytu; koszt odpłatności 341 401,59 zł.
6. **Klub „Senior+”:** Pierwszy klub uruchomiony 4 stycznia 2021 r., przeciwdziałanie izolacji seniorów, aktywizacja społeczna. Adresat: 30 osób 60+. W 2024 r. wydatki 138 433,76 zł (dotacja 58 320,00 zł; środki własne 80 747,45 zł). Wynagrodzenia pracowników: 67 989,38 zł (dotacja 31 472,88 zł; środki własne 36 516,50 zł).
7. **Pomoc materialna o charakterze socjalnym:** Stypendia i zasiłki szkolne: 16 stypendiów, 2 zasiłki, łączna kwota 29 358 zł (dotacja 23 486 zł; środki własne 5 871,60 zł).

8. **Zakwaterowanie i wyżywienie obywateli Ukrainy:** 25 świadczeń na kwotę 8 520 zł; zasiłek stały dla 1 obywatelki Ukrainy: 8 744,04 zł.
9. **Dodatek osłonowy:** 557 wniosków złożonych, 491 wypłaconych na łączną kwotę 210 154,15 zł; dotacja na obsługę zadania: 4 203,08 zł; całkowity koszt: 214 357,23 zł.
10. **Bon energetyczny:** 514 beneficjentów, łączna kwota 222 344,79 zł.
11. **Wspieranie rodziny:** Asystent rodziny (0,5 etatu) objął wsparciem 6 rodzin z 16 dziećmi; koszty wynagrodzeń: 28 269,00 zł (z budżetu gminy 12 144,00 zł; inne źródła 16 125,00 zł).
12. **Składka zdrowotna:** Od 11 osób pobierających świadczenia opiekuńcze odprowadzono 29 741,00 zł; od 24 osób pobierających zasiłek stały: 239 składek na 19 491,00 zł.
13. **Usługi opiekuńcze i specjalistyczne:** 3 osoby skorzystały z usług opiekuńczych; 2 dzieci otrzymały specjalistyczne usługi (łączna kwota 14 400,00 zł).
14. **Utrzymanie Ośrodka:** Całkowite wydatki: 590 383,43 zł (budżet państwa 142 696,81 zł; budżet gminy 447 686,62 zł).
15. **Odwołania od decyzji:** Brak odwołań od decyzji administracyjnych z pomocy społecznej.
16. **Świadczenia rodzinne:** 5 010 zasiłków rodzinnych na kwotę 554 711,00 zł; jednorazowe zapomogi „Becikowe”: 25 świadczeń (25 000 zł); świadczenia pielęgnacyjne i opiekuńcze: 629 świadczeń (1 952 774,00 zł); zasiłek dla opiekuna: 12 świadczeń (7 440,00 zł); zasiłek pielęgnacyjny: 2 184 świadczeń (471 395,00 zł); świadczenie rodzicielskie: 89 świadczeń (82 874,00 zł).
17. **Fundusz alimentacyjny:** 15 dzieci, łączna kwota 92 447,00 zł.
18. **Odwołania – świadczenia rodzinne:** 3 odwołania do SKO w Radomiu w sprawie świadczeń pielęgnacyjnych.
19. **Karta Dużej Rodziny:** Wydano karty: nowe rodziny 7, rodzice 16, nowy członek 2, uzupełnienia 1, ponowne wydania 1, karty tradycyjne 1; koszt 563,00 zł.
20. **Program „Rodzina 500+”:** Wypłacono 109 świadczeń na kwotę 56 500,00 zł.

3.11. Przeciwdziałanie uzależnieniom w gminie

1. **Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych** w Orońsku została powołana Zarządzeniem Nr 12/24 z dnia 31 stycznia 2024 r. Pracuje w pięcioosobowym składzie. W roku sprawozdawczym Komisja odbyła 12 posiedzeń, w tym 4 w pełnym składzie. Realizuje zadania wynikające z ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi oraz z ustawy

o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, we współpracy z Punktem Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

2. Punkt Rozwiązywania Problemów Alkoholowych działa od marca 2022 r., w którym indywidualne sesje prowadzi terapeuta i specjalista ds. uzależnień. Punkt pełni dyżury w każdą środę w godz. 16:00–18:00.

3. Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii. Rada Gminy Orońsko podjęła Uchwałę Nr LVII/284/2022 w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2022–2025. Do zadań własnych gminy należy prowadzenie działań profilaktycznych, edukacyjnych i terapeutycznych na rzecz osób uzależnionych, zagrożonych uzależnieniem oraz ich rodzin.

4. Zakres działań profilaktyki uniwersalnej. Działania uniwersalne kierowane są do całych grup społecznych i obejmują:

1. Programy profilaktyczne w szkołach i placówkach oświatowo-kulturalno-sportowych.
2. System wsparcia uczniów (opieka psychologiczno-pedagogiczna, świetlice wiejskie, GOPS).
3. Współtworzenie szkolnych norm i regulaminów z udziałem uczniów, rodziców i grona pedagogicznego.
4. Angażowanie dzieci, młodzieży i rodziców w działania profilaktyczne.
5. Realizację procedur i strategii profilaktycznych na godzinach wychowawczych oraz lekcjach dedykowanych.
6. Finansowanie dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych.
7. Wspieranie interdyscyplinarnego zespołu ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.
8. Zwiększenie współpracy między szkołami, świetlicami wiejskimi i GOPS w zakresie opieki oraz pomocy psychologiczno-pedagogicznej dla dzieci z rodzin dotkniętych problemem alkoholowym i przemocą.
9. Finansowanie zajęć i programów opiekuńczo-wychowawczych dla dzieci i młodzieży z rodzin z problemem alkoholowym.
10. Edukacja i szkolenia dla rodziców oraz rozwijanie umiejętności nauczycieli i pedagogów w prowadzeniu zajęć profilaktycznych.
11. Realizacja środowiskowych programów profilaktycznych, w tym:
 - wsparcie bezpiecznych form spędzania czasu wolnego poprzez dofinansowanie placówek i obiektów,

- promocja kultury życia wolnego od używek (imprezy, konkursy, happeningi, rajdy, koncerty),
- pozalekcyjne zajęcia sportowe (Animator sportu na boisku „Orlik”),
- dofinansowanie wypoczynku letniego i zimowego (obozy, kolonie).

12. Edukacja publiczna w zakresie problematyki alkoholowej, przemocy i przeciwdziałania nietrzeźwości na drogach.

5. Partnerzy i finansowanie

Zadania realizują:

- Urząd Gminy w Orońsku (przeciwdziałanie alkoholizmowi i uzależnieniom behawioralnym),
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Orońsku (narkomania),
- Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- jednostki organizacyjne gminy (światlice w Orońsku, Łaziskach, Tomaszowie i Zaborowiu; przedszkole i szkoły podstawowe; SP ZOZ; biblioteka).

Wsparcie finansowe i organizacyjne mogą również otrzymywać stowarzyszenia, fundacje, Koła Gospodyń Wiejskich oraz inne organizacje pozarządowe na podstawie ustawy o zdrowiu publicznym oraz ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

6. Realizacja programu. W okresie sprawozdawczym skoncentrowano się na profilaktyce uniwersalnej poprzez:

- promocję zdrowego stylu życia,
- wspieranie rozwoju psychospołecznego dzieci i młodzieży,
- prowadzenie programów profilaktycznych w szkołach, świetlicach oraz na boisku „Orlik”,
- działania terapeutyczne prowadzone przez psychologa-terapeutę, specjalistę ds. uzależnień zatrudnionego w placówkach oświatowych.

Gmina Orońsko będzie kontynuować współpracę z organizacjami społecznymi, kościelnymi i instytucjami publicznymi, zapewniając wsparcie merytoryczne, organizacyjne i finansowe w celu realizacji celów Programu.

Finansowanie działań profilaktycznych w 2024 r.

Źródło dochodów 2024 rok: wpływy z tytułu opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż alkoholu w kwocie: 114 552,15 zł , z tytułu opłaty za alkohole sprzedawane w opakowaniach o objętości do 300 ml. od tzw. „małpek” w kwocie: 26 043,02 zł.

Na realizację programu w budżecie gminy **zaplanowano ogółem: 251 804,15 zł**

- Faktycznie poniesione wydatki na przeciwdziałanie alkoholizmowi: **191 564,74 zł**

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Tabela 14. Zadania finansowane w 2024r., ze środków Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.

LP	NAZWA ZADANIA	WNIOSKODAWCA	KWOTA w zł
1	„Otwarte Hale”	Kamil Śledź – Urząd Gminy w Orońsku	12 000
2	„X Międzyświatlicowy Turniej Tenisa Stołowego o Puchar Wójta “	Anna Muszyńska - świetlica w Orońsku	3 000
3	„Radosne ferie z profilaktyką”	Dorota Gawor -świetlica w Zaborowiu	1 960
4	„Ferie zimowe, ferie bezpieczne, ferie aktywne”	Małgorzata Lasota -świetlica z Łaziskach	2 650
5	„Warsztatowo- ferie zimowe pełne pasji”	Małgorzata Komar – świetlica w Tomaszowie	790
6	„Zumba- Korzystaj z życia”	Kamil Śledź- Opiekun dzieci i młodzieży Urząd Gminy Orońsko	3 000
7	„Od juniora do seniora- międzypokoleniowe warsztaty kulinarno-kreatywne”	Anna Muszyńska- świetlica w Orońsku	1 500
8	„Dodatkowe zajęcia plastyczne, muzyczne oraz ruchowe dla dzieci w wieku przedszkolnym”	Przedszkole samorządowe- zespół wychowania przedszkolnego w Krogulczy Suchej- P. Alicja Grzesik – dyrektor	4 500
9	„Turniej Piłki siatkowej o puchar Wójta”	Opiekun dzieci i młodzieży – Kamil Śledź Urząd Gminy Orońsko	4 500
10	„Jubileusz Młodzieżowej Drużyny Pożarniczej w Orońsku”	Prezes Zarządu OSP w Orońsku- Krzysztof Stanik	1 700
11	„Na sportowo zawsze zdrowo”	Stowarzyszenie GKS „Oronka” Ewelina Suligowska	3 500
12	Zajęcia pozalekcyjne- harcerski zespół wokalny- instrumentalny „Płomień”	Agnieszka Patyna, Elżbieta Białas - PSP Guzów	6 504
13	„Śpiew i granie to radości przesłanie”	Anna Cholewa-Stowarzyszenie Zwykłe Orońskie Towarzystwo Kulturalne	3 150
14	„Warsztaty językowe Euroweek”	P. Beata Prokop-Gos- dyrektor PSP Orońsko	3 042
15	„szkolenie edukacyjno- profilaktyczne dla uczniów, nauczycieli i rodziców poświęcone problemowi uzależnień od nowych technologii, higienie cyfrowej oraz cyberprzemocy”	P. Beata Prokop-Gos- dyrektor PSP Orońsko	3 500
16	„Festyn rodzinny”	Dyr. Jolanta Kacprzyk PSP w Ciepłej	2 000

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

17	„Powiatowy festiwal piosenki o zdrowiu”	P. Katarzyna Dujka- Powiatowa Stacja Sanitarno- Epidemiologiczna w Szydłowcu	1 000
18	„II Międzyprzedszkolny festiwal piosenki przedszkolnej Orońsko 2024”	P. Alicja Grzesik – dyrektor, Przedszkole Samorządowe w Orońsku	5 100
19	„ Sport przeciwnikiem używek”	P. Beata Prokop-Gos- dyrektor PSP Orońsko	1 600
20	„ Przedszkolna Olimpiada”	P. Alicja Grzesik – dyrektor, Przedszkole Samorządowe w Orońsku	1 000
21	„ Turniej piłki nożnej o Puchar Wójta gm Orońsko”	Kamil Śledź- opiekun dzieci i młodzieży Urząd Gminy Orońsko	5 000
22	„ Turniej wakacyjny piłki nożnej w Orońsku”	Stowarzyszenie GKS „ Oronka” Ewelina Suligowska	3 500
23	„Orońsko naturalnie”	Dyr. Maciej Aleksandrowicz CRP w Orońsku	3 000
24	„Halo wakacje “	Anna Muszyńska – świetlica w Orońsku	14 000
25	„Postęp CUP V”	LKS „Postęp” Łaziska Adrian Kania- prezes	15 000
26	Piknik rodzinny „ Świat wokół nas bez nałogów”	KGW w Dobrucie Alicja Figarska	6 000
27	„ Po sąsiedzku w świętokrzyskim”	Lasota Małgorzata -świetlica w Łaziskach	1 560
28	„ spotkanie autorskie”	Małgorzata Bielecka -Gminna Biblioteka Publiczna	5 900
29	„ III Edycja Otwarte Hale”	Kamil Śledź – opiekun dzieci młodzieży Urząd Gminy Orońsko	18 000
30	„ Dodatkowe zajęcia sportowe”	Stowarzyszenie GKS „ Oronka” Ewelina Suligowska	10 000
31	„ zakup głośnika, mikrofonów i napędu zewnętrznego usb do realizacji zajęć dodatkowych muzycznych i ruchowych”	Przedszkole samorządowe- zespół wychowania przedszkolnego w Krogulczy Suchej- P. Alicja Grzesik - dyrektor	2 384
32	„ Dodatkowe zajęcia plastyczne, muzyczne oraz ruchowe dla dzieci w wieku przedszkolnym”	Przedszkole samorządowe- zespół wychowania przedszkolnego w Krogulczy Suchej- P. Alicja Grzesik - dyrektor	3 000
33	„ Na straży czystej ziemi”	KGW w Dobrucie Alicja Figarska	500
34	„ IV Przegląd Piosenki Patriotycznej W HOŁDZIE DLA NIEPODLEGŁEJ”	P. Anna Traczyńska - dyrektor PSP w Guzowie	2 000
35	„ Wyrwani z sieci”	P. Beata Prokop-Gos- dyrektor PSP Orońsko	1 700
36	„ Reset”u św. Mikołaja w Alpaczino w Skarżysku	Lasota Małgorzata -świetlica w Łaziskach	2 975

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

37	„ Zakup odzieży sportowej dla młodzieży, jako podsumowanie działań z zakresu profilaktyki dotyczącej uzależnień w ramach Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w gminie Orońsko”	Stowarzyszenie Gminny Klub Sportowy „Oronka” w Orońsku - Ewelina Suligowska	8 000
38	„zakup komputera przenośnego dla jednostki KPP w Szydłowcu”	z-ca Komendanta mł. Insp. Marek Filipiak	5 000
		Razem	173 515,00

źródło danych: opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z UG Orońsko.

Działania Komisji w 2024 r.

- Rozpatrzono **16 wniosków** (Komenda Powiatowa Policji, Kurator Sądowy, członkowie rodzin). We wszystkich sprawach wdrożono możliwe rozwiązania; część wniosków zakończono, część zawieszono na czas terapii, pozostałe w trakcie procedowania do biegłego sądowego w celu określenia stopnia uzależnienia.
- Wystąpiono o orzeczenie i poddanie leczeniu odwykowemu **6 osób** (wniosek do biegłego sądowego) – osoby powodujące rozkład życia rodzinnego. Na posiedzenia Komisji wezwano **32 osoby** nadużywające alkoholu.
- Skierowano **17 osób** nadużywających alkoholu i członków ich rodzin do Punktu Rozwiązywania Problemów Alkoholowych.
- Do 31 grudnia 2024 r. do Punktu zgłosiło się **13 osób** wskazanych przez Komisję – większość kontynuuje terapię.
- Listownie informowano członków rodzin osób nadużywających alkoholu o dostępności pomocy i poradnictwa.
- Komisja występowała do Komendy Powiatowej Policji (informacje o zakłócaniu ładu) oraz do GOPS (sytuacja rodzin).
- Przeprowadzono kontrolę **13 punktów sprzedaży alkoholu** – brak naruszeń prawa.
- Rozpatrzono wnioski o wydanie zezwoleń na sprzedaż alkoholu – wydano **5 postanowień pozytywnych**.

W wyniku podjętych działań gminne struktury profilaktyczne funkcjonują prawidłowo, a finansowanie Programu umożliwiło realizację szerokiego spektrum inicjatyw edukacyjnych, sportowych i kulturalnych, służących ograniczeniu zjawiska uzależnień oraz wspieraniu osób zagrożonych.

4. Finanse gminy

4.1. Budżet gminy

Budżet gminy to roczny plan finansowy, który określa dochody i wydatki gminy. Jest to podstawą gospodarki finansowej gminy i uchwalany jest w formie uchwały budżetowej przez radę gminy. Elementy budżetu gminy:

- **Dochody:** obejmują dochody własne gminy (np. podatki, opłaty), subwencje i dotacje z budżetu państwa.
- **Wydatki:** obejmują wydatki bieżące (np. wynagrodzenia, utrzymanie infrastruktury) i wydatki majątkowe (np. inwestycje).
- **Przychody i rozchody:** dotyczą operacji finansowych, które nie wpływają na dochody i wydatki, ale mogą mieć wpływ na sytuację finansową gminy.
- **Uchwała budżetowa:** dokument, który zawiera plan dochodów i wydatków, a także przychodów i rozchodów.

Zarząd gminy (wójt/burmistrz/prezydent): przygotowuje projekt budżetu.

Rada gminy: uchwała budżet w formie uchwały budżetowej.

Wójt/burmistrz/prezydent: odpowiada za wykonanie budżetu i składa sprawozdania z jego wykonania.

Rada gminy: kontroluje działalność wójta/burmistrza/prezydenta w zakresie wykonania budżetu.

Regionalna Izba Obrachunkowa: sprawuje nadzór nad gospodarką finansową gminy.

4.1.1. Dochody

Najważniejszym źródłem dochodów Gminy w 2024 roku były subwencje ogólne z budżetu państwa. Wpływy w kwocie 16 221 941,00 zł stanowiły 40,77% wszystkich dochodów Gminy. Pięć najistotniejszych pozycji po stronie dochodowej budżetu Gminy składa się łącznie na 77,27% wszystkich wpływów. Najważniejszym źródłem dochodów własnych Gminy w 2024 roku były wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych, które wyniosły 5 285 681,00 zł i generowały 13,29% wpływów do budżetu. Istotnymi źródłami dochodów własnych gminy były również wpływy z podatku od nieruchomości, wpływy z usług oraz dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych

zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych, wykonane odpowiednio w wysokości 1 395 079,27 zł, 1 358 763,66 zł i 1 109 943,50 zł.

Dochody ogółem

39 786 050,46 zł

wykonane w 2024 r.

+30,34%

do roku 2023

Dochody ogółem na mieszkańca

6 704,76 zł

wykonane w 2024 r.

+29,99 %

do roku 2023

Dochody bieżące na mieszkańca

5 878,33 zł

Wartość wskazuje na poziom transferów bieżących do budżetu.

Dochody majątkowe na mieszkańca

826,44 zł

Wartość wskazuje na skuteczność działań w zakresie pozyskiwania dodatkowych środków na inwestycje.

Dochody własne na mieszkańca

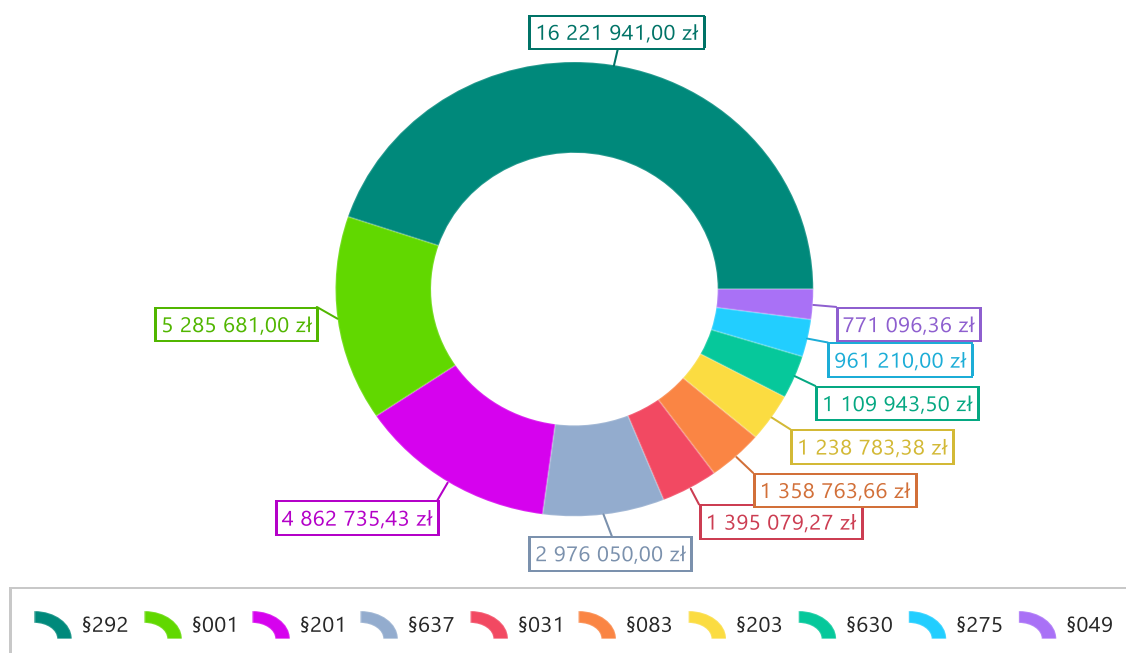
2 126,23 zł

Wartość wskazuje na poziom samodzielności finansowej jednostki i poziom elastyczności budżetu.

Dochody unijne na mieszkańca

111,35 zł

Wartość wskazuje na aktywność jednostki w zakresie pozyskiwania środków zewnętrznych.

Wykres 17. 10 głównych źródeł dochodów Gminy w 2024 roku; źródło danych: sprawozdanie z wykonania budżetu za 2024r.

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Tabela 15. Dochody Gminy w 2024

Paragraf	Wyszczególnienie	Wartość (w zł)
292	Subwencje ogólne z budżetu państwa	16 221 941,00
001	Wpływy z podatku dochodowego od osób fizycznych	5 285 681,00
201	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację zadań bieżących z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych gminie (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym) ustawami	4 862 735,43
637	Środki otrzymane z Rządowego Funduszu Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych na realizację zadań inwestycyjnych	2 976 050,00
031	Wpływy z podatku od nieruchomości	1 395 079,27
083	Wpływy z usług	1 358 763,66
203	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację własnych zadań bieżących gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	1 238 783,38
630	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań inwestycyjnych i zakupów inwestycyjnych	1 109 943,50
275	Środki na uzupełnienie dochodów gmin	961 210,00
049	Wpływy z innych lokalnych opłat pobieranych przez jednostki samorządu terytorialnego na podstawie odrębnych ustaw	771 096,36
034	Wpływy z podatku od środków transportowych	732 614,07
625	Dotacja celowa w ramach programów finansowych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego	513 989,47
032	Wpływy z podatku rolnego	418 448,41
050	Wpływy z podatku od czynności cywilnoprawnych	342 006,13
097	Wpływy z różnych dochodów	172 455,26
067	Wpływy z opłat za korzystanie z żywienia w jednostkach realizujących zadania z zakresu wychowania przedszkolnego	160 653,73
205	Dotacja celowa w ramach programów finansowanych z udziałem środków europejskich oraz środków, o których mowa w art. 5 ust. 3 pkt 5 lit. a i b ustawy, lub płatności w ramach budżetu środków europejskich, realizowanych przez jednostki samorządu terytorialnego	146 250,00
633	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na realizację inwestycji i zakupów inwestycyjnych własnych gmin (związków gmin, związków powiatowo-gminnych)	115 019,06
048	Wpływy z opłat za zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych	114 552,15
076	Wpływy z tytułu przekształcenia prawa użytkowania wieczystego w prawo własności	106 684,20
033	Wpływy z podatku leśnego	77 876,02
271	Dotacja celowa otrzymana z tytułu pomocy finansowej udzielanej między jednostkami samorządu terytorialnego na dofinansowanie własnych zadań bieżących	73 111,20

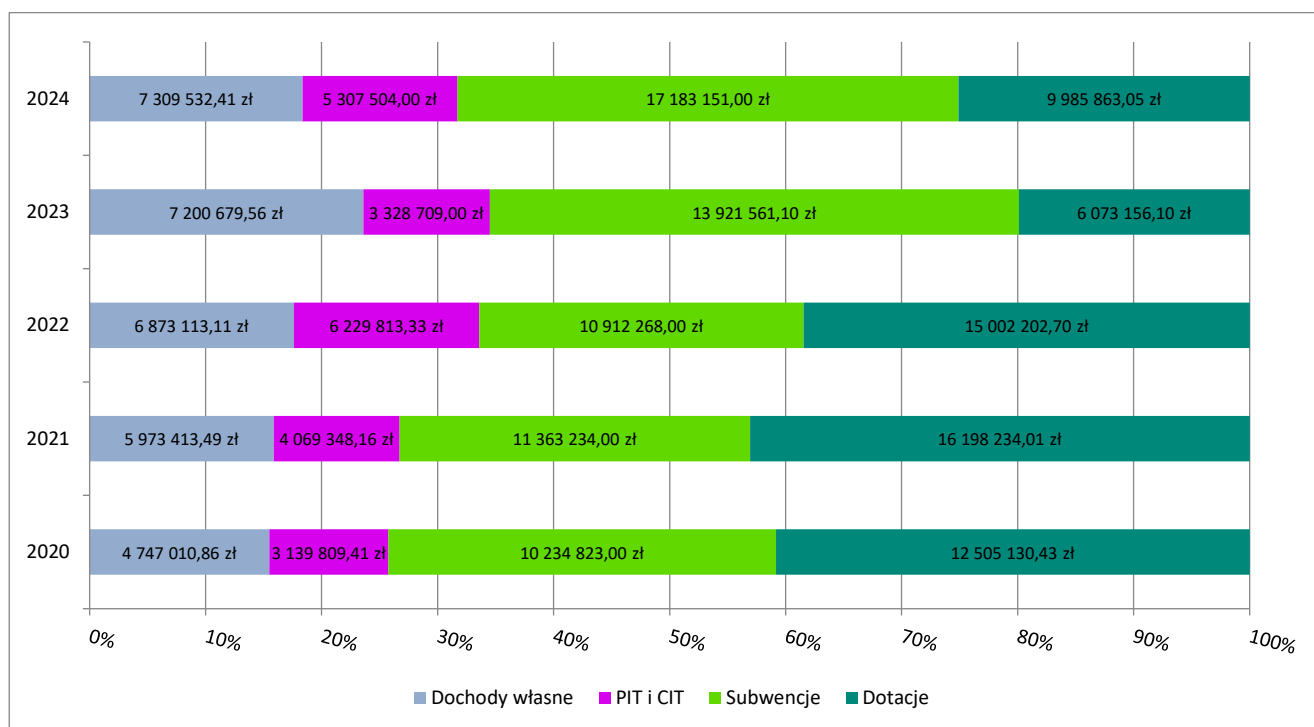
Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Paragraf	Wyszczególnienie	Wartość (w zł)
206	Dotacja celowa otrzymana z budżetu państwa na zadania bieżące z zakresu administracji rządowej zlecone gminom (związkom gmin, związkom powiatowo-gminnym), związane z realizacją świadczenia wychowawczego stanowiącego pomoc państwa w wychowywaniu dzieci	56 500,00
668	Wpłata środków finansowych z niewykorzystanych w terminie wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego	56 409,51
091	Wpływy z odsetek od nieterminowych wpłat z tytułu podatków i opłat	52 020,45
075	Wpływy z najmu i dzierżawy składników majątkowych Skarbu Państwa, jednostek samorządu terytorialnego lub innych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych oraz innych umów o podobnym charakterze	51 914,70
094	Wpływy z rozliczeń/zwrotów z lat ubiegłych	50 127,75
041	Wpływy z opłaty skarbowej	36 934,00
066	Wpływy z opłat za korzystanie z wychowania przedszkolnego	33 971,57
268	Rekompensaty utraconych dochodów w podatkach i opłatach lokalnych	31 787,00
027	Wpływy z części opłaty za zezwolenie na sprzedaż napojów alkoholowych w obrocie hurtowym	26 043,02
087	Wpływy ze sprzedaży składników majątkowych	25 448,21
092	Wpływy z pozostałych odsetek	23 118,21
062	Wpływy z opłat za zezwolenia, akredytacje oraz opłaty ewidencyjne, w tym opłaty za częstotliwości	22 421,33
217	Środki otrzymane z państwowych funduszy celowych na realizację zadań bieżących jednostek sektora finansów publicznych	22 400,00
002	Wpływy z podatku dochodowego od osób prawnych	21 823,00
246	Środki otrzymane od pozostałych jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych na realizację zadań bieżących jednostek zaliczanych do sektora finansów publicznych	21 369,60
210	Środki z Funduszu Pomocy na finansowanie lub dofinansowanie zadań bieżących w zakresie pomocy obywatelom Ukrainy	17 856,78
269	Środki z Funduszu Pracy otrzymane na realizację zadań wynikających z odrębnych ustaw	14 909,33
096	Wpływy z otrzymanych spadków, zapisów i darowizn w postaci pieniężnej	14 900,00
036	Wpływy z podatku od spadków i darowizn	13 899,87
236	Dochody jednostek samorządu terytorialnego związane z realizacją zadań z zakresu administracji rządowej oraz innych zadań zleconych ustawami	12 258,01
069	Wpływy z różnych opłat	8 531,71
064	Wpływy z tytułu kosztów egzekucyjnych, opłaty komorniczej i kosztów upomnień	7 672,40
055	Wpływy z opłat z tytułu użytkowania wieczystego nieruchomości	6 134,37
046	Wpływy z opłaty eksploatacyjnej	953,40
043	Wpływy z opłaty targowej	720,00

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Paragraf	Wyszczególnienie	Wartość (w zł)
669	Wpływy ze zwrotów niewykorzystanych dotacji oraz płatności, dotyczące dochodów majątkowych	525,07
291	Wpływy ze zwrotów dotacji oraz płatności wykorzystanych niezgodnie z przeznaczeniem lub wykorzystanych z naruszeniem procedur, o których mowa w art. 184 ustawy, pobranych nienależnie lub w nadmiernej wysokości	457,87
077	Wpłaty z tytułu odpłatnego nabycia prawa własności oraz prawa użytkowania wieczystego nieruchomości	0,00
095	Wpływy z tytułu kar i odszkodowań wynikających z umów	0,00
	Razem	39 786 050,46

źródło danych: sprawozdanie z wykonania budżetu za 2024r.

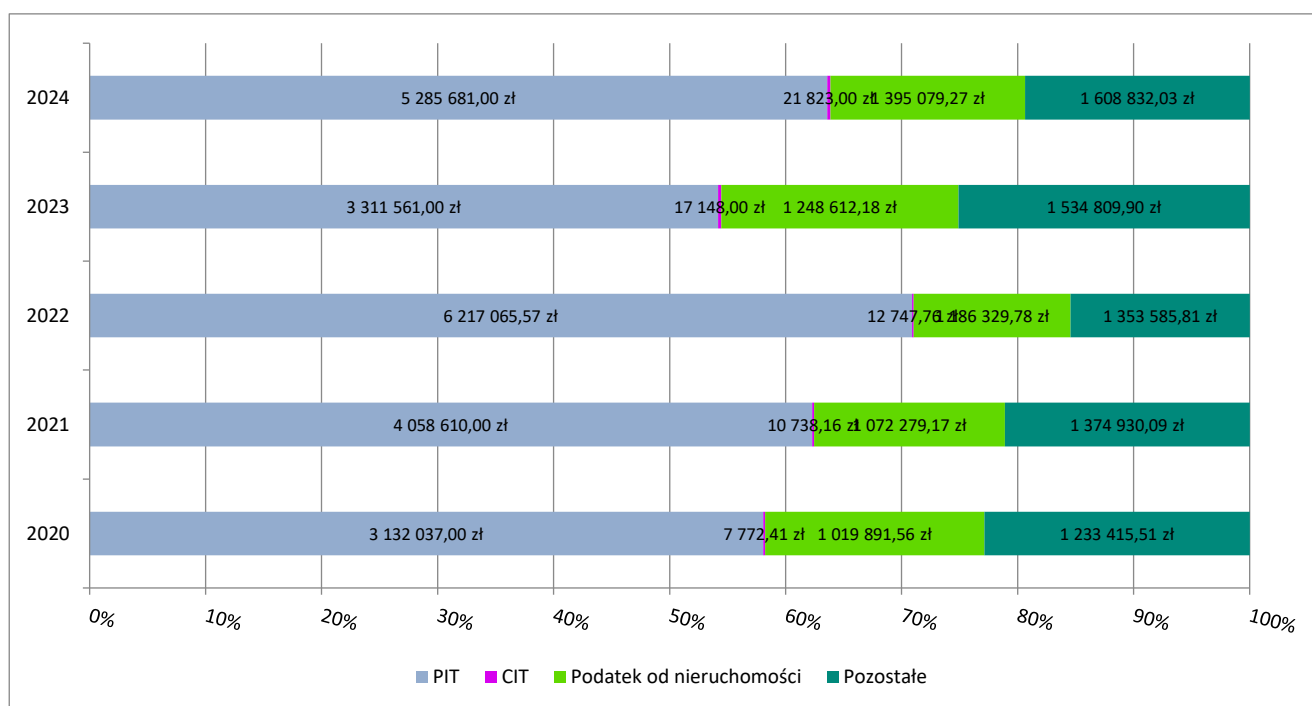

Wykres 18. Dochody Gminy wg kategorii w 2024 roku w porównaniu do lat 2020-2023

źródło danych: sprawozdanie z wykonania budżetu za 2024r. .

*z uwagi na pośredni charakter w ramach zestawienia z dochodów własnych wydzielono PIT i CIT

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Wykres 19. Dochody podatkowe Gminy wg kategorii w 2024 roku w porównaniu do lat 2020-2023.

źródło danych: sprawozdanie z wykonania budżetu za 2024r.

Łączny koszt skutków obniżenia górnych stawek podatkowych w 2024 roku: 2 511 948,16 zł.

Łączny koszt udzielenia ulg i zwolnień podatkowych w 2024 roku: 343 622,22 zł.

Udział dotacji inwestycyjnych w dochodach ogółem

11,85%
+ 7,75 pp.
do roku 2023

W strukturze dochodów budżetowych Gminy w 2024 roku znalazły się dotacje inwestycyjne. Wartość wykonanych dotacji w 2024 roku wyniosła 4 715 002,03 zł, z czego 513 989,47 zł było środkami pochodzącymi z budżetu środków europejskich.

4.1.2. Wydatki.

Wydatki ogółem

40 988 260,19 zł
wykonane w 2024 r.

+19,28%
do roku 2023

Wydatki ogółem na mieszkańca

6 907,36 zł
wykonane w 2024 r.

+18,96 %
do roku 2023

Wydatki bieżące na mieszkańca

5 758,55 zł
Wartość wskazuje na poziom środków, jaki przeznaczano na realizację zadań bieżących jednostki.

Wydatki majątkowe na mieszkańca

1 148,81 zł
Wartość wskazuje na poziom nakładów na realizację inwestycji oraz przyjęte priorytety w zakresie realizacji zadań własnych.

Środki własne na inwestycje

244 540,57 zł

Wartość nadwyżki operacyjnej pomniejszona o spłatę długu. Wskazuje na zdolność do realizacji inwestycji bez pozyskiwania finansowania zewnętrznego.

Wydatki zrealizowane z dofinansowaniem

3 108 442,19 zł

Wartość wydatków zrealizowanych z udziałem środków zagranicznych i z RFPŁ oraz RFIL. Świadczy o aktywności JST w zakresie pozyskiwania zewnętrznych źródeł finansowania.

W 2024 roku Gmina Orońsko najwięcej środków przeznaczyła na realizację zadań z zakresu oświaty i wychowania. Wykonano je na poziomie 17 765 088,75 zł, co stanowiło 43,34% wydatków Gminy. Znaczący udział w strukturze odegrały wydatki zrealizowane w ramach administracji publicznej. Na realizację zadań z tego zakresu wydatkowano łącznie 5 882 309,81 zł, co stanowiło 14,35% wydatków Gminy. Wydatki z zakresu transportu i łączności zrealizowano na poziomie 4 559 751,08 zł, co stanowiło 11,12% wydatków Gminy. Wydatki z zakresu rodziny wykonano w wysokości 3 854 089,96 zł, co stanowiło 9,40% wydatków Gminy, natomiast w ramach pomocy społecznej wydatkowano 2 076 571,41 zł, co stanowiło 5,07% wydatków Gminy.

Należy zauważyć, że Gmina Orońsko zrealizowała wydatki bieżące na oświatę w wysokości 16 985 288,75 zł. Natomiast subwencję oświatową otrzymała na poziomie 9 963 829,00 zł. Oznacza to, że pokrycie wydatków oświatowych subwencją oświatową stanowiło 58,66%.

Warto zwrócić uwagę, że Gmina Orońsko zrealizowała inwestycje na kwotę 6 817 019,32 zł. Zestawiając to z otrzymanymi dotacjami w wysokości 4 715 002,03 zł, należy wskazać, że pokrycie inwestycji dotacjami wyniosło 69,17%.

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Szczegóły dotyczące wydatków Gminy przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Wydatki Gminy w 2024

Dział	Wyszczególnienie	Wartość (w zł)
801	Oświata i wychowanie	17 765 088,75
750	Administracja publiczna	5 882 309,81
600	Transport i łączność	4 559 751,08
855	Rodzina	3 854 089,96
852	Pomoc społeczna	2 076 571,41
900	Gospodarka komunalna i ochrona środowiska	1 919 443,40
010	Rolnictwo i łowiectwo	1 445 993,84
926	Kultura fizyczna	1 285 279,79
754	Bezpieczeństwo publiczne i ochrona przeciwpożarowa	519 386,38
757	Obsługa długu publicznego	458 574,26
700	Gospodarka mieszkaniowa	359 178,55
921	Kultura i ochrona dziedzictwa narodowego	346 893,00
851	Ochrona zdrowia	193 819,34
751	Urzędy naczelnych organów władzy państwowej, kontroli i ochrony prawa oraz sądownictwa	169 697,12
710	Działalność usługowa	55 754,55
853	Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	43 280,00
854	Edukacyjna opieka wychowawcza	29 358,00
720	Informatyka	22 994,97
752	Obrona narodowa	795,98
758	Różne rozliczenia	0,00
	Razem	40 988 260,19

źródło danych: sprawozdanie z wykonania budżetu za 2024r. .

4.1.3. Bilans budżetu.

Wynik budżetu ogółem

-1 202 209,73 zł

Określa nominalną różnicę pomiędzy wysokością uzyskanych dochodów i zrealizowanych wydatków.

Wynik budżetu bieżącego

710 740,57 zł

Wartość wskazuje na zdolność do realizacji inwestycji i spłaty zobowiązań bez pozyskiwania finansowania zewnętrznego.

Zadłużenie w stosunku do dochodów

17,90%

Wartość wskazuje na udział kwoty długu w dochodach budżetowych.

Koszt obsługi długu

458 574,26 zł

Wartość wydatków na zapłatę odsetek.

Kwota długu w 2024 roku wzrosła z poziomu 6 788 000,00 zł do poziomu 7 121 800,00 zł.

4.1.4. Zadłużenie Gminy

7 121 800,00 zł
na koniec 2024 r.

+4,92%
do roku 2023

Zadłużenie na mieszkańca

1 200,17 zł
na koniec 2024 r.

+4,63%
do roku 2023

Kwota długu w 2024 wzrosła z poziomu 6 788 000,00 zł do poziomu 7 121 800,00 zł. Należy zauważyć, że wzrost zadłużenia jest zjawiskiem sektorowym. Na przestrzeni ostatniego roku zadłużenie jednostek samorządu terytorialnego wzrosło o 8,08%, przy czym wzrost zadłużenia gmin wyniósł 9,94%. Wzrost zadłużenia jest bezpośrednio związany ze spadkiem wyniku operacyjnego, co zwiększa konieczność skorzystania ze środków zwrotnych m.in. na zapewnienie wkładu własnego do realizowanych inwestycji.

5. Informacja o najważniejszych działaniach zrealizowanych na terenie gminy Orońsko

Gmina Orońsko stawia na godne reprezentowanie społeczności lokalnej oraz rozwijanie relacji z kluczowymi partnerami administracyjnymi: Urzędem Marszałkowskim Województwa Mazowieckiego, Wojewodą Mazowieckim, Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Powiatem Szydłowieckim oraz sąsiednimi gminami. Pamięć o ważnych rocznicach i wydarzeniach historycznych – zarówno ogólnokrajowych, jak i lokalnych – jest pielęgnowana poprzez organizację uroczystości patriotycznych, konkursów historycznych i upamiętnień, które wzmacniają poczucie tożsamości i wspólnoty.

Pozyskiwanie środków zewnętrznych na modernizację infrastruktury technicznej, rozwój usług społecznych oraz ogólny rozwój gminy odbywa się z wykorzystaniem dostępnych programów krajowych i unijnych. Dzięki temu realizowane są projekty drogowe, wodno-kanalizacyjne, oświatowe, kulturalne i sportowe. Bezpieczeństwo mieszkańców zyskuje wsparcie poprzez prace z zakresu drogownictwa, współpracę z Ochotniczą Strażą Pożarną, rozwój lokalnej opieki zdrowotnej oraz działania na rzecz ochrony środowiska.

Rola organizacji społecznych i inicjatyw oddolnych jest doceniana – aktywność obywatelska i partnerskie przedsięwzięcia stanowią ważny element budowania kapitału społecznego gminy.

1. Wydarzenia kulturalno-sportowe

- **30 czerwca 2024 r. – „Halo wakacje”.** Wspólne świętowanie rozpoczęcia wakacji na kompleksie sportowym Klubu Sportowego „Oronka”. Impreza zrealizowana w ramach programu profilaktycznego „Halo wakacje”.
- **30 czerwca 2024 r. – Sportowy Dzień z Aktywną Szkołą.** Ogólnopolska, integracyjna impreza sportowo-rekreacyjna w ramach Programu „Aktywna Szkoła”.
- **7 lipca 2024 r. – XXVII Wojewódzki Przegląd Zespołów Ludowych.** W Zaborowiu pod honorowym patronatem Marszałka Województwa i Starosty Powiatu Szydłowieckiego wystąpiło 8 zespołów prezentujących zwyczaje i obrzędy dawnej wsi.
- **16 lipca 2024 r. – Polsko-niemiecka konferencja artystów.** Spotkanie w Trebnitz (partnerska instytucja dla Centrum Rzeźby Polskiej w Orońsku), podczas którego referat plenarny wygłosił prof. Maciej Aleksandrowicz. Rozpoczęto rozmowy o współpracy międzynarodowej.

- **18 sierpnia 2024 r. – Uroczystość w Guzowie.** Obchody upamiętniające wystąpienia chłopskie z 1934 r., w których uczestniczyli mieszkańcy, wójt, przewodniczący Rady Gminy oraz sołtysi okolicznych sołectw.
- **27 września 2024 r. – Spotkanie autorskie.** Promocja książki „Izba Przejść” z udziałem Agnieszki Paciorkiewicz-Dubickiej, zorganizowana przez GBP w Orońsku i Świetlicę Gminną.
- **25 listopada 2024 r. – Podpisanie umowy Programu Aktywna Szkoła** Gmina Orońsko, zawarła z Ministrem Sportu i Turystyki umowę na dostawę sprzętu sportowego dla lokalnych szkół.

2. Rozwój infrastruktury i inwestycje

- **Modernizacja boiska GKS „Oronka”.** W ramach programu „Mazowsze dla Sportu” wykonano instalację nawadniania, nowe oświetlenie, renowację murawy, montaż piłkochwytyw, wiat oraz tablicy wyników (wartość 568 620 zł; dotacja 297 488 zł; środki własne 271 132 zł).
- **Rozbudowa drogi gminnej nr 400406W (Tomaszów–Śniadków–Walsnów).** Kompleksowa przebudowa w ramach programu Polski Ład: całkowity koszt 3 742 244 zł, dotacja 2 850 000 zł.
- **Przebudowa stawu w Dobrucie (dz. ew. 286).** Realizacja w ramach programu „Zarządzanie zasobami wodnymi”: koszt 118 258 zł, zwrot dotacji 114 000 zł.
- **Przebudowa drogi gminnej nr 400413W (Guzów–Chronówek, etap II).** Koszt 293 623 zł, dotacja z budżetu Województwa Mazowieckiego 141 180 zł.
- **Modernizacja obiektu sportowego GKS „Oronka”.** Remont pomieszczeń i ocieplenie budynku: koszt 295 153 zł (dotacja 221 275 zł; środki własne 73 878 zł).
- **Zakup samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Dobrut** Wartość 1 685 715 zł, dofinansowanie „Mazowsze dla Straży Pożarnych 2024” 150 000 zł, środki własne gminy 99 075 zł; pozostała część sfinansowana przez OSP.
- **Zakup autobusu szkolnego.** Koszt 797 158 zł (dotacja 300 000 zł; środki własne 497 158 zł) w ramach „Autobusów dla mazowieckich szkół”.

3. Inicjatywy społeczne i organizacyjne

- **Powołanie Młodzieżowej Rady Gminy Orońsko.** Pierwsze posiedzenie I kadencji odbyło się 15 listopada 2024 r. w sali konferencyjnej Urzędu Gminy.

- **Złote Gody.** 23 października 2024 r. wójt wręczył 24 parom medale „Za Długoletnie Pożycie Małżeńskie” przyznane przez Prezydenta RP, w obecności przedstawicieli Wojewody i Marszałka.

Realizacja tak szerokiego wachlarza działań dowodzi konsekwentnego dążenia gminy do poprawy warunków życia mieszkańców, rozwoju infrastruktury sportowej i drogowej oraz wzmacniania więzi społecznych i kulturalnych.

5.1. Informacja o realizacji uchwał rady gminy, realizacji polityk, programów, strategii.

REALIZACJA UCHWAŁ RADY GMINY I WNIOSKÓW KOMISJI RADY GMINY

W 2024 roku Rada Gminy Orońsko podjęła **101 uchwał (2 nie zostały podjęte)**, których wykonanie powierzono Wójtowi Gminy Orońsko.

Tabela 17. Uchwały zrealizowane przez gminę Orońsko

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
KADENCJA 2018-2024				
1	LXXXI	LXXXI/394/2024	w sprawie: Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2024-2040	w realizacji
2	LXXXI	LXXXI/395/2024	Uchwała budżetowa na rok 2024	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
3	LXXXI	LXXXI/396/2024	w sprawie: udzielenia pomocy finansowej dla Powiatu Szydłowieckiego na zadanie „Przebudowa drogi powiatowej Nr 3562W Mniszek-Łaziska-Orońsko odc. Orońsko-Łaziska –	niezrealizowana – zmiana wykonawcy zadania

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
			skrzyżowanie z drogą wojewódzką (dokumentacja)” w wysokości 30 000 zł	
4	LXXXII	LXXXII/397/2024	w sprawie: wprowadzenia zmian w Regulaminie określającym wysokość oraz szczegółowe warunki przyznawania nauczycielom dodatków: motywacyjnego, funkcyjnego i za warunki pracy oraz niektórych innych składników wynagradzania, a także wysokości szczegółowych zasad przyznawania i wypłacania dodatku mieszkaniowego oraz nagród, stanowiącym załącznik nr 1 do Uchwały Nr XXX/156/09 Rady Gminy w Orońsku z dnia 27 marca 2009 roku	w realizacji
5	LXXXII	LXXXII/398/2024	w sprawie: planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz ustalenia maksymalnej kwoty dofinansowania opłat za kształcenie nauczycieli, pobieranych przez szkoły wyższe oraz specjalności i form kształcenia nauczycieli, na które dofinansowanie w 2024 r. będzie przyznawane nauczycielom szkół i przedszkola prowadzonych przez Gminę Orońsko	zrealizowana
6	LXXXII	LXXXII/399/2024	pozbawienia kategorii dróg gminnych na terenie gminy Orońsko poprzez wyłączenie ich z użytkowania	NIE ZOSTAŁA PODJĘTA
7	LXXXII	LXXXII/400/2024	w sprawie: uchwalenia „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Orońsko w 2024 r.”	zrealizowana
8	LXXXII	LXXXII/401/2024	w sprawie: niewyrażenia zgody na wyodrębnienie środków stanowiących fundusz sołecki w budżecie gminy na 2025 rok	NIE ZOSTAŁA PODJĘTA

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
9	LXXXII	LXXXII/402/2024	w sprawie: zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2024-2040	w realizacji
10	LXXXII	LXXXII/403/2024	w sprawie: zmian w uchwale budżetowej Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
11	LXXXII	LXXXII/404/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Bąków	zrealizowana
12	LXXXII	LXXXII/405/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Chronów	zrealizowana
13	LXXXII	LXXXII/406/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Chronówek	zrealizowana
14	LXXXII	LXXXII/407/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Chronów-Kolonia Dolna	zrealizowana
15	LXXXII	LXXXII/408/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Chronów-Kolonia Górna	zrealizowana
16	LXXXII	LXXXII/409/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Ciepła	zrealizowana
17	LXXXII	LXXXII/410/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Dobrut	zrealizowana
18	LXXXII	LXXXII/411/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Guzów	zrealizowana
19	LXXXII	LXXXII/412/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Guzów-Kolonia	zrealizowana
20	LXXXII	LXXXII/413/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Helenów	zrealizowana
21	LXXXII	LXXXII/414/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Krogulcza Mokra	zrealizowana
22	LXXXII	LXXXII/415/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Krogulcza Sucha	zrealizowana
23	LXXXII	LXXXII/416/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Łaziska Osiedle	zrealizowana
24	LXXXII	LXXXII/417/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Łaziska	zrealizowana

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
25	LXXXII	LXXXII/418/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Orońsko	zrealizowana
26	LXXXII	LXXXII/419/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Śniadków	zrealizowana
27	LXXXII	LXXXII/420/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Tomaszów	zrealizowana
28	LXXXII	LXXXII/421/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Wałsnów	zrealizowana
29	LXXXII	LXXXII/422/2024	w sprawie: uchwalenia statutu Sołectwa Zaborowie	zrealizowana
30	LXXXIII	LXXXIII/423/2024	w sprawie: podtrzymania stanowiska w sprawie rozpatrzenia skargi	zrealizowana
31	LXXXIII	LXXXIII/424/2024	w sprawie: powołania Młodzieżowej Rady Gminy w Orońsku oraz nadania jej statutu	zrealizowana
32	LXXXIII	LXXXIII/425/2024	w sprawie: uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Orońsko na lata 2024-2029	w realizacji
33	LXXXIII	LXXXIII/426/2024	w sprawie: wyrażenia zgody na oddanie w najem oraz odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy najmu lokalu mieszkalnego na okres 3 lat	utraciła moc Uchwałą Nr II/5/2024 Rady Gminy w Orońsku
34	LXXXIII	LXXXIII/427/2024	w sprawie: zmian w uchwale budżetowej Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
35	LXXXIII	LXXXIII/428/2024	w sprawie: nadania Publicznej Szkole Podstawowej w Wałsnowie imienia Kornela Makuszyńskiego	zrealizowana

KADENCJA 2024-2029

36	I	I/1/2024	w sprawie: wyboru Przewodniczącego Rady Gminy w Orońsku	zrealizowana
----	---	----------	---	--------------

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
37	I	I/2/2024	w sprawie: wyboru Wiceprzewodniczącego Rady Gminy w Orońsku	zrealizowana
38	I	I/3/2024	w sprawie: powołania Komisji Statutowej	zrealizowana
39	II	II/4/2024	w sprawie: uchwalenia wieloletniego programu gospodarowania mieszkaniowym zasobem Gminy Orońsko na lata 2024-2029	w realizacji
40	II	II/5/2024	w sprawie: wyrażenia zgody na oddanie w najem oraz odstąpienie od obowiązku przetargowego trybu zawarcia umowy najmu lokalu mieszkalnego na okres 3 lat	zrealizowana
41	II	II/6/2024	w sprawie: nadania Publicznej Szkole Podstawowej w Wałsnowie imienia Kornela Makuszyńskiego	zrealizowana
42	II	II/7/2024	w sprawie: powołania składów osobowych stałych komisji oraz wyboru przewodniczących tych komisji	zrealizowana
43	II	II/8/2024	w sprawie: ustalenia wynagrodzenia Wójta Gminy Orońsko	zrealizowana
44	II	II/9/2024	w sprawie: zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2024-2040	w realizacji
45	II	II/10/2024	w sprawie: zmian w uchwale budżetowej Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
46	II	II/11/2024	w sprawie: zmiany uchwały LXX/343/2023 Rady Gminy w Orońsku z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie powołania Rady Społecznej Samodzielного Publicznego Zakładu Opieki	zrealizowana

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
			Zdrowotnej z siedzibą przy ul. Brandta 10 w Orońsku	
47	III	III/12/2024	w sprawie: udzielenia Wójtowi Gminy Orońsko wotum zaufania	zrealizowana
48	III	III/13/2024	w sprawie: sprawie zatwierdzenia sprawozdania finansowego Gminy Orońsko wraz ze sprawozdaniem z wykonania budżetu za 2023 rok	zrealizowana
49	III	III/14/2024	w sprawie: udzielenia Wójtowi Gminy Orońsko absolutorium z tytułu wykonania budżetu za rok 2023	zrealizowana
50	III	III/15/2024	w sprawie: zatwierdzenia sprawozdania finansowego Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej w Orońsku za 2023 rok	zrealizowana
51	III	III/16/2024	w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Orońsko na lata 2024-2026	w realizacji
52	III	III/17/2024	w sprawie: ustalenia szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w schronisku dla osób bezdomnych oraz w schronisku dla osób bezdomnych z usługami opiekuńczymi	w realizacji
53	III	III/18/2024	w sprawie: zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2024-2040	w realizacji
54	III	III/19/2024	w sprawie: zmian w budżecie Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
55	III	III/20/2024	w sprawie: przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego gminy Orońsko	w realizacji
56	III	III/21/2024	w sprawie: wyrażenia zgody na zbycie nieruchomości gruntowej	zrealizowana

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
			położonej w miejscowości Orońsko, gmina Orońsko, sprzedawanej jej użytkownikowi wieczystemu w trybie bezprzetargowym	
57	III	III/22/2024	w sprawie: zarządzenia wyborów Sołtysów i Rad Sołeckich na terenie Gminy Orońsko	zrealizowana
58	III	III/23/2024	w sprawie: zmiany Uchwały Nr LVII/282/2022 Rady Gminy w Orońsku z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie: powołania Gminnej Rady Seniorów w Orońsku oraz nadania jej statutu	zrealizowana
59	III	III/24/2024	w sprawie: przekazania petycji według właściwości	zrealizowana
60	III	III/25/2024	w sprawie: uwzględnienia petycji	zrealizowana
61	III	III/26/2024	w sprawie: wyrażenia zgody na wprowadzenie należności pieniężnych Gminy Orońsko do Rejestru Należności Publicznoprawnych oraz określenia rodzaju należności pieniężnych, których dane są przekazywane do Rejestru Należności Publicznoprawnych	zrealizowana
62	IV	IV/27/2024	w sprawie: zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2024-2040	w realizacji
63	IV	IV/28/2024	w sprawie: zmian w uchwale budżetowej Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
64	IV	IV/29/2024	w sprawie: wyrażenia zgody na odpłatne nabycie nieruchomości	w realizacji
65	IV	IV/30/2024	w sprawie: współdziałania z Powiatem Szydłowieckim w zakresie dowozu uczniów	w realizacji

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
			niepełnosprawnych do Publicznej Branżowej Szkoły Specjalnej I stopnia, Publicznej Szkoły Specjalnej Przysposabiającej do Pracy oraz Publicznej Szkoły Podstawowej Specjalnej w Szydłowcu	
66	V	V/31/2024	w sprawie: zmian w uchwale budżetowej Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
67	V	V/32/2024	w sprawie: poboru łącznego zobowiązania pieniężnego podatku: rolnego, leśnego i od nieruchomości w drodze inkasa oraz określenia inkasentów i wynagrodzenia za inkaso	w realizacji
68	VI	VI/33/2024	w sprawie: zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2024-2040	w realizacji
69	VI	VI/34/2024	w sprawie: zmian w uchwale budżetowej Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
70	VI	VI/35/2024	w sprawie: zmiany uchwały LXX/343/2023 Rady Gminy w Orońsku z dnia 31 marca 2023 r. w sprawie powołania Rady Społecznej Samodzielnego Publicznego Zakładu Opieki Zdrowotnej z siedzibą przy ul. Brandta 10 w Orońsku	zrealizowana

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
71	VI	VI/36/2024	w sprawie: powołania Komisji Inwentaryzacyjnej do spraw komunalizacji mienia	zrealizowana
72	VI	VI/37/2024	w sprawie: zmian w Statucie Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Orońsku	zrealizowana
73	VI	VI/38/2024	w sprawie: przekazania skargi na Kierownika Klubu Senior+ w Orońsku	zrealizowana
74	VII	VII/39/2024	w sprawie: zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2024-2040	w realizacji
75	VII	VII/40/2024	w sprawie: zmian w uchwale budżetowej Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
76	VII	VII/41/2024	w sprawie: emisji obligacji oraz zasad ich zbywania, nabywania i wykupu	w realizacji
77	VII	VII/42/2024	w sprawie: poboru łącznego zobowiązania pieniężnego podatku: rolnego, leśnego i od nieruchomości w drodze inkasa oraz określenia inkasentów i wynagrodzenia za inkaso	w realizacji
78	VII	VII/43/2024	w sprawie: zmiany uchwały Nr LXXVII/372/2023 Rady Gminy w Orońsku z dnia 4 października 2023 r.	w realizacji
79	VII	VII/44/2024	w sprawie: nadania sztandaru Publicznej Szkole Podstawowej im. Tadeusza Kościuszki w Ciepłej	zrealizowana
80	VII	VII/45/2024	w sprawie: planu sieci publicznych przedszkoli i oddziałów przedszkolnych w publicznych szkołach podstawowych prowadzonych przez Gminę Orońsko	w realizacji
81	VIII	VIII/46/2024	w sprawie: zmian w uchwale budżetowej Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
				rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
82	VIII	VIII/47/2024	w sprawie: nadania sztandaru Publicznej Szkole Podstawowej im. Franciszka Ksawerego Christianiego w Guzowie	zrealizowana
83	VIII	VIII/48/2024	w sprawie: nadania nazwy ulicy „Wesoła” w miejscowości Orońsko	zrealizowana
84	VIII	VIII/49/2024	w sprawie: wyrażenia zgody na zawarcie porozumienia pomiędzy Gminą Orońsko a Gminą Miasta Radomia dotyczącego zasad prowadzenia Międzyszkolnego Punktu Katechetycznego	w realizacji
85	VIII	VIII/50/2024	w sprawie: wyrażenia zgody na odpłatne nabycie nieruchomości	w realizacji
86	VIII	VIII/51/2024	w sprawie: wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie przez Gminę Orońsko prawa własności nieruchomości położonej w obrębie 0009 Krogulcza Mokra, gm. Orońsko, stanowiącej działkę ewidencyjną nr 330	zrealizowana
87	VIII	VIII/52/2024	w sprawie: wyrażenia zgody na nieodpłatne nabycie przez Gminę Orońsko prawa własności nieruchomości gruntowej niezabudowanej położonej w obrębie 0015 Wąsńów, gm. Orońsko, stanowiącej działkę ewidencyjną nr 609	niezrealizowana – działka została wykupiona w drodze przetargu przez inny podmiot
88	IX	IX/53/2024	w sprawie: zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2024-2040	w realizacji
89	IX	IX/54/2024	w sprawie: zmian w uchwale budżetowej Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
				wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2025 r.
90	IX	IX/55/2024	w sprawie: obniżenia ceny skupu żyta do celów wymiaru podatku rolnego na 2025 rok	w realizacji
91	IX	IX/56/2024	w sprawie: określenia wysokości stawek podatku od nieruchomości	w realizacji
92	IX	IX/57/2024	w sprawie: wyboru opiekuna Młodzieżowej Rady Gminy w Orońsku	zrealizowana
93	IX	IX/58/2024	w sprawie: zmiany Uchwały Nr LXXX/393/2023 Rady Gminy w Orońsku z dnia 29 grudnia 2023 roku w sprawie zatwierdzenia planu pracy Rady Gminy w Orońsku oraz planów pracy stałych Komisji Rady Gminy w Orońsku na 2024 rok	zrealizowana
94	X	X/59/2024	w sprawie: wyboru metody ustalenia opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi, wysokości opłaty za gospodarowanie odpadami komunalnymi od właścicieli nieruchomości na terenie gminy Orońsko	uchwała unieważniona
95	XI	X/60/2024	w sprawie: zmiany uchwały w sprawie emisji obligacji oraz zasad ich zbywania, nabywania i wykupu	w realizacji
96	XI	X/61/2024	w sprawie: Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2024-2040	w realizacji
97	XI	X/62/2024	w sprawie: zmian w uchwale budżetowej Gminy Orońsko na 2024 rok	stopień realizacji określony w Sprawozdaniu rocznym z wykonania budżetu Gminy Orońsko wprowadzonym Zarządzeniem Nr 41/2025 Wójta Gminy Orońsko z

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.P.	Numer Sesji	Numer Uchwały	Nazwa Uchwały	stopień Realizacji
				dnia 31 marca 2025 r.
98	XI	X/63/2024	w sprawie: ustalenia wydatków, które nie wygasają z upływem roku budżetowego, ustalenie planu finansowego tych wydatków oraz określenia ostatecznego terminu dokonania każdego wydatku ujętego w wykazie	w realizacji
99	XI	X/64/2024	w sprawie: planu dofinansowania form doskonalenia zawodowego nauczycieli oraz ustalenia maksymalnej kwoty dofinansowania opłat za kształcenie nauczycieli, pobieranych przez szkoły wyższe oraz specjalności i form kształcenia nauczycieli, na które dofinansowanie w 2025 r. będzie przyznawane nauczycielom szkół i przedszkola prowadzonych przez Gminę Orońsko	w realizacji
100	XI	X/65/2024	w sprawie: przyjęcia „Rocznego programu współpracy Gminy Orońsko z organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na 2025 rok”	w realizacji
101	XI	X/66/2024	w sprawie: zatwierdzenia planu pracy Rady Gminy w Orońsku oraz planów pracy stałych Komisji Rady Gminy w Orońsku na 2025 rok	w realizacji
102	XI	X/67/2024	w sprawie: Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2025-2040	w realizacji
103	XI	X/68/2024	uchwała budżetowa na rok 2025	w realizacji

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Tabela 18. Rejestr wniosków Komisji Finansowo-Budżetowej i Spraw Socjalnych złożonych w 2024 roku

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
KADENCJA 2018-2024				
1.	12.03.2024 r.	92	o współpracę z Radnymi przy inwestycjach gminnych już na etapie koncepcji (brak współpracy na chwilę obecną)	w realizacji
2.	12.03.2024 r.	92	o rozeznanie cenowe na zakup gotowego garażu wraz z dokumentacją	zrealizowany
3.	12.03.2024 r.	92	zmianę zapisu § 4 ust. 1 na „Młodzieżowa Rada Gminy w Orońsku składa się z 19 członków” w projekcie uchwały dot. powołania Młodzieżowej Rady Gminy w Orońsku oraz nadania jej statutu	zrealizowany
4.	12.03.2024 r.	92	dodania do projektu uchwały (jw.) pkt. 4 ust. B o treści 1„Sołectwa Gminy Orońsko mogą zgłosić po jednym kandydacie” – tym samym przenieść pozostałych pkt.	zrealizowany
5.	18.03.2024 r.	93	o zmianę nazwy zadania na: „Budowa jednokondygnacyjnego nowego budynku przedszkola wraz ze żłobkiem przy ul. Spółdzielczej 3 oraz rozbiorę istniejącego budynku SKR” w projekcie uchwały zmian w WPF	zrealizowany
6.	18.03.2024 r.	93	o zmianę nazwy zadania na: „Budowa jednokondygnacyjnego nowego budynku przedszkola wraz ze żłobkiem przy ul. Spółdzielczej 3 oraz rozbiorę istniejącego budynku SKR” w uzasadnieniu oraz zał. Nr 2 i 3 do projektu uchwały zmiany w budżecie	zrealizowany
7.	18.03.2024 r.	93	o usunięcie zadania „Garaż na autobus szkolny (projekt)” z uzasadnienia oraz zał. Nr 2 i 3 do projektu uchwały zmian w budżecie	zrealizowany

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
8.	18.03.2024 r.	93	o przesunięcie środków finansowych z wycofanego zadania pn. „Garaż na autobus szkolny (projekt)” w wys. 9500 zł do działu „Szkoly podstawowe” w ramach paragrafu „Wynagrodzenia osobowe nauczycieli”	zrealizowany
9.	11.04.2024 r.	94	o usunięcie z porządku obrad sesji w dn. 11.04.2024 r. pkt. 3c „zmian Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Orońsko na lata 2024-2040”	zrealizowany
10.	11.04.2024 r.	94	o usunięcie z projektu uchwały ws zmian budżetu zadania pn. „Przebudowa stawu napełnianego wodami opadowymi i gruntowymi o zasięgu oddziaływania niewykraczającym poza granice terenu, którego zakład jest właścicielem na działce nr ew. 286, w miejscowości Dobrut, gm. Orońsko, pow. szydłowiecki” wraz z aktualizacją uzasadnienia i załączników do projektu uchwały	zrealizowany
KADENCJA 2024-2029				
11.	06.06.2024 r.	2	wskazanie możliwości finansowania wsparcia finansowego w wys. 5 000 zł dla Komendy Powiatowej Policji w Szydłowcu (dot. pisma znak: PSz.Z.740/24)	zrealizowany

Tabela 19. Rejestr wniosków Komisji Rewizyjnej złożonych w 2024 roku.

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
KADENCJA 2018-2024				
1.	01.03.2024 r.	46	o udostępnienie wyceny utylizacji wadliwej nawierzchni na placu zabaw w Wałsnowie	zrealizowany
2.	01.03.2024 r.	46	czy w ramach uzyskanych środków na termomodernizację	zrealizowany

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
			budynku szkoły w Wałsnowie jest zapis o okresie trwałości projektu?	
3.	01.03.2024 r.	46	prosimy o informację dlaczego materiał zakupiony na wykonanie schodów w Krogulczy Suchej nie jest wykorzystany w tym celu?	zrealizowany
4.	12.03.2024 r.	47	o współpracę z Radnymi przy inwestycjach gminnych już na etapie koncepcji (brak współpracy na chwilę obecną)	w realizacji
5.	12.03.2024 r.	47	o rozeznanie cenowe na zakup gotowego garażu wraz z dokumentacją	zrealizowany
6.	12.03.2024 r.	47	zmianę zapisu § 4 ust. 1 na „Młodzieżowa Rada Gminy w Orońsku składa się z 9 członków” w projekcie uchwały dot. powołania Młodzieżowej Rady Gminy w Orońsku oraz nadania jej statutu	zrealizowany
7.	12.03.2024 r.	47	dodania do projektu uchwały (jw.) pkt. 4 ust. B o treści „Sołectwa Gminy Orońsko mogą zgłosić po jednym kandydacie” – tym samym przenieś numerowania pozostałych pkt.	zrealizowany

KADENCJA 2024-2029

-

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Tabela 20. Rejestr wniosków Komisji Oświaty, Kultury, Zdrowia i Sportu złożonych w 2024 roku

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
KADENCJA 2018-2024				
1.	01.03.2024 r.	41	o udostępnienie wyceny utylizacji wadliwej nawierzchni na placu zabaw w Wałsnowie	zrealizowany
2.	01.03.2024 r.	41	czy w ramach uzyskanych środków na termomodernizację budynku szkoły w Wałsnowie jest zapis o okresie trwałości projektu?	zrealizowany
3.	01.03.2024 r.	41	prosimy o informację dlaczego materiał zakupiony na wykonanie schodów w Krogulczy Suchej nie jest wykorzystany w tym celu?	zrealizowany
KADENCJA 2024-2029				
1.	09.07.2024 r.	1	Wymiana nawierzchni balkonu w PSP w Orońsku	niezrealizowany – kompetencja dyrektora szkoły
2.	09.07.2024 r.	1	Mycie okien na hali gimnastycznej w PSP w Orońsku	Zrealizowany – kompetencja dyrektora szkoły
3.	09.07.2024 r.	1	Wymiana szyby w bibliotece w Orońsku	zrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
4.	09.07.2024 r.	1	Montaż dozowników na mydło w płynie w PSP w Guzowie	zrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
5.	09.07.2024 r.	1	Naprawa nawierzchni Orlika w PSP Guzów	zrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
6.	09.07.2024 r.	1	Przeprowadzenie analizy źródeł zewnętrznego finansowania termomodernizacji w PSP Guzów i PSP Ciepła	zrealizowany
7.	09.07.2024 r.	1	Podjazd na wózek inwalidzki	brak możliwości określenia stopnia realizacji – wniosek jest nieprecyzyjny

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
8.	09.07.2024 r.	1	Wymiana sanitariatów, montaż pisuarów, drzwi w łazience w PSP Wałsnów	zrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
9.	09.07.2024 r.	1	Odnalezienie zdemontowanych lamp i ich ponowny montaż w Sali gimnastycznej w PSP Wałsnów	zrealizowany – kompetencja dyrektora szkoły
10.	09.07.2024 r.	1	Wymiana świetlówek na energooszczędne w PSP Wałsnów	w realizacji - kompetencja dyrektora szkoły
11.	09.07.2024 r.	1	Serwis urządzeń grzewczych w PSP Wałsnów (pompa ciepła, butla gazowa, fotowoltaika)	w realizacji - kompetencja dyrektora szkoły
12.	09.07.2024 r.	1	Przeszkolenie pracowników PSP Wałsnów w zakresie obsługi urządzeń grzewczych	zrealizowany
13.	09.07.2024 r.	1	Stojaki na rowery w placówce przedszkola na ulicy Wesolej	zrealizowany
14.	09.07.2024 r.	1	Wymiana drzwi wejściowych w budynku klubu sportowego Oronka	niezrealizowany – brak środków
15.	09.07.2024 r.	1	Budowa sali w PSP w Ciepłej	niezrealizowany – brak środków
16.	23.08.2024 r.	2	Ustalenie kosztów (sumarycznych) ogrzewania mieszkań w domu nauczyciela w Guzowie w roku 2023	zrealizowany

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

Tabela 21. Rejestr wniosków Komisji Rolnictwa, Rozwoju Gospodarczego, Promocji i Aktywności Społecznej złożonych w 2024 roku

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
KADENCJA 2018-2024				
-				
KADENCJA 2024-2029				
1.	21.06.2024 r.	1	Wymiana lub naprawa oświetlenia w sali gimnastycznej w PSP w Wałsnowie	zrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
2.	21.06.2024 r.	1	Naprawa/serwis/konserwacja butli gazowej w PSP Wałsnów	zrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
3.	21.06.2024 r.	1	Analiza wydajności i kosztów systemu grzewczego – panele FV i pompa ciepła – w PSP Wałsnów	w realizacji
4.	21.06.2024 r.	1	Uwzględnienie w Raporcie o stanie Gminy Orońsko na kolejne lata informacji o wyposażeniu (rodzaj instalacji c.o., elektrycznej – media) budynków należących do Gminy Orońsko	w realizacji
5.	29.11.2024 r.	2	Powiadomienie mieszkańców o wodzie niezdatnej do spożycia poprzez Sołtysów	w realizacji
6.	29.11.2024 r.	2	Aktualizacja stanu hydrantów na terenie Gminy Orońsko – konserwacja, ewidencja lokalizacji i zamontowanie tabliczek informacyjnych	w realizacji

Tabela 22. Rejestr wniosków Komisji Samorządu Ładu, Porządku Publicznego, Handlu i Usług złożonych w 2024 roku

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
KADENCJA 2018-2024				
-				
KADENCJA 2024-2029				
1.	25.06.2024 r.	1	Przegląd serwisowy i konfiguracji systemu fotowoltaiki i pompy ciepła – w PSP Wałsnów	zrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
2.	25.06.2024 r.	1	Ponowne zamontowanie lamp w	Zrealizowany- kompetencja dyrektora szkoły

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
			sali gimnastycznej w PSP Wałsnów	
3.	25.06.2024 r.	1	Stworzenie mapy nielegalnych wysypisk śmieci na terenie Gminy Orońsko oraz wyposażenie ich w system zapobiegający ich powstawania (np. monitoring, fotopułapki)	w realizacji
4.	25.06.2024 r.	1	Naprawa sprzętu na placach zabaw (uszkodzone poręcze, zadry, brak huśtawki, wyrównanie terenu, uzupełnienie piachu przy urządzeniach) na terenie Gminy Orońsko	zrealizowany
5.	09.07.2024 r.	2	Przycięcie gałęzi przy placu zabaw w Guzowie (przy PSP) oraz koszenie trawy na boisku	zrealizowany
6.	09.07.2024 r.	2	Instalacja głowic termostatycznych w PSP Orońsko	niezrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
7.	09.07.2024 r.	2	Wymiana podłoża bezpiecznego na placach zabaw przy PSP w Wałsnowie, PSP w Guzowie, PSP w Orońsku	niezrealizowany kompetencja dyrektora szkoły
8.	09.07.2024 r.	2	Montaż monitoringu (fotopułapka) na placu zabaw w PSP w Guzowie	niezrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
9.	09.07.2024 r.	2	Renowacja podmurówki w PSP w Ciepłej	niezrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
10.	09.07.2024 r.	2	Wymiana włazu szamba w PSP w Ciepłej	niezrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
11.	09.07.2024 r.	2	Naprawa urządzeń na placu zabaw w PSP w Ciepłej	zrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
12.	09.07.2024 r.	2	Remont schodów – wejścia służbowego w PSP w Ciepłej	niezrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły

Raport o stanie Gminy Orońsko za rok 2024

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
13.	09.07.2024 r.	2	Wymiana siatki przy Orliku w PSP w Wałsnowie	niezrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
14.	09.07.2024 r.	2	Reorganizacja urządzeń na placu zabaw przy PSP w Wałsnowie	niezrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
15.	09.07.2024 r.	2	Przeniesienie urządzeń siłowni zewnętrznej przy PSP w Wałsnowie	niezrealizowany - kompetencja dyrektora szkoły
16.	09.07.2024 r.	2	Zmobilizowanie mieszkańców mieszkających przy przedszkolu – ul. Wesola – do utrzymywania czystości na terenie wokół budynku	w realizacji

Tabela 23. Rejestr wniosków Komisji Skarg, Wniosków i Petycji złożonych w 2024 roku.

L.p.	Data	Nr posiedzenia	Treść wniosku	stopień realizacji
KADENCJA 2018-2024				
-				
KADENCJA 2024-2029				
-				

W Gminie Orońsko w 2024 roku obowiązywały następujące dokumenty strategiczne:

- **Strategia Rozwoju Gminy Orońsko na lata 2016-2022** Uchwała nr XX/103/16 Rady Gminy w Orońsku z dnia 31 maja 2016 roku w sprawie: przyjęcia "Strategii Rozwoju Gminy Orońsko na lata 2016-2022";
- **Wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2018-2021** Uchwała nr L/249/18 Rady Gminy w Orońsku z dnia 9 marca 2018 r. w sprawie: uchwalenia "Wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych na lata 2018-2021";
- **Wieloletni Program Współpracy Gminy Orońsko z Organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2022- 2024** (Uchwała Nr LVII/281/2022 Rady Gminy w Orońsku z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie:

przyjęcia Wieloletniego Programu Współpracy Gminy Orońsko z Organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego na lata 2022- 2024.);

- **Gminny Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Orońsko na lata 2022-2025** (Uchwała Nr LVII/284/2022 Rady Gminy w Orońsku z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Orońsko na lata 2022-2025. oraz Uchwała Nr LXI/301/2022 Rady Gminy w Orońsku z dnia 30 czerwca 2022 r. w sprawie: zmiany załącznika do uchwały Nr LVII/284/2022 Rady Gminy Orońsko z dnia 31 marca 2022 r. w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii w Gminie Orońsko na lata 2022-2025.);

- **Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Orońsko na lata 2024-2026** Uchwała Nr III/16//2024 Rady Gminy Orońsko z dnia 28 czerwca 2024 r. w sprawie: przyjęcia Gminnego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Orońsko na lata 2024-2026;

- **Wieloletni program osłonowy Gminy Orońsko w zakresie dożywiania dzieci i młodzieży na lata 2024-2028** (Uchwała nr LXXX/387/2023 Rady Gminy w Orońsku z dnia 29 grudnia 2023 r. w sprawie: przyjęcia programu osłonowego „Posiłek w szkole i w domu” Gminy Orońsko na lata 2024-2028);

- **Gminna Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025** (Uchwała nr XLVI/234/17 Rady Gminy w Orońsku z dnia 28 grudnia 2017 r. w sprawie: przyjęcia Gminnej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2017-2025);

- **Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Orońsko na lata 2011-2032** (Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu Gminy Orońsko na lata 2011-2032);

- **Program Ochrony Środowiska dla Gminy Orońsko na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2028** (Uchwała Nr LXII/302/2022 Rady Gminy w Orońsku z dnia 30 sierpnia 2022 r. w sprawie: uchwalenia „Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Orońsko na lata 2021 – 2024 z perspektywą do roku 2028”);

- **Plan działania na rzecz poprawy zapewnienia dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami na lata 2020-2024 ;**

- **Projekt założeń do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Orońsko, opracowany na lata 2011 – 2026** (Uchwała nr XIII/62/11 Rady Gminy w Orońsku z dnia 30 sierpnia 2011 r. w sprawie: uchwalenia "Projektu założeń do planu

zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe dla Gminy Orońsko) – dokument wymaga aktualizacji;

- **Program Promocji Gminy Orońsko wraz ze strategią komunikacji marketingowej do 2030 roku** (Uchwała Nr LV/260/2021 Rady Gminy w Orońsku z dnia 30 grudnia 2021 r. w sprawie: przyjęcia Programu Promocji Gminy Orońsko wraz ze strategią komunikacji marketingowej do 2030 roku).

- **Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Orońsko w 2024 r.** Uchwała Nr LXXXII/400/2024 Rady Gminy w Orońsku z dnia 18 marca 2024 r. w sprawie: uchwalenia „Programu opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie Gminy Orońsko w 2024 r.”

6. WYKAZ PROJEKTÓW ZREALIZOWANYCH ZE ŚRODKÓW ZEWNĘTRZNYCH

1. Modernizacja boiska sportowego GKS „Oronka”

- Program: „Mazowsze dla Sportu”
- Całkowita wartość zadania: 568 620 zł
 - **Budżet Województwa Mazowieckiego: 297 488 zł**
 - Środki własne Gminy Orońsko: 271 132 zł

2. Rozbudowa drogi gminnej nr 400406W (relacja Tomaszów – Śniadków – Walsnów)

- Całkowity koszt inwestycji: 3 742 244 zł
- **Dofinansowanie (Polski Ład): 2 850 000 zł**
- Środki własne Gminy Orońsko: 892 244 zł

3. Przebudowa stawu napelnianego wodami opadowymi i gruntowymi (dz. ew. 286, Dobrut) - Program: „Zarządzanie zasobami wodnymi” (rozwój/modernizacja rolnictwa i leśnictwa)

- Całkowity koszt: 118 258 zł
- **Zwrot z tytułu dotacji (Województwo Mazowieckie): 114 000 zł**

4. Przebudowa drogi gminnej nr 400413W (relacja Guzów – Chronówek, etap II)

- Całkowity koszt inwestycji: 293 623 zł
- **Dofinansowanie (Województwo Mazowieckie): 141 180 zł**
- Środki własne Gminy Orońsko: 152 443 zł

5. Modernizacja obiektu sportowego GKS „Oronka” w Orońsku

- Całkowity koszt: 295 153 zł
 - **Budżet Województwa Mazowieckiego: 221 275 zł**
 - Środki własne Gminy Orońsko: 73 878 zł

6. Zakup średniego samochodu ratowniczo-gaśniczego dla OSP Dobrut

- Całkowita wartość zadania: 1 685 715 zł
 - **Dofinansowanie „Mazowsze dla Straży Pożarnych 2024”: 150 000 zł**
 - Środki własne Gminy Orońsko: 99 075 zł
 - Pozostałe dofinansowania (OSP Dobrut): 1 436 640 zł

7. Zakup autobusu szkolnego

- Program: „Autobusy dla mazowieckich szkół” (Mazowieckie Instrumenty Wsparcia)
- Całkowity koszt: 797 158 zł
 - **Budżet Województwa Mazowieckiego: 300 000 zł**
 - Środki własne Gminy Orońsko: 497 158 zł

7. PODSUMOWANIE

7.1. WNIOSKI

Rok 2024 w Gminie Orońsko był okresem intensywnej aktywności inwestycyjnej, administracyjnej i społecznej. Gmina zrealizowała szereg przedsięwzięć w obszarach infrastruktury drogowej, edukacji, ochrony środowiska, kultury i bezpieczeństwa publicznego, przy jednoczesnym zaangażowaniu środków zewnętrznych. Prowadzone działania objęły zarówno modernizację i rozbudowę majątku komunalnego, jak i aktywizację mieszkańców w ramach wydarzeń lokalnych oraz rozwoju samorządności młodzieżowej.

W 2024 roku dochody budżetowe Gminy Orońsko wyniosły **39 786 050,46 zł**, co oznacza wzrost o **30,34%** w porównaniu z rokiem 2023. Wydatki ogółem wyniosły **40 988 260,19 zł**, wzrosły o **19,28%** więcej niż w roku 2023. Pomimo deficytu budżetowego w wysokości **-1 202 209,73 zł**, gmina wypracowała nadwyżkę operacyjną w wysokości **710 740,57 zł**, co świadczy o stabilności finansów bieżących.

Zadłużenie na koniec 2024 roku wyniosło **7 121 800,00 zł**, co stanowi **17,90% dochodów ogółem** i nadal mieści się w bezpiecznych granicach. Koszty obsługi długu wyniosły **458 574,26 zł**.

Główne źródła dochodów to subwencje ogólne (16,2 mln zł), wpływy z PIT (5,29 mln zł) oraz dotacje celowe. Dochody ogółem na mieszkańca wyniosły **6 704,76 zł**, a wydatki – **6 907,36 zł**. Największe nakłady skierowano na:

- **Oświatę i wychowanie** – 17 765 088,75 zł (43,34% wydatków)
- **Administrację publiczną** – 5 882 309,81 zł
- **Transport i łączność** – 4 559 751,08 zł
- **Rodzinę i pomoc społeczną** – łącznie 5 930 661,37 zł

Wydatki bieżące na oświatę znacznie przekroczyły otrzymaną subwencję (pokrycie w 58,66%), co generuje rosnące obciążenie dla budżetu własnego.

Wydatki inwestycyjne Gminy w 2024 roku wyniosły **6 817 019,32 zł**, z czego **3 108 442,19 zł** sfinansowano z udziałem środków zagranicznych oraz z Rządowego Funduszu Polski Ład i RFIL. Łączna wartość dotacji inwestycyjnych wyniosła **4 715 002,03 zł**, co oznacza pokrycie **69,17% kosztów inwestycyjnych** ze źródeł zewnętrznych.

Gmina pozyskała ponad **6,8 mln zł dotacji**, jednak część z tych środków dotyczy zadań przygotowanych do realizacji w kolejnych latach. W 2024 roku zrealizowano m.in.:

- modernizację boiska GKS Oronka,
- przebudowy dróg gminnych (m.in. Tomaszów–Wałsnów, Guzów–Chronówek),
- modernizację obiektu sportowego,
- zakup autobusu szkolnego.

W 2024 roku Rada Gminy podjęła 101 uchwał, z czego większość została zrealizowana lub jest w trakcie wdrażania. Powołano Młodzieżową Radę Gminy. oraz zrealizowano wiele wniosków komisji (finansowo-budżetowej, rewizyjnej, oświatowej). Zorganizowano szereg wydarzeń społeczno-kulturalnych, m.in. „Halo Wakacje”, przegląd zespołów ludowych, konferencję artystów, obchody rocznic historycznych czy Złote Gody. Gmina uczestniczyła także w programach rządowych i wojewódzkich wspierających sport, kulturę i oświatę.

Gmina Orońsko zapewnia opiekę i edukację dzieciom w wieku 0–15 lat poprzez system opiekunów dziennych, przedszkole samorządowe i cztery szkoły podstawowe. Pomimo dobrej cyfryzacji i organizacji (dziennik elektroniczny, zajęcia dodatkowe), istotne wyzwania:

- brak miejsc dla dzieci poniżej 3 lat,
- konieczność modernizacji placówek dla potrzeb osób z niepełnosprawnościami,

- nierównomierne obłożenie oddziałów szkolnych w poszczególnych placówkach wpływa na deficyt budżetowy.

Na terenie Gminy znajduje się wiele obiektów zabytkowych i przyrodniczych, w tym stanowiska archeologiczne (kopalnia krzemienia, 192 lokalizacje), pałace i pomniki przyrody.

Rada Gminy Orońsko podjęła uchwałę nr III/20/2024 z 28 czerwca 2024 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia „Planu ogólnego Gminy Orońsko” . Uchwalenie planu ogólnego nastąpi odrębną uchwałą, po przygotowaniu projektu planu, uzyskaniu niezbędnych opinii i uzgodnień oraz przeprowadzeniu czynności proceduralnych określonych w ustawie z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

7.2. ZAGROŻENIA

Wysoki udział projektów wieloletnich (sieć wodociągowa, kanalizacja) może utrudniać płynne finansowanie ich kontynuacji, zwłaszcza w warunkach rosnących cen materiałów i usług. Wkład własny gminy w niektórych zadaniach generuje obciążenia, które w przypadku konieczności przesunięć budżetowych mogą wpłynąć na realizację mniejszych inwestycji. Niewystarczające dochody na pokrycie rosnących wydatków m.in.: wynagrodzenia, wzrost cen energii, usług i materiałów. Wysokie wydatki na oświatę – 43,34 % budżetu (subwencje nie pokrywają pełnych kosztów).

Rozszerzenie sieci drogowej i sportowej wymaga stałych nakładów na konserwację i remonty, co w dłuższej perspektywie może obciążać budżet. Systemy nawadniania boisk, hydrofarmy, nowe przepusty czy kanalizacja wymagają regularnych przeglądów technicznych i szybkiego reagowania na awarie. Niedostosowanie niektórych obiektów do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szkoły w Ciepłej i Guzowie), co będzie skutkowało nakładami finansowymi.

Starzenie się społeczeństwa lokalnego, ujemny przyrost naturalny (w 2024 roku urodziło się 47 dzieci, jednocześnie zmarło 52 osoby, co oznacza deficyt naturalny - 5 mieszkańców) oraz migracja młodych mieszkańców do większych ośrodków. Mimo to liczba mieszkańców wzrosła o 16 osób w stosunku do roku ubiegłego. Utrzymanie zaangażowania społecznego w inicjatywy kulturalne i profilaktyczne wymaga stałego dostosowywania programów do zmieniających się potrzeb mieszkańców. Nierównomierność w ofercie edukacyjnej i opiekuńczej

Nowe regulacje dotyczące gospodarki wodno-ściekowej i ochrony środowiska mogą wymusić dodatkowe prace modernizacyjne, np. w zakresie oczyszczalni czy retencji wód, co zwiększy wymagania inwestycyjne.